

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

(ગુજરાત કોપીરાઈટ વિભાગ)

અનુક્રમાંક ૭૩૪૭ કિંમત ર.૦૦

ગ્રંથનામ મુંબઈની ડાઈડોઈન. દોષ્ટાઈ
ફેસલ

લગાંક

મુંબઈના હાઈ કોર્ટના ફોજ દારી ફેંસલા*

સને ૧૮૭૧ થી ત સને ૧૮૭૩ સુધીનું પુસ્તક
સાકરલાલ નલુલાલ,
અમદાવાદના કલેક્ટર સાહેબ II કાગડના ઇંગ્રેજ
રાઈટર ઇંગ્રેજ ફેંસલા ઉપરથી ગુજરાતીમાં
કરી છપાવી પ્રસિદ્ધ કર્યું

અમદાવાદ:

આ ડી.આ.આ. અગતલાલના મહાદેવમાં
હિતેચ્છુ પ્રેમમાં, મહેતાજી પિતાં-
બરગમ ત્રિમોવનદાસે છ.ખ્યું.

સંવત ૧૯૩૦—સને ૧૮૭૪

કીમત રૂ ૨-૦-૦

કોપીરામદત્તેના હક રાખ્યોછે.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ પ્રકાશક
અમદાવાદ
ગુજરાતી ગ્રંથાલય-અમદાવાદ
૭૩૬૭

એ.એ. બારાડેઈલ, એસકવાયર

કલેક્ટર અને માઈસ્ટર જીલ્લે અમદાવાદ.

મુંબઈની હાઇકોર્ટના ફોજદારી સને ૧૮૭૧ થી તે
સને ૧૮૭૩ની સાલ સુધીમાં થયેલા ફેસલાનુ ઇંગ્રેજી
બિપરથી ભાષાંતર કરેલું પુસ્તક ૧ આપને અર્પણ કરેલું
અને ઊમેદ રાખ્યું છે આપ મહેરબાની કરી તે અંગી-
કાર કરશો.

હું છું.

આપનો તાબદાર.

અંથ કર્તા.

પ્રસ્તાવના*

કાયદા સંબંધી સાધારણ જ્ઞાન દરેક માણસે સંપાદન કરવું એ હાલના સમયને લાધે ફરજ તરીકે ગણાય છે. મોટે ભાગે કેટલી અગત્ય છે એ આ ઠેકાણે જણાવવાની જરૂર નથી.

હાઈ કોર્ટના ફેંસલા એ એક રીતે જોતાં કાયદાનો અગત્યનો ભાગ છે એટલું જ નહીં પણ કાયદાના કેટલીક અગત્યની ગુંચવણની ખાખતોના નાવેડાને મોટે વિદ્વાન બારીસ્ટરોમાં મત ભેદ પડેલાનો થયેલો ખુલાસો એક મોટો અગત્યનો છે અને તેટલા મોટે આ અગત્યની ખાખત પર દેશની શેવા બજાવવાના ધરાધારને કે માહા રૂં મન પ્રથમ ગએલું નહીં, પરંતુ માહારામીત્રોને ઠાંચણ તરીકે કામ લાગે એવા હેતુથી માંધક ઇંગરેજીમાંથી સંગ્રહ કરીલો. પાછળથી તેમ કરવાને માહારામીત્રોએ અને મને તેમ કરવાને અગત્ય પાડવાથી સને ૧૮૭૧ થી તે

સને ૧૮૭૩ સુધીના તમામ ફેંસલા એકઠા કરી અને તે ઠાંચણમાં યથા શક્તિ પ્રમાણે વધારો ઘટાડો કરી આ પુસ્તક તૈયાર કર્યું છે.

આ પુસ્તક તૈયાર કરવાનો મારો પ્રયત્નો જ યત્ન છે તેથી સર્વ સન્નનોને વિનંતી કરું છું કે જે ખામી માલમ પડી આવે તે સુધારી લેઈ વાંચવું અને તે ખાખત દુરસંદે શેવકને બખી જણાવવાની તસ્દી લેશો.

આ પુસ્તકમાં જે ફેંસલા દાખલ કર્યા છે તે જે કલમને અન્વયે કરેલા છે તે કલમ પણ તેમાં દાખલ કરી છે. કારણ કે તે સંબંધી ફરી કાયદો જોવાની જરૂર રહે નહીં.

સાંકળીયું*

ગુ. હેગારજી નામ.

હાઈ કોરટના આ પુસ્તકનું

રિપોર્ટનુપાનું પાનું

વોલ્યુમ ૮

ભાગ ૧ લો.

રાણી વિરૂધ્ધ નાનામોરોજી	૧	૧
” મહમદઅલી વલ	૯	૭
” દે અમદુલઅલી		
” નાયા કલ્યાણ અ	૧૧	૧૧
” ને ખાઇ લખી.		
” ધર્મયા વલદે સાં	૧૨	૧૨
” ગાપા		
” શાટર	૧૩	૧૫
” વ્યંકાજી ભારાકર	૧૯	૧૭
” દવાળજી અંનારજી	૨૧	૧૯
” અવજી ખીનનાર	૨૨	૨૨
મનાઈની મોટીસ	૨૩	૨૫
રાણી વિરૂધ્ધ તાઈ નાનઅદની	૨૪	૨૭
” ધણીઆણી		
” સખી સાની	૨૮	૩૨
” વિનાયક દેવાકર	૩૨	૩૬
ભાગ ૨ જો.		
રાણી વિરૂધ્ધ રવજીવજીતાજી	૪૭	૩૯

(૫)

૧૧	યંકુ બાપુજી અને } ખીજી	૩૯	૪૧
૧૧	કાસ્તીઆ રામા	૬૩	૪૩
૧૧	ચીલ	૯૨	૪૫
૧૧	ઠાસમ પીરબાઇ અને } તેનાંઆરત હીરબાઇ }	૯	૪૭
૧૧	ઝારોબા બાસકરજી	૧૦૧	૪૯
૧૧	અલીબાઇ મીઠા	૧૦૩	૫૨
૧૧	મહમદ વલી	૧૦૯	૫૫
૧૧	મહમદ અને હુસેન આ } માનજી	૧૧૦	૫૭
૧૧	જાફરઅલી	૧૧૩	૬૩
૧૧	આજગ દલા	૧૧૫	૬૮
૧૧	લખુ વજદે સાકુ	૧૧૮	૭૧
૧૧	ધમ્મર બુધર	૧૨૪	૭૩
૧૧	રાણી વિરૂદ્ધ કાશીનાથ દીન } કુર અને ખીજી }	૧૨૬	૭૬
ભાગ ૩ જો.			
૧૧	રાણી વિરૂદ્ધ ધરાપા ખીન } બાસાપા }	૧૬૨	૮૫
૧૧	ચીમા	૧૬૪	૮૮
૧૧	કાશીનાથબાજીબાગલ	૧૬૮	૯૨

વોલ્યુમ ૯

ભાગ ૧ જો.

૧૧	રાણી વિરૂદ્ધ લખમા ચાંગો	૧૫૩	૪૯
૧૧	જેમ્સ હેસટીંગ્સ	૧૫૪	૯૬

ગનપ્રસાદ ખીન શ્રીભારામ	૧૬૦	૯૬
રાણી વિરૂધ વકતાવલદે લખ્યુ	૧૬૪	૧૦૧
„ ઘીરી કલ્યાણુ	૧૬૫	૧૦૩
„ સાદુ દાદાભાઈ	૧૬૬	૧૦૫
„ પાપીડીઆ મથડો	૧૬૭	૧૦૬
„ ક્રીરાપા ખીન નીંગાપા	૧૬૮	૧૦૮
„ સમાના ખીન ગનુ	૧૬૯	૧૧૧
„ વ્યંકા નરસા	૧૭૦	૧૧૩
„ જોડીયા વલદે વસ્તીઆ	૧૭૧	૧૧૭
„ અનવરણાં વલદે ગા લખ્યાં અને ખીજાં }	૧૭૨	૧૧૯
ભાગ ૨ જો.		
રાણી વિરૂધ નારાયણગંગારા } મઅને ખીજા. }	૩૪૩	૧૨૪
„ ગરખડ ખેલુચર	૩૪૪	૧૨૭
„ નારાયણ ખાખાજી અ ને ખીજા }	૩૪૬	૧૩૦
„ આહોન અકોંગ	૩૫૬	૧૩૪
„ નવરજી દાદાભાઈ	૩૫૮	૧૩૬
ભાગ ૩ જો.		
રાણી વિરૂધ હરગોવિન્દદાસ } અને હરક્રીશ્નદાસ }	૪૪૮	૧૩૯
ક્રીકાભાઈ પરભુદાસ	૪૫૧	૧૪૨

વોલ્યુમ ૧૦

રાણી વિરૂધ જોઠા ભલા	૬૮	૧૪૪
„ જોમલ શ્રાવન	૬૯	૧૪૫
„ લાલા શંભુ	૭૦	૧૪૭
„ નવરંગબેગ દલાબેગ	૭૩	૧૪૮
„ માનશંગ ભાવશંગ	૭૪	૧૪૯

પોલીસના માણસો સાથે તે એક ઘર કે જે બીડી બજાર
માં હતું ત્યાં ગયો. અને તેણે કેદીઓ અને ખીજ માણસને
પાંચમે માળ એક ઓરડીમાં પાસેના ઓરડીમાંથી એક
સળીઆ વાળી બારીએથી જોયા. તેણે અધોઝડતી તે
શળીયા બાગી નાખ્યા. તે માંહે પેઠો એટલે તેને ઓરડી
માંહેલા તમામ માણસો પાસેના છાપરા ઉપર ચઢેલા મા-
લગ પડ્યા. પોલીસના ખીજ સ્ત્રીપાત્રો ખીજ બાજુએથી
તેના પેઢેલાં માંહે પેઠા હતા. તેમાંના ઘણાપણ કેદીઓ
છાપરા ઉપરથી પકડાયા. જ્યારે તેણે પેઢેલ વેહેલું જોયું
હતું ત્યારે કેદીઓ પાસા, ગંજીકા અને ગાણાંથી રમતા
માલગ પડ્યા હતા. કેદીઓની જડતી લેતાં તેઓની પા-
સેથી નાણાં નિકળ્યાં. તે ઘર ધાંચી હાજનું હતું. તેના
બાજુમાં પ્રમાણે તે ઘર ધણા દહાડાથી જુગાર રમવાને
વાસ્તે વપરાતું હતું. સદરહુપરમાં જુગારીઓને પકડવાને
સાર વારંટ ફરીફરીને કાઢાડવામાં આવ્યાં હતાં. એ બ-
નાવ પેઢેલાં તેણે બધા કેદીઓને જોયા હતા, તેથી ફરીને
તે ઓળખી શકે છે. તેણે બારીમાંથી ત્રીસ સેકન્ડ સુધી
કેદીઓને જોયા હતા. તે ઓરડીમાં એકે પકડાવો નહોતો
કમીયતરે કયા અમુક સખસને વારંટ આપ્યું હતું તે
કહી શકતો નથી. પકડતો વખતે પોલીસના સુપરધન્ટે-
નકેન્ટ મીસ્તર હાલમાના કબજામાં હતું.

રતનજી જીવજીએ જુઆની આપી, કે સદરહુ ધ-
રમાં તે તારીખ ૨૬મી માટે ડીસેમ્બરના રાતના કલાક ૬-
સેથી તે તારીખ ૨૭મી માટે ડીસેમ્બરના સવારના એક ક-
લાક સુધી જુવે રમતો હતો. અને તે વખતે બધા
કેદીઓ ત્યાં રમતા હતા. તેણે મીસ્તર પ્રાધસ નેખખર

આપી માકલ્યો. તે ધર ધાંચી હાજનું હતું.

પોલીસના ઇન્સ્પેક્ટર મીસ્તર કમીંગે જુવાની આપી કે તેણે સદરહુ ધરની સીડીમાંથી કેદી પૈકી એકને તથા જુગાર રમવાના ફોટડીની બાકીમાંથી નિકળતાં બે બાણ-ને પકડ્યા હતા. ઉપરને ગાળે જવાને વાસ્તે તેને બારણુ તોડવું પડ્યું હતું. જે ફોટડીમાં કેદીઓ જુવે રમતા હતા તે ફોટડીમાં તેને ગંજી, પાસા, અને નાણાં જમીન ઉપર પડેલાં ગાલમ પડ્યાં. વળી કેટલાક જોડા, માથડીઓ કે જેના ઉપર કેદીઓએ પછીથી દાવો કર્યો હતો તે પણ હતા.

પોલીસના ઇન્સ્પેક્ટર મીસ્તર અબ્દુલ્લમ્લીએ જુવાની આપી, કે તે ધરની તેને ચાર પાંચ વરસથી અખર છે અને તે ધર જુગાર રમવાને વાસ્તે વપરાય છે એવું તે જાણે છે. વળી એ ધરના માલીકનું નામ ધાંચી હાજ છે. અને તે ધરનો ઉપલો ગાળ જુગાર રમવાને વાસ્તે વપરાય છે. બીજા ભાગમાં લોકો રહે છે- ઉલટ માલટ સત્તાલ પુછવા ઉપરથી તેણે કહ્યું કે જુગાર રમવાને વાસ્તે તે ધર વપરાય છે, એવું તેણે તપાસ કરવા ઉપરથી કહેલું. બાકીના કેદીઓ કેટલાક તકરાર વાળા ધરના અને પાકોશીના છાપરા ઉપરથી અને કેટલાક પાસેની એરડીમાં છુપાયલા પકડાયા હતા.

મીસ્તર મકલકે તકરાર કચી (૧) કે જે વારંટ અન્વયે કેદીઓને પકડવામાં આવ્યા છે એ ગેર કાયદે સર હતું. સન ૧૮૫૬ના કાયદા ૧૩ની કલમ ૫૮ની સરત મુજબ આગલ કરવામાં આવ્યો નથી. કુઝે તે કલમ પ્રમાણે જે વારંટ કરવું તે પોલીસના ઇન્સ્પેક્ટર અથવા પો-

લીસના ઉપરી અમલદાર કે જોના નામનું કંઈ હોય તેનું નામ બતાવવું. અને તે કલમ ઉપરથી “બધા કોનસ્ટે-બલના નામનું” કરવાનો અધીકાર નથી (કલમ ૨૫મી જુઓ) તે વાગે કાયદા વિરૂદ્ધ હોવાને લીધે તેના ઉપરથી કેવીને પકડવું તથા તેમને શિક્ષા કરવી તે પણ કાયદા વિરૂદ્ધ છે. (૨) સને ૧૮૫૬ના કાયદા ૧૩મી કલમ પછીના હેતુ અંગે છે કે માણસને જુગાર રમતા “પકડવું” આટલું નજી કાયદાની કલમ ૫૮ મુજબ કેદ થઈ નરખેદારને બરોબર મી. અમલદાર અપેલા હોય અને તે પકડે તે તેના જુગાર રમતાં “પકડ્યો” એમ મન-દાવું અને તે બાબત કાયદામાં કંઈ ફરગાવું નથી કે પોલીસ તા નિયત દરમ્યાન અમલદાર અથવા સર્વ જનીક માણસ પકડે. કલમ ૫૭ કે જેના અર્થ વિશે હાલ વિવાદ ચાલે છે તે કલમનો અર્થ (મુંબઈ)ના સને ૧૮૬૬ના કાયદા ૩૪મી પાસુ અમલદાર સાગીત થતો મલમ પડે છે અને કલમ ૫૮ની સરત મુજબ વર્તવાને મીસ્તર પ્રાઈસને બરોબર અધિકાર મળ્યો ને હોતા. તેથી કલમ ૫૭ના અર્થ પ્રમાણે કેદીઓને જુગાર રમતાં પકડ્યા છે એમ નથી. (૩) સ.સી વાતનો એવો છે કે કેદીઓને “જુગાર રમતાં” પકડ્યા નથી. “જુગાર રમવાનું સાગીત થવું” અથવા “જુગાર રમતાં દેખાવા” તે કાંઈ “જુગાર રમતાં પકડાયા” એમ કેહેવાય નહીં. આકટમાં સાફ રીતે ફરમાવેલું છે કે જુગારીઓને “મુદા મહિન” પકડવા જોઈએ. જો એ પ્રમાણે ન હોય તો લોકોને કેટલી ધમ્મા અને હરકત થાય તેની હદ રહે નહીં. જો કાયદો કરનારનો ઇરાદો એવો હોય, કે હાલના કામ જવાને કલમ ૫૭

ભાગ્ય પડે છે તો તેઓએ કલમ ૮૬માં નો શખ્દો વાપરેલા છે તે શખ્દ વાપરત “પોલીસ અમલદારની રૂબરૂ નો સખ્સ યુદ્ધો કરે તેને વારંટ શિવાય પકડી શકે છે.” વિગેરે (૪) આ ધર જુગાર રમવાનું કેસાણું છે તે બા- જતમાં પુરાવ નથી. જુગાર રમતા જુગાર એનો અર્થ એ- વોલ છેડે તેમાં કોઈ પણ સખ્સ જઈ જુગાર રમી શકે. એ- સ્થલ સને ૧૮૬૦ના કાયદા ૪૮ની કલમ ૧૫ ઉપર બરો- સો રાખેલો પણ પોલીસના કમીશનરને સોગત ઉપર બ- બર આપ્યોનો કંઈ પુરાવ નથી. અને વારંટજ તેમાં બ- એલી હકીકતની સાચાઈનો પુરાવ નથી.

તે ઉપરથી ઠગવામાં આવ્યું ને સને ૧૮૫૨ના કા- યદા ૧૩ ની કલમ ૫૮ પ્રમાણે ને વારંટ કરવું તે એક અથવા વધારે ઇનસ્પેક્ટરના નામ દ્વારા કરવું. પરંતુ બધા કે- નસ્પેક્ટર અને પીસ એ શીસરના જોગનું કરવું નહીં. જ્યારે વારંટ “બધા ક્રાનસ્પેક્ટર અને પીસ એ શીસર”ના જોગનું ઇનસ્પેક્ટરના હુકમથી બજાવવામાં આવ્યું હોય તેમાં એવું કસાવવામાં આવ્યું કે વારંટના નમુનામાં ને ચુક છે તે ફક્ત કામ સંબંધી ચુક છે અને એ વારંટ બજાવ્યા અન્વયે કોઈ સખ્સને પકડ્યો હોય તે ઉપરથી કલમ ૫૭ પ્રમાણે તે ચુક તો હિમત ની મજબુતીને અસર કરતી નથી.

પુરાવ ઉપરથી કસાવ્યું કે ને ધરમાંથી કેસીએને પકડ- વામાં આવ્યા હતા. તે સાધારણ જુગાર રમવાનું ધર હતું તે જતાવાને પુરતો પુરાવ હતો.

સને ૧૮૫૨ના કાયદા ૧૩ ની કલમ ૫૭ના અર્થ પ્રમાણે “જુગાર રમતા” ને સખ્સને પોલીસ ઇનસ્પેક્ટરે જુગાર રમતાં જોયા પછી ને જગ્યામાં તેને રમતાં જોયો, તે જગ્યા

ની નજીક થોડીવાર પછી પાલી સના કોનસ્ટેબલ ધન-
રેક્ટરના હુકમથી પકડ્યો તેનું નામ જુગાર રગતાં પક-
ડ્યો એમ સમજવું.

મારા અગિયારમાં આતે હોમન બાળન જે હરકતો
સવામાં અવીરે તે તેના ગુરુદોષને કંઈ બંધ ન કરના થી
મટે રલનાઇસી રહ કરી.

રાણી વિરેન્દ્ર મહમદઅલી વલદે અબદુલઅલી

તાશીખ ૧૨ની મહે અકટોગર સને ૧૮૯૮

પરાનપુરના દુકાનવાર હોરા મહમદઅલી વલદે અબદુલ
અલી ઉમર વરસ આરાડનીના ઉપર તાશીખ ૭ મી માહે
જુન સને ૧૮૯૮ને રોજ રેઝવેના સ્ટેશન ઉપર પહો
હરકત કરી ઉતાર લોકોને નીમખેરાના સ્ટેશન ઉપર દુઃખ
દીધાથી લોકાપકારક કૃત્ય કર્યાનું તોડોમત હિંદુસ્થાનના
રોજદાશી કાયદાની કલમ ૨૬૮* પ્રમાણે મુકયું હતું. તેને

---

* કલમ ૨૬૮—જે સખસ એહેવું કાંઈ કામ કરે, અથવા
એહેવી કાંઈ કાયદા વિરુદ્ધ કરુર કરે. કે જેથી લોકને, અથ
વા જે માણસો પડોસમાં રહેતાં હોય અથવા જેઓના
કમળમાં ત્યાંહાં પડોસમાં કાંઈ ગિલકત હોય તે સર્વે મા
ણસોને, કાંઈ સાધારણ નુકશાન, ભય અથવા દુઃખ થાય,
અથવા જેથી જે સખસોને કાંઈ સાર્વજનિક હક વાપર
વાની જરૂર પડે તે સખસોને, નુકશાન, અડચણ ભય,
અથવા દુઃખ થયા વિના રહેજ નહીં તે સખસે લોકાપકાર
રોક કૃત્ય કર્યું. એમ સમજવું.

જેથી સાવજના યુવકાવર માછલેએ કર્યામરના ડી. ઇ. બી-
 ટને હિંદુશાનના ફોન્ટાની કામદારી કલમ ૨૯૦^૨ પ્રમાણે
 યુદ્ધેગાર કેવી સને ૧૮૨૪ ના ગામના કલમ^૩ ૫ અને
 ૧૦ મુજબ નેતરની ફોન્ટાની કામદારી ગારવની શિક્ષા
 કરી હતી.

કોઈ અપકરક કલમથી શ્રી અનુક્રમના અપવા લાગ
 થતો હોય તો તે અપવાદ તે યુદ્ધેગાર કેવી થઈ શકતો
 નથી.

૧ યુવકાવર માછલેએ અને નવા ફોન્ટાની કામ અ
 લાવનાનો શીવના કામના પ્રમાણ પેટિશન ગામના માછલેએ
 સમજવા.

૨ કલમ ૨૯૦-એ બાળવને સાગ્ર ખીછીને શિક્ષા કર-
 રવાનું આ કામદાર કલમનું નથી એટલેથી બાળવમાં ને
 માણસ કાંઈ લોક પાસે કલમ કરે તેને બસેંદ શૈવના
 મુશીબા દંડના શિક્ષા કરવામાં આવશે.

૩ કલમ ૫-હિંદુશાનના ફોન્ટાની કામદારમાં ને યુદ્ધે
 બાળવ દંડના શિક્ષા કરવી નથી તેવા યુદ્ધે કામ નહાની
 ઉગરના યુદ્ધેગાર કરે ના તે ગરદ કામદાર પ્રમાણે નેખી
 છ શિક્ષાને લાગકરોય તે શિક્ષાને બદલે તેને ફટકાની શિક્ષા
 કરવતો અગરદે પછી તે તેનો પેટિશન યુદ્ધે હોય કે
 ખીછીવરના હોય તે ગામના સિંતા નથી.

૪ કલમ ૧૦ મુજબ ઉમરના માણસ ફટકાની શિક્ષા કરવી
 તે કેકણા કેકણાની ગરદાર કરમાયે તે હથિયાર તથા તે સીને
 અને શરીરના તે ગામ ઉપર કરવી. અને યુદ્ધેગાર નહા
 ની ઉમરનો હોય, તો જીજી નેતર વતે નિશાનમાં શિક્ષા
 કરે છે તે સીને કરવી. નવા કામદારીના સાવકાનો ઉપયોગ

ગાંધીજી કોલેજની પત્રિકા તપાસવા ઉપરથી મીસ્તર ટકરે મુદ્રદમાના કાગળો એટલા માટે મંગાવ્યા કે જે શિક્ષા કરવામાં આવી છે તે કાયદેસર છે અને તે હોમનદાર સંપત્તિ નહીંની ઉમરનો છે કે નહીં. “હિંદુસ્થાનના કોલેજી કાયદાની કલમ ૨૯૦ પ્રમાણે ધણું કરીને ગુનહો કરનારને એટલા દંડની શિક્ષા કરવામાં આવે છે પણ કુલપાત્ર માણજી સને ૧૮૬૪ના આક્ટ ૫ પ્રમાણે વર્તેલા છે જેમાં એવું બતાવ્યું છે કે જે ગુનહોને સાફ માનવા શિક્ષા કરવામાં આવતી નથી તે ચિવાવના ગુનહોને માટે નહીંની ઉમરનાને હિંદુસ્થાનના કોલેજી કાયદામાં જે શિક્ષા કરાવી છે તેને બદલે ફટકાની શિક્ષા કરવી અને આ નહીંની ઉમરનો સંપત્તિ ગણી સને ૧૮૬૪ના આક્ટ ૬ની કલમ ૧૦ પ્રમાણે વધારેમાં વધારે શિક્ષા કરવામાં આવી છે.

કરાવવામાં આવ્યું કે તે હોમનદાર અને શિક્ષા રદ કરવામાં આવી છે એટલા કારણથી કે (૧) ફક્તમાં તે હોમનદારની ઉમર અસાધ્ય વરસની લખેલી છે તેથી કાયદેસર નહીંની ઉમરનો ગણી ચકાવ નહીં. કોલેજી કમ કરવો હોય તો ૧૫૦ ફટકા કરતાં વધારે ફટકાની શિક્ષા થવી કરવી નહીં. અને નેતરનો ઉપયોગ કરવો હોય તો ૩૦ ફટકા કરતાં વધારે ફટકાની શિક્ષા કરવી નહીં. જસ-ટીસ આદિ ધીપીસના દેખતાં અથવા માણજી સને આ-ધિકાર અધિકારના અખત્યાર જે અગત્યદારને આપ્યો હોય તેના દેખતાં અને જે કોરટે શિક્ષા નો કરાવ કર્યો હોય તે કોરટે ખીજી રીતે હુકમ કર્યો નહોતો હોય તો જે-કના દેખતાં પણ ફટકા મારવા.

અલાવવાની શીતના કાયદાની કલમ ૪૩૩ પ્રમાણે નહાની ઉમરના ગુન્હેગારોને સુધારાના ઘરમાં મોકલવા નોંધાયે. અને આ ગુન્હેગારની જાતમાં સોલ વરસ લગીની ઉમરનાનો સમાવે થાય છે.

૨૪-તો હોમતદાર ઉપર એવું સાબીત થયું છે કે એવા અને ત્રીજા વર્ગના બાકાનો તકાવત આપવાને તેણે ના પાડી અને તેને જે કેલવેના પોલીસના સીપાઈ એ આટકાંચો તેના નંબરની ખાત્રી કરવાને તેનો પટો પકડ્યો તેથી નો ખિનાયે. ઉપરથી આ ગુન્હેગારનો તર્કકલમ ૪૩૩ને બદલે નવા કોલ્લેરી કામ અલાવવાની શીતના કાયદાની કલમ ૩૧૮ સમજાવી - કલમ ૩૧૮-જ્યારે સોળ વર્ષ કરતાં વધારી ઉમરના કોઈ રાખસની ઉપર કોઈ પણ ગુન્હાને ગારે કોઈ કોલ્લેરી કોર્ટ કેદની શિક્ષાનો હુકમ કરે ત્યારે તેને કોલ્લેરી તુરંગમાં કેદ કરવાને બદલે કેદ કરવાની લાયક જગ્યા દાખલ રથાનીક સરકારે સુધારાનું નો ઘર કાઢાડ્યું હોય, ને જેમાં તે કેદ કરેલા રાખસને બરાબર હુકમમાં અલાવવાનું તથા કોઈ ઉપચોગી ધંધે શિખવવાનું ખની શકે એવું હોય, તે ધર મદ્યે તે ગુન્હેગારને કેદ રાખવાનું ફરમાવવાને તે કોર્ટ મુખત્યાર છે. અથવા તે સુધારાના ઘર મદ્યે કેદ કરેલા રાખસોને હુકમમાં રાખવા તથા શિખવવા સંબંધી રથાનિક સરકાર ફરમાવે તેવા નિયમો મુજબ અલાવવાને રાજી હોયને હેવા કોઈ સખસને સુધારાનું ઘર કાઢાડ્યું હોય તે ઘરમાં તે ગુન્હેગારને કેદ રાખવાનું ફરમાવવાને તે કોર્ટ મુખત્યાર છે. આ કલમ મુજબ કેદ કરેલા સધળા રાખસોને ઉપર મુજબ સરકારે ઠરાવેલા નિયમો લાગુ પડશે.

ઉપરથી લોકાપકારક કાર્યનો ગુનહો ગણી શકાય નહીં.

રાણા વિરૂદ્ધ નાથા કન્યાણુ અને બાઈ લખી.

તા. ૧૯ મી માહે જાનેવારી સને ૧૮૭૧

કેદીઆ ઉપર તપાસ ચલાવી બરુચમાં સુરતના આસીરટંડ જડજ મીસતર એગ્રીસ્ટે ચોરીના કૌતોહોગતદાર ઠરાવી દરેક બાણને આરાડ મારા રાખત મજ્જુડી સાથે કેદની શિક્ષા કરી હતી.

કેદી લખી, ફરીઆદીની ધણીઆણી હતી; અને કેદી નાથા તેનો રાખેલો હતો. લાગ તાકાને ફરીઆદીની ગેર હાજરીમાં તેઓએ કેટલાક માલ ચોરી ને માં તપાસ કરનાર અધિકારીને કેટલુક લખમીનું સ્ત્રીધન અને કેટલાક ખીજા રૂપિયા ચોરેલા માલમ પડ્યા.

લખીએ અપીલ કર્યાથી ઠરાવવામાં આવ્યું ને મુકદ્દમામાં પડેલા પુરાવથી કોટરની ખાત્રી થતીનથી કે પોતાનું પદલુ પથવા સ્ત્રીધન શિવાય તેના ધણીવાસેથી કંઈ મિલકત લીધી

કલમ ૩૭૮ ને માણસ કોઈ સખરાના કબજામાંથી તે સખસની રત્ન મંદીશિવાય કાંઈ જંમમ મીલકત જાદવાનતથી લેવનો ધરાદા કરીને તે પ્રમાણે લેવાસારૂ તે મિલકતને ખસેડે તે માણસે ચોરી કરીએમ સમજવું.

કલમ ૩૭૯-ને માણસ ચોરી કરે તેહને ત્રણ વર્ષની મુદત મુધોની જેમાંના ગતત પ્રકારની કેદની અથવા ફંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

અને હિંદુની ઓરત ગોતાના ધણીની મિલકત લીધાથી
ઓરીની તકશીરવાર થઇ શકે એ સવાલનો નિવેડો ક્યાં
શિયાળ કોરટના અભિપ્રાયમાં આવે છે કે ગોતાનું પદ્ધતિ
લે ૧૧ બાબત ઓરીની શિક્ષા ધર્મશકે નહીં; કેમકે તેના
ઉપર હિંદુસ્થાનના આ ભાગમાં ધણીયાત પાછું થક વગર
રહેતું છે. (મયારામ રામરામ અને ખીન્ન વિરૂધ ગોવર્ધ
રતનજીનો મુકરદમો જુઓ.) (અ†) વલ્લભરામ ઉમીયાશં-
કર વિરૂધ વીજલી (અ†) વિગટે.

સ્ત્રી કેદીઆણુ ઉપરની શિક્ષા અને તોહિમત તે માટે
૨૬ કરવું નોંધાયે. ઓરતે આ મિલકત લીધામાં કંઈ ગુન્હે
ક્યાં નથી તે માટે પુરૂષ કેદીને છેડવો નોંધાયે.

વળી તેના ઉપરનું તોહિમત અને શિક્ષ ૨૬ કરવામાં
આવે છે.

રાણી વિરૂદ્ધ ધર્મયા વલદે સાંગાપા.

આ બાબત નાશક જ્ઞાનાના માજીસ્ટ્રેટ મીર૨૨
એમ, એન, બી, અફઝીને ફોજદારી કામ અજાવવાની
રીતના કાયદાની કલમ ૪૩૪ અન્વયે ઇગતપરાના ખીન્ન

† મીર૨૨ બારોડેલનું ૨૭૦ (૧૮૯૩ની એડીશન)
અને ૪૮૨મુ પાનું જુઓ.

† કલમ ૪૩૪ને બદલે કલમ ૨૯૬ સમજવી. કલમ ૨૯૬-
શિક્ષાનો ડરાવ અથવા હુકમ કાગ્યાલ વિરૂધ છે અથવા
નોંધાયે તે કર્તા વધારે સખત સજનો હુકમ કર્યો

વર્ગના કનીષ્ઠ માળ્યેટના કાગળો હુકમ સારૂ મોકલવાકે
જેમાં તેણે કેદી ધર્મયાને મુનિસીપાલનો નિયમતે કરવામાં
પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યો છતાં તેાડ્યા બાબત ચાર આગા
દંડની શિક્ષા કરી હતી.

કાગળમાં એવું લખ્યું હતું કેનામદાર જડજ સાને
હોમોએ રાણી વિરૂદ્ધ મહારજીની નોલોશના
મુકદ્દમામાં ઠરાવ્યુંછે કે સને ૧૮૫૦ ના આક્ટ ૨૬ પ્રમાણે
જો નિયમ કરવામાં આવ્યો હોય તે તેાડ્યા બાબત દંડ
કરવા સારૂ જીજ્ઞાસુ વર્ગના માળ્યેટને અધિકાર નથી,
તેની શિક્ષા ગેર કાયદસીર લાગેછે માટે હું કામના કાગળો
મોકલુંહું. સર્જોર્ડિનેટ માળ્યેટ પારેછે કે સને ૧૮૬૬
નો આક્ટ ૮ થવાથી તેને અધિકારછે પરશિષ્ટનો છેવટ
નો ભાગ જેના મધ્યાગમાં “જીજ્ઞાસુ કાયદાઓ તેાડીને
કરેજા કે ગુન્હાઓ” એવું ખતાવેલું છે તેથી જ

તથી એટલું સેસનકોર્ટની અથવા (ડિસ્ટ્રિક્ટ માળ્યેટની
સમક્ષમાં આવેતો હુકમ થવા સારૂ તે કાગ બાબત હાઈકોર્ટ
ટને રીપોર્ટ કરવાનો તે કોર્ટને અથવા માળ્યેટને અ-
ખત્યાર છે.)

૧ મુંબઈની હાઈકોર્ટનો ફોજદારી મુકદ્દમા ૩૬.

૨ જીજ્ઞાસુ વર્ગના કનીષ્ઠ માળ્યેટને બદલે તથા
ફોજદારી કાગ વગાવવાની રીતના કાયદા પ્રમાણે જીજ્ઞાસુ
વર્ગના માળ્યેટ સમજવા.

૩ માતની અથવા સંમુદ્રપાર કરવાની અથવા ૭ વર્ષ
સુધી અથવા તે કરતાં વધી મુદતની કેદની શિક્ષા જોગ હો
૫ તો.

મુકરદમામાં એકસો દંડ અથવા એક વરસથી ઓછી મુંદ-
તની કેદ કરાવી છે તે મુકરદમા ચુકવવાનો કોઈ પણ મા-
ળખેટને અધિકાર છે. પરશિષ્ટની શરૂઆતમાં સમજીતી
સાથેનો સાતમા ૧ જુલાસો વાંચવાથી મને શક રહે છે કે
સર્પોડિનેટ માળખેટનો વિચાર ખરા છે કે નહીં.
જો એ પ્રમાણે હોય તો આ વાત જાહેરાતમાં મુકવી તે
ધણું જરૂરી આત છે; કેમકે ઘણા કસ્ટોમર્સમાં મ્યુનિસિપાલના
નિયમો ફક્ત નજીક કાગળ માફક પડી રહેલા છે, કેમકે
સ્થાનિક માળખેટને તે અમલમાં લાવવાને સત્તા નથી.

તે ઉપરથી ઠરાવવામાં આવ્યું કે મ્યુનિસિપાલિટીના
નિયમો તોડવા બાબત દંડ કરવાનો સર્પોડિનેટ ÷ માળખેટને
અધિકાર છે.

ત્રણ વર્ષ કરતાં વધી મુદતની અને સાત વર્ષથી ઓછી
મુદતની શિક્ષા જોગ હોયતો,

ત્રણ વર્ષથી ઓછી મુદતની શિક્ષા જોગ હોયતો.

એકલા દંડની અથવા ૧ વર્ષથી ઓછી મુદતની
કેદની શિક્ષા જોગ હોયતો.

૧ સાતમા જુલાસોને ખસે નવા ફોર્મની કામ
અજાવવાની રીતના કાયદા પ્રમાણે છોડા જુલાસો સમજવો.

દ્વિ-ખીજ કાયદા પ્રમાણે જે ગુન્હા બાબત શિક્ષા
યથ શક્તિ હોયતે ગુન્હાનું કામ અજાવવાની રીત બાબત
તે કાયદામાં વિશેષ ઠરાવ કર્યો હોય તે ઠરાવમાં ખીજ કા-
યદા તોડીને કરેલા ગુન્હા એવા ગયાળાંના આ પરશિષ્ટના
આખરના ભાગ ઉપરથી ફેરફાર થાય છે અથવા તે ઠરાવ
ને હરકત થાય છે એવું સમજવું નહીં.

રાષ્ટ્રિય વિરૂધ શૌદર.

તારીખ ૪ થી માટે અપ્રેમ.

સને ૧૮૫૪ ના આક્ટ ૭ ની કલમ ૨૩^૧ સને ૮૬૨ ના આક્ટ ૧૭ ના પરશિષ્ટ ઉપરથી ૨૬ થતી નથી વડોદરાના ગાયકવાડ સરકાર અને ઈસ્ટ ઈન્ડિયા કમ્પની વચ્ચે તા. ૬ ઠી માટે નવેમ્બર સને ૧૮૧૭ ને રા. ૧ ને તહનામું થયું છે તે પ્રમાણે ગાયકવાડ સરકારે તોહિમતદારની મંગણી કર્યા ઉપરથી તેને પકડી સ્વાધીન કરવા બાબત ને ચીત કહેલી છે તે ચીત સને ૧૮૫૪ ના આક્ટ ૭ માં ખતાવેલી ચીતથી જુદી છે. અને તેની પેઠે લાની છે. તે માટે આવા મુકરરમાને કલમ ૨૩ લાયુ પડે છે.

આહવા તોહિમતદારના ગુન્હા વિશેની પ્રથમ ચોક શી કર્યા શિવાય સરકારે તોહિમતદાર રાખસને ગાયકવાડ સરકારને સોંપવામાં વ્યાજબી કર્યું છે એમ ગણાશે નહીં.

સંસ્પોર્ડિન્ટ માજીસ્ટ્રેટને બદલે નવા ફોજદારી કામ ચલાવવાની ચીતના કાયદા પ્રમાણે ખીજ અને ત્રીજા વગેરે માજીસ્ટ્રેટ સમજવા.

૧ કલમ ૨૩—આ આક્ટમાં હર કોઈ મુકરરમા બાબત સ્પષ્ટ નિયમ કરાવ્યો ન હોય તે મુકરરમામાં અથવા આ આક્ટમાં કરાવેલી ચીત શિવાય ખીજ ચીતે કોઈ માણસ ઉપર પારકા રાજના અથવા સંસ્થાનના કાયદા પ્રમાણે કામ ચલાવવાનું હોય તે માણસ સદરહુ તહનામા ઉપરથી પારકા રાજને અથવા સંસ્થાનને સ્વાધીન કરવાની રા-

સને ૧૮૫૪ ના આક્ટ ૭ ની કલમ ૨૩ પ્રમાણે વારંટ ફાઇડામાં આવ્યું તેમાં એમ બતાવ્યું હતું કે તે- હોમતદારને વડોદરા સરકારના રેસીડેન્ટને સ્વાધીન કર વેા પણ એમ નહોતુ જણાવ્યું કે ગુન્હેગારની તપાસ થએલી હતી, અથવા થવાની હતી તેમાં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું કે આટલા ઉપરથી એ વારંટ ગેર સારરતે નથી, કેમકે તે આક્ટ પ્રમાણે તપાસ કરવાની જરૂર જણાય તે તપાસ કરવાને માટે તો હોમતદારને વડોદરાના રેસીડેન્ટને સોંપવાનો હતો એવું અનુમાન થાય છે. તેજ કાયદાની કલમ ૨૩ પ્રમાણે જે વારંટ મોકલવું તેમાં લખ્યું કે કાંતો તો હોમતદારના ગુન્હા વિશે તપાસ સલા વવાની છે અથવા સલાવી છે.

છીને અથવા ઇસ્ટ ઇન્ડીઆ કમ્પનીને જરૂર હોય તે ઇસ્ટ ઇન્ડીઆ કમ્પની સરકારના તામ્મા માંહેના સુબકના જે ભાગમાં સરરહુ માણસ બંડે તે ભાગની સરકારને એવો અધિકાર છે કે સદરહુ પારકા રાજની અથવા સં રથાતની તરફથી માગણું થવા પછી સદરહુ તહનામાં પ્ર માણે ચાલવા સાર તથા તે માણસ સ્વાધીન કરવા સાર તથા માગવા સાર આવેલા પત્રમાં લખેલાં તો હોમતની મેહુલ વેહેલી તજવીજ કરવા સાર જે કાંઈ કરવાનું પો- નાને યોગ્ય દેખાય તે કરવું અને સરકારના સેક્રેટરીમાં થી એકની સહીનો લખેલો હુકમ સરકારનો હોય ત્યારે તે હુકમ અમલમાં લાવવા સાર જે જે કામો કરવાં પડે તે સર્વ કામતા દોષનું નિવારણ કરવા સાર તે હુકમ મનજીત આધાર છે એવું સમજવું.

રાણી વિરૂધ વંકાજી ભાસકર.

તા. ૧૩ ની ગાહે અપ્રેલ.

આ મુકરદમામાં કેદી વંકાજી ભાસકરને ધારવાડ જીલ્લાના કામખાતના ખીજી વર્ગના સર્પાડિનેટજી માજી જ્યેરે હિંદુસ્તાનના ફોજદારી કાયદાની કલમ ૧૭૪* અન્વયે ગોદલેલા સમનનું ધરાદાથી અમાન્ય કર્યાનો ગુન્હેગાર ઠરાવી રૂપેયા ૫ હંડની શિક્ષા કરી હતી અને તે હંડ કેદી એ આપ્યો હતો.

ધારવાડ જીલ્લાના માજીસ્ટ્રેટ મીરતર રાખડીસને આ મુકરદમા હાઈ કોર્ટમાં હુકમ સાફ પોતાના નિમે જ લાવેલા અભિપ્રાય સુધાંત આકલો હતો.

ખીજી વર્ગના માજીસ્ટ્રેટને બરલે તથા ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદા પ્રમાણે ત્રીજી વર્ગના માજીસ્ટ્રેટ સમજવા.

કલમ ૧૭૪—જે સરકારી નોકરને પોતાના સરકારી હોદાના જોરથી સમન, નોટીસ, હુકમ અથવા જનહેર ખપર આપવાનો કાયદા મુજબ અપાત્ત્યાર હોય એવેવા કેઈ સરકારી નોકરે કરેલા સમન, નોટીસ, હુકમ અથવા જનહેર ખપર મુજબ ફલાણી ઠેકાણે અથવા ફલાણી વખતે જાતે અથવા મુખત્યારની મારફતે હાજર થવાની જે માલુમની કાયદા મુજબ ફરજ હોય તે માલુમ અમર ધરાદાથી તે ઠેકાણે અથવા તે વખતે હાજર થવામાં કસુર કરે અથવા જે ઠેકાણે હાજર થવાની ફરજ હોય તે ઠાણેથી જવાની કાયદેસર વખત થતા પહેલાં ત્યાંથી જાય, તે માલુમને એક મહીનાની મુત સુધી

કાગળો ઉપરથી માલમ પડે છે કે તો હો! ગતદાર રતી
ગામનો કુલકરણી છે. સર્વોર્ડિનેટ માણસે પોતાના
માહાલકરીના દરબની રૂબરૂ સમન કરેલો તે સમનનું
અમાન્ય કસ્ટોનો તેને ગુન્હગાર ઠરાવ્યો હતો. ફેરલીક અ
મુક ચોપડીઓ ઉપર મહાલકરીની સીલો થવી જોઈએ
તે સીલ કરવાને પોતે શા વાસ્તે મુક કરી પોતાના કામમાં
કસુર કરી તે ખાખતનો જુવાળ આપવાને સાર તો હો
ગતદારને સમન કસ્યો હતો. સર્વોર્ડિનેટ માણસે પોતા
ની મંજુરી દફતરે લખી પોતે મુદરદમા ચલાવ્યો. લખેલી
મંજુરી અતથી માલમ પડે છે કે સર્વોર્ડિનેટ માણસે
સને ૧૮૪૩ ના કાયદા ૧૧ ની કલમ ૧૮ અન્વયે સમન

ની આસાન કેદની, અથવા પાંચસેડ રૂપિયા સુધીના દંડની
અથવા એ જાંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે. અથવા અ
નર તે સમન, નોટીસ, હુકમ કે જાહેર ખખર જાતે અ
થવા ગુપ્તતારની મારફતે કોઈ ધનસાફની કોરટમાં હા
જર થવા ખાખતની હશે તો તે માણસને છ મહિનાનો
મુદત સુધીની આસાન કેદની, અથવા એક હજાર રૂપૈ-
યા સુધીના દંડની, અથવા જાંનેની શિક્ષા કરવામાં આ
વશે.

૧ કલમ ૮-અને એમ કસ્યું છે કે જે પ્રમા-
ણે સાક્ષીદારને હાજર કરવાને તથા કાગળ પત્ર આજ્ઞા-
વવાને તથા સાક્ષી લેવાને માણસે ગુપ્તતાર છે તે પ્ર-
માણે ઉપલી કલમમાં લખેલી તપાસણી કરવી વખતે
અધાવવાને કલેક્ટર કોવા ખીજો કોઈ અમલદાર ગુપ્ત-
તાર છે.

જાહેર્યો હતો, આ કલમ પ્રમાણે સમન ફક્ત કલેક્ટરથી અથવા સરકારે અપ્પત્યાર આપેલા હકુમત મલાવનાર અધિકારીથી ગમના નોકરને તેના હાથથી રજા આપતાં પેદેલાં તે આદેશની કલમ ૭૧ અન્વયે તપાસ મલાવવાને માટે જાહેર શકાય. આવા સમન મોકલવાને સંબોડિનેટ માલુસ્ટ્રેટને અધિકાર નોહોતો. વળી તે ચિવામ તેનું પ્રેસીડિંગ ઘણું જ ગેરકાયદે અને ગેરસીરસ્તે છે.

ઠરાવવામાં આવ્યું જે જીલ્લા માલુસ્ટ્રેટના અભિપ્રાય સાથે કોર્ટ ગણતી આવી સંબોડિનેટ માલુસ્ટ્રેટ જે શિક્ષા-નો ઠરાવ કર્યો છે તે રદ કરવામાં આવે છે. અને હુકમ કરવામાં આવે છે કે હાંડ તેને પાછો આપવો-

રાણી વિરૂધ્ધ દયાળજી એંદારજી.

તારીખ ૨૫ મી માહે અપ્રેલ.

ફોનદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાપદાની કલમ ૦૦૪૬ પ્રમાણે કોર્ટને અરજી કરવામાં આવી હતી.

† કલમ ૭—જો ફોઈ એક વતનનો અમલદાર અપરાધ કરશે કોવા કલેક્ટરની તથા ખીજા ફોઈ અમલદારની નજરમાં એમ આપશે કે તે અમલ ચલાવવા જોગ નહીં તો તેને દુર કરવાને કલેક્ટર કોવા ખીજા ફોઈ અમલદાર અપ્પત્યાર છે, પણ દુર કરતાં પેદેલાં જે અંતર મજ્યો હશે તેની ચેકથી કરીને કલેક્ટરે લખવી. અને તે તપાસણીના કાગળ અમિત કરવા વિશે ગવરનર કાજી-નસીલમાં મોકલવા.

† કલમ ૪૦૪ ને બદલે નવા ફોનદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાપદાની કલમ ૨૯૭ સમજાવી.

મુકદમાની હકીત નિચે પ્રમાણે છે.

સને ૧૮૭૦ ના આક્ટ ૧૬ ની કલમો પ્રમાણે એક કુંવરજી નામના સખમની પેદાશની તજવીજમાં તેહમત-દારે પ્રતિષ્ઠા ઉપર જુખાની આપી કે આચેલી ગામમાં કુંવરજીની કેટલીક જમીન છે તે પોતે ખેડે છે. કુંવરજીએ તેજ દીવસે અને તેજ અધિકારીની રૂબરૂ જુખાની આપી કે મેં વરસ દીવસે રૂપિયા પાંચસેને પાંચને સાર તે જમીન સંધે આપેલી છે. અને તેથી હરીને ધનકમરથા-કસ જારવાને લાયક છું. સુરત જીલ્લાના કુલપાવર† મા-જીએ મીરતર રામસીએ તેના ઉપર તે તેહમત આપત તપાસ ચલાવી, અને હિંદુસ્થાનના કોજદારી કામદારની કલમ ૧૮૧† પ્રમાણે જે મરદારી અધિકારીને સોગત આ-

કલમ ૨૬૭—કોઈ પણ મુકદમા પોતે મંગાવ્યો હોય, અથવા હુકમ થવા સાર જે મુકદમા ખાખત પોતાને ત્યાંહાં રિપોર્ટ આપ્યો હોય, અથવા જે મુકદમાની પોતાને ખબર થઈ હોય તે મુકદમામાં પોતાના તાખામાંની ફલાણી કોરટના ધનસારી કામમાં જરૂરીયાત મુક થઈ છે એહેવું હાઈકોરટને દેખાય તો, હાઈકોરટ પોતાને ચોખ્ખા જાણાય તેવો ફેસલો અથવા ગિફ્તનો ઠરાવ અથવા હુકમ કરવો.

† કુલપાવર માજીએને ખદસે નવા કોજદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાપદા પ્રમાણે પેહેલા વર્ગના માજી-એ સમજવા.

† કલમ ૧૮૧—કોઈ સરકારી નોકરને અથવા કાપદા મુજબ સોગત આપવાનો જેને અખતાર હોય એહેવા ખીજા કોઈ અખતરને કાંઈ પણ ખાખતમાં કામી વાત

પત્રાનો અધિકાર હશે તેની રૂબરૂ સોગન ઉપર જુદી સંક્ષિપ્ત આપ્પાનો ગુનહુઆર ઠરાવી ૭ માસ સંખત મળુરી સાથે કેઃ અને રૂપિયા પચાસ દંડ અને તે ના આપે તે એક માસ સંખત મળુરી મથે વધારે દેદ ભોગવવાના શિ-ક્ષા કરી હતી.

આપીતમાં સુરતના જડજી મીસ્તર ન્યુનહાગે શિક્ષા અને ઠરાવ બાહાલ રાખ્યાં, તે ઉપર હાઇકોર્ટમાં અર્પણ થઈ.

રાણી વિરૂધ નથુ કમોલના મુકદ્દમામાં જે ઠરાવ થયેલો છે તે ઉપર નવર રાખી ઠરાવ કરવામાં આવે છે કે તોહામત અને શિક્ષા રદ કરવામાં આવી છે કેમકે તોહામતદારે જે કલ કરેલું છે તે કલ ઉપરથી હિંદુ-રથાનના કોજદારી કાયદાની કલમ નં ૧૯૩ પ્રમાણે ધન-

કહેવાને કોઈ સોગનથી કાયદા મુજબ પંધસા છતાં જે માણસ સદરહુ સરકારી નોકર અથવા ખિજનગમ્પસને તે બાપતમાં એહેવા કોઈ મળકુર કહે છે તે જોડો હોય, અને તે મળકુર જોડો છે એમ તે માણસ જાણતો કે માનતો હોય, અથવા તે ખરો છે એમ તે માણસ માનતો ન હોય, તો તે માણસને ત્રણ વર્ષની મુદત સુધીની જમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાગક થશે.

† કલમ ૧૯૩—જે માણસ કોઈ ધનસાથી મુકદ્દમાના કોઈ પણ ભાગમાં ધરાદારી જોડી શહેતી આપે, અથવા કોઈ ધનસાથી મુકદ્દમાના કોઈ પણ ભાગમાં વ-પરાય એહેવા કારણસર જોડો પુરાવો બનાવે, તે માણસને સાત વર્ષની મુદત સુધીની જમાંના ગમે તે પ્રકારની

સાક્ષી મુકરમમાં જોડી સાક્ષી અ.ખાનો ગુન્હે ધાયછે અને તે કુતપાવરક મહુજ્જેટના અધિકાર બાહાર છે. તેથી જો દંડ લીધો હોય તો તેને પાછો આપવો. તેહા-મનદાર આર માસ ઉપરાંત સજા ભોગવી ચુક્યો છે તેથી કોરટના અભિપ્રાયમાં આવે છે કે તેહામતદાર ઉપર અ. જોડી કામ ચલાવવું કોરટની નજરમાં દુરસ્ત જાણાતું નથી.

, ગાણી વિરૂધ અવજી ખીનનાર.

તા.ગી.ખ ૧૭ મી માટે મે.

સને ૧૮૫૭ ના આક્ટ ૩ ની કલમ ૧૪+ પ્રમાણે

કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે; તથા ખીજ કોઈ પણ ખાનગીમાં જે માણસ ઈંગ્લાંધી જોડી શહેદી આપે અથવા જોડો પુરાવો ન-નાવે, તે માણસને ત્રણ વર્ષની મુક્ત મુખીનો જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને લાયક થશે.

કુતપાવર માહુજ્જેટને ખસે નવાફે જહાડી કામ ચલાવવા ની રીતના કાયદા પ્રમાણે પેહલા વર્ગના માહુજ્જેટ સમજવા.

+ કલમ ૧૪—સને ૧૮૭૧ ના કાકદા ૧ થી ૨૬ થઈ તેને ખસે કલમ ૨૦-૨૧-૨૨ થઈ છે તે નીચે મુજબ.

કલમ ૨૦—જે માણસના ઘોરે આ આક્ટ પ્રમાણે પકડીને અટકાવી રાખ્યાં હોય તેને તે ઘોર પકડવા ખાનગી પકડવાની તારીખથી ૬૬ દિવસમાં ગમે તે વખતે ડિસ્મિસ્ટના માહુજ્જેટને ત્યાં આપવા ડિસ્મિસ્ટ માહુજ્જેટને

તોહોમતદારને ઢોરને ગેરકાયદેસર પકડવા તથા ડબામાં

ત્યાંહાંથી ફરિયાદ આપ્યા બગર ફરિયાદ લખને ધ-
નસાફ કરવાનો અધિકાર ને માલુસેટને આપ્યો હો-
ય તે માલુસેટને ત્યાંહાં ફરિયાદ કરવાનો અ-
ધિકાર છે.

કલમ ૨૧- ફરિયાદ કરવી તે ફરિયાદ કરનારે પો-
તાની જાતે કરવી. અથવા ને માલુસ પોતાની જાતે તે
જાળતની હકીકતથી વાકેફગાર હોય તેવા મુખ્યત્મારન
પાસે કરાવવી. તે મરજીમાં આવે તો લખીને કરવી. અ-
થવા મુખ્ય જાળાનીએ કરવી, મુખ્ય જાળાનીએ ફરિયા-
દ થાય ત્યારે તે ફરિયાદની મતલબ માલુસેટ લ-
ખી લેવી.

ફરિયાદ કરનારની અથવા તેના મુખ્યત્મારની જીજ્ઞાસી
લીધા પછી ફરિયાદ વ્યાજખીજે એવું માનવાને માલુસે-
ટની નજરમાં સળગ આવેતો ને માલુસ ઉપર ફરિયાદ
કરી હોય તેને તેણે સમત કરવા; અને તે મુકરદમાની
ચોકશી કરવી.

કલમ ૨૨- ઢોર પકડ્યાં તેવાત કાયદા વિરુદ્ધે એટલું
કરે તો તેઓને પકડીને અટકાવી રાખ્યા જાળત ફરિયાદ
કરનારને ને નુકશાન થયું હોય તે જાળત માલુસેટને
યોગ્ય જણાય તે પ્રમાણે તેણે ઢોર પકડનારની પાસે ફરિ-
યાદ કરનારને સો રૂપૈયા સુધી નુકશાનનો બદલો અપાવ-
વો. અને ઢોર છોડાવવાનો ફરિયાદ કરનારને ને અન્ય
થયો હોય તે સધજો ખર્ચ અને તેણે દંડ ખર્ચો હોય તે
દંડ પણ અપાવવો.

પુરવા બાબત સતારા જીજ્ઞાના વારચુના ખીજ વર્ગના ઠી સમીર્ણિનેટ માજીજીનેટ ચુન્દેગાર કરાવી રૂપિયા ૬-૯-૦ દંડ ની શિક્ષા કરી હતી અને તે દંડ રૂપિયાને આપવાનો હુકમ કર્યો હતો. શિક્ષામાં વળી એહિવું ફરમાવ્યું હતું કે રૂપિયાનીએ પોતાની અરજી ઉપર આઠ આનાનો રટાંમ્પ આહાડેસો હતો તે આઠ આનાની રકમ પણ તેને આપવી.

માહિતી આક્ટોનર મને ૧૮૭૦ ના સતારા જીજ્ઞાના સમીર્ણિનેટ માજીજીનેટના મારીક ફોજદારી પત્રકો જોવા ઉપરથી આ મુકરદ્દમો જાણવામાં આવ્યો હતો. મુકરદ્દમાના કાગળો એટલા સારૂ મંગાવવામાં આવ્યા હતા કે કોરટ શી માજીજીનેટ તોહીમતદાર પાસેથી વસુલ લેઈ રૂપિયાનીએ આપવા કાયદેસર ફરમાવ્યું હતું કે નહીં કેમકે તોહીમતદારનું કલમ મને ૧૮૫૭ ના આક્ટ ૩ ની કલમ ૧૪ પ્રમાણે ચુન્દે નથી પણ ફક્ત હરકત કે જેને વારસે નુકશાન આપી શકાય.

કોરટના વિચારમાં આવેછે કે હોરાને ગેર કાયદેસર પકડવાં તથા ડગામાં પુરવાનું કાગ કે જે વિશે મને ૧૮૫૭ ના આક્ટ ૩ ની કલમ ૧૪ માં લખ્યું છે તે મને ૧૮૭૦ ના કોરટ શી આક્ટની કલમ ૩૧ ના પરશિષ્ટ ૨ ના આંક ૧ ની રકમ જે ના અરથ પ્રમાણે ચુન્દે થતો નથી.

ઠીખીજવર્ગના માજીજીનેટને બદલે નવા ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદા પ્રમાણે ત્રીજા વર્ગના માજીજીનેટ સમજવા.

ગુન્ટો એ શબ્દ સને ૧૮૫૭ ના આક્ટ ૩ ની ક-
બજામાં સાફ રીતે વાપરેલા છે પણ કલમ ૧૪ માં વા-
પરેલા નથી. વળી સાફ રીતે એવું ફરમાવું છે કે, કાંતો
ફરિયાદ મોહીડાની અથવા સાદા કાગળ ઉપર લખેલી
જ્ઞેષ્ઠએ. સાદા કાગળ એ શબ્દ સને ૧૮૭૦ ના ફોરટ
શી આક્ટના પરિશીષ્ટ ૩ ના ભાગ ૨ થી ૨૬ થયો નથી.
કેમકે ખાન આક્ટમાં બતાવેલા તે અથવા તેવા શબ્દો
તે પરિશીષ્ટથી ૨૬ થયેલા છે. તે માટે સ્પષ્ટ રીતે માન્ય
પડે છે કે, આવી ફરિયાદોએને સ્ટામ્પની જરૂર નથી. અ-
ને તેથી કુચીને તોહામતદારને સ્ટામ્પની શી અપાવવાનો
કુકમ કરવો જોઈતો નહોતો એ પ્રમાણે કુકમ કરવામાં
આવ્યો.

સને ૧૮૨૭ ના રેગ્યુલેશન ૧૨ ની કલમ ૧૯ ની
રકમ ૬૬ પ્રમાણે ગનાઈની નોટીસની બાબતમાં
તારીખ ૨૫ મી માટે અપ્રેક્ષ.

પુના જીલ્લાના મહાજિલ્લા મીસ્ટર ઓલીફન્ટે તારીખ ૩૧
મી માટે માર્ગ સને ૧૮૭૧ ને રાજ નિયે લખ્યા
પ્રમાણે જાહેરનામું કર્યું હતું.

૬ રકમ ૬. આ કાગળમાં લખેલા કુકમ અલાવવા
હાય અને તે કુકમ એક આશામી ઉપર લાગતો હાય તો
મહાજિલ્લા તેહને તાકીદ કરવી, અને ધણા ભોકોને લાગતો
હાય તો એક નોટીસ લખીને ગામની પ્રસિદ્ધ જગ્યા માંહે
ચોટી ને વગી ત્યાંહાં આરડીને વંચાવવી પછી તે નો-
ટીસની નકલ ફાજલસી અદાલત માંહે મોકલવી, અને
અદાલત તે કુકમને ૨૬ કરે ત્યાંહાં સુધી તે કુકમ થ-

મેઈટ હં ડીયા પેનીનસ્પેક્ષા રેલવેના દ્વારીક મ્યાનેજર તરફથી એહેની ખપર આવી કે કેટલાક સેવલ કોર્સોંગ (સોહોજાની લાઈન ઉપર આડા કોટલા રસ્તાઓ) કે જે ફક્ત તે લાઈનની આબુખાબુના ગામના સૌકોના ઉપયોગ સારૂ બનાવવામાં આવેલાછે તે સરીઆમ રસ્તાઓ. માફક ગણી બારે વેપાર સારૂ વપરાયછે. તેથી મુંખઈ તરફના મોહોટા રસ્તાના ટોલને નુકશાન થાયછે. અને વળી એક પછી એક બધુ ક્ષત્રી બરેલાં માડાં તેના ઉપર જવાથી સુસાફરી કરનારે ઉનારને નુકશાન થવાનો સંગવ છે. આથી સદરહું લેક્ષ કોર્સોંગ આગળના દરવાનોને તથા જે ગામમાં તે આવેલાછે તે ગામના પટેલોને તે ઉપર જતો વેપાર મના કરવાને હુકમ કરવામાં આવ્યો છે. આ ગનાઈના હુકમનું જે અમાન્ય કરશે તેને કાયદા પ્રમાણે શિક્ષા કરવામાં આવશે.

આ જાહેર ખપર સને ૧૮૨૭ ના રેગ્યુલેશન ૧૨ ની કલમ ૧૯ ની કલમ ૬ પ્રમાણે હાર્ષ કોર્ટમાં મંજૂરી-

લાવવાને માજીસ્ટ્રેટ સુખત્યાર છે, અને તે હુકમ જે નહીં માને તેહેના એક મહીનાની પેદાશ દંડ માંહે લેવાને, અથવા એક મહીને કેદ કરવાને, અથવા કોટડી માંહે પુરી મુકવાને અથવા એ માંહેલી જે કે બધી શિક્ષા કરવાને માજીસ્ટ્રેટ સુખત્યાર છે. ને વળી જેથી સાકને ઉપદ્રવ થાય એહેલાં ધર અથવા પદાર્થ કાઢાડી નાંખતાં જે ખરચ થાય તે શેજદારી અદાલતનો હુકમ સર્જને તે ધરના સામનનું તથા પદાર્થનું લીલામ કરીને તે માંહેથી વાળી રાખતાં બાકી રહે તે બધીને આપવું.

આત્ર માં મોકલી હતી. તે ઉપરથી એવું ઠરાવવામાં આવ્યું કે જીલ્લા માં જીલ્લા તાલીમ ૩૧ મી માં માર્ચ સને ૧૮૭૧ને રાજ નોટીસ કરેલી છે તેનો સને ૧૮૨૭ ના ઠરાવ ૧૨ ની કલમ ૧૯ ની રકમ ૬ ની મતલબમાં સમાવેશ થતો નથી.

રાણી વિરજી તાઈ નાનચંદની ધણીયાણી.

તા. ૨૬ મી માં અપ્રેલ.

તો હોમલદારણને આનંદે જીલ્લાના સેસન જડ જી મીસ્ટર હોર્ટ ધનિસાણી મુકરદમામાં જાટો પુરાવામાં આવવાની અનુદેશાર કરાવી ત્રણ માસ સખ્ત મજૂરી સાથે કેદની શિક્ષા કરી હતી.

તેણીએ હાઇકોર્ટમાં અપીલ કરવાથી કામના કાગળો મંગાવી આ મુકરદમાની હકીકત સોંબળવા ઉપરથી ફરિ માફ કરવાની મંજૂરી પુરતી રીતે આપી છે કે નહીં. એ બાબતનો શક રહેવાથી તો હોમલદારણને જમાન ઉપર હોડવાનો હકમ કર્યો અને આ સવાલનો નિર્ણય થવાને સારું કુલર્જેસમાં મોકલ્યો.

આસીસ્ટન્ટ જડજી નિચે લખ્યા પ્રમાણે તો હોમલદારણ ઉપર રોજદારી કામ ચલાવવા સારું મંજૂરી આપી હતી.

તાઈ, બાઈ, અને બાલા એ ત્રણ જણોએ કમી ૪ કરનાર માં જીલ્લાની આગળ જે હકીકત કહી હતી તેના વિરુદ્ધ મારી રૂબરૂ હકીકતો કહી છે એમાં કાંઈપણ શક નથી. માટે આદવા ફરિયાદ ઉપરથી જો તેઓના ઉપર કાંઈ

ફેબ્રુઆરી ૧૮૭૩ પાને ૨૧ મી જુલાઈ.

તોહામન શુદ્ધી થકાપ એવું હોયતો તેઓના જીવર કોજદા
રીકામ અલાવવાની હું મંજુરી આપુધું.

કાવવામાં આંચું કે આસીસ્ટન્ટ સેમન ૧૭૭૦ ને
મંજુરી આપી હશે તે તે કાવદાની કલમ ૧૬૯ પ્રમાણે
અને કલમ ૧૭૦ ૨ પ્રમાણે આપી નહીં હશે. કલમ

કલમ ૧૬૯-૧૭૦ ને બદલે નવા કોજદારી કામ અ-
લાવવાની રીતના કાવદાની કલમ ૪૬૮ અને ૪૬૯ સમ-
જવી.

૧ કલમ ૪૬૮—હિંદુસ્થાનના કોજદારી કાવદાની ૧૬૩
મી, ૧૬૫ મી, ૧૬૬ મી, ૧૬૮ મી, ૨૦૦ મી, ૨૦૫ મી,
૨૦૬ ઠી, ૨૦૭ મી, ૨૦૮ મી, ૨૦૯ મી, ૨૧૦ મી,
૨૧૧ મી, અથવા ૨૨૮ મી કલમમાં બયાન કરેલા સ-
રકારી ધનસાકની વિરૂધ્ધ કોષ્ટ યુ-હો અગર કોષ્ટ દિવાની
કે કોજદારી કોરટની આગળ અથવા તેની વિરૂધ્ધ કરવામાં
આંચો હોય, તો તે યુ-હાની ફરિયાદ કોજદારી કોરટમાં
સાંભળવી નહીં, પણ જે દિવાની અથવા કોજદારી કોરટ-
ની આગળ અથવા વિરૂધ્ધ તે યુ-હો કરવામાં આંચો
હોય તે કોજદારી કે, દિવાની કોરટની મંજુરિયત હોય,
અથવા તે કોરટ જેને તાબે હોય તેવી કોર્ટ બીજી કોર-
ટની મંજુરિયત હોય તો તે ફરિયાદી સાંભળવી.

૨ કલમ ૪૬૯—હિંદુસ્થાનના કોજદારી કાવદાની ૪૬૩
મી, અથવા ૪૭૬ મી કલમમાં બયાન કરેલા સેઓ સંબં-
ધી કોષ્ટ યુ-હાની ફરિયાદ, જે તે સેઓ કોષ્ટ દિવાની અથ-
વા કોજદારી કોરટ માં હોના કોષ્ટ કામ મધ્યે પુરાવામાં
આપવામાં આંચો હોય તો, તે કામ મધ્યેના કોષ્ટ પણ-

૧૭૦ માં દરનાબેગ સંબંધી ગુન્હાઓનો સમાવેશ થાય છે. અને અહીં જે મંજુરી આપી છે તે આવા પ્રકારના ગુન્હાને લાગતી નથી.

કલમ ૧૬૬ થી તે ૧૬૮ સુધી પણ એને એજ

કારની ઉપર કોઈ પણ ફોજદારી કોર્ટ મધ્યે સાંભળવી નહીં, પણ જે કોર્ટમાં તે લેખ પુરાવામાં આપ્યો હોય તે કોર્ટની મંજુરિપત હોય અથવા તે કોર્ટ જેને તાબે હોય અથવા એવી કોઈ બીજી કોર્ટની મંજુરિપત હોય તો તે ફરિયાદ સાંભળવી.

† કલમ ૧૬૬ થી તે ૧૬૮ સુધીને બદલે નવા ફોજદારી કામ અસાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૪૬૫ થી તે ૪૬૭ થયેલી છે.

કલમ ૪૬૫—હિંદુસ્થાનના ફોજદારી કાયદાની ૧૨૭મી કલમ શિવાય કે હા બાબ મુતબ શિક્ષા થઈ ચૂકે એવા ગુન્હા કર્યાની ફરિયાદ અથવા સદરહું કાયદાની ૨૯૪ મી, (અ) કલમમાં જે ગુન્હાની શિક્ષા કહી છે તેવા કોઈ ગુન્હા કસ્ટોની ફરિયાદ કોઈ પણ કોર્ટે સાંભળવી નહીં, પણ અગર તે ફરિયાદનું કામ હિંદુસ્થાનના ગવરનર જનરલ પ્રતેક્ષનસીલના અથવા સ્થાનિક સરકારના, અથવા એવી ફરિયાદનું કામ અસાવવાને હુકમ કે અતિયાર આપવાનો ગવરનર જનરલ જેને તે અખત્યાર આપ્યો હોય એવા કોઈ અમલદારના હુકમ અથવા અખત્યારથી અસાવવામાં આવે, અથવા એડવોકેટ જેનરલ અસાવે, તો તે તોફાનવ સાંભળવું.

કલમ ૪૬૬—કારકારની મંજુરિપત શિવાય પાતાના

રીતે લાગુ પડતી નથી. આ કોષાણે અમારે એવું ઠરાવ-

હોવા ઉપરથી ખચેડી ન થકાય એવુંવા કોઈ સરકારી નોકર અથવા કોઈ જડજની ઉપર સરકારી નોકર અથવા જડજ દાખલ કાંઈ ગુન્હાનું તોફાનમત મુકવામાં આવે તો તે સરકારી નોકર અથવા જડજ ઉપરના તે તોફાનમત ખાખતની ક્રિયાદ સાંભળવી નહીં. પણ સ્થાનિક સરકારની અથવા સ્થાનિક સરકારે અખત્યાર આપેલા કોઈ અમલદારની મંજૂરિયત કે હુકમ હોય તો, અથવા જે કોરટ અથવા ખીજ અધિકારીને તાબે તે જડજ અથવા ખીજે સરકારી નોકર હોય અને તેવી ક્રિયાદ ચલાવવા ખાખત મંજૂરિયત અથવા હુકમ આપવાનો જે નો અખત્યાર હદમાં રાખવાને અથવા પાછો રાખવાને સરકાર ચોગ્ય ધારે નહીં તેવી કોઈ કોરટ અથવા ખીજ અધિકારીની મંજૂરિયત અથવા હુકમ હોય, તો તે તોફાનમત ખાખતની ક્રિયાદ સાંભળવી.

મંદરહું પ્રકારના કોષ પણ જડજે અથવા સરકારી નોકરે પોતાના હોદ્દાનું કામ ખજાવતાં જે કામ ક્યું હજીતે કામ ખાખત તે જડજ અથવા સરકારી નોકર ઉપર સરકારની મંજૂરી લીધા વગર કામ ચલાવવું નહીં.

મંજૂરી કામ શરૂ થયાની અગાઉ આપવી જોઈએ.

કયા માણસે તથા શી રીતે કામ ચલાવવું તે ઠરાવવાનો અને કઈ કોરટમાં ઇનસાફ કરાવવો તે કોરટ ઠરાવવાનો અખત્યાર સ્થાનિક સરકારને છે.

કલમ ૪૬૭—હિંદુસ્થાનના કોનસ્ટાબલ કાયદાના ૧૦ મા ખાખમાં કહેલા જે ગુન્હાઓને આ આક્ટની ૪૩૫

પાની જરૂર નથી કે આ પ્રમાણે ખતાવવું ખીન જરૂર-
યાત છે.

માટે ઠરાવ કરવામાં આવ્યો જે હિંદુસ્થાનના કોજદારી કાયદાની કલમ ૧૯૩૧ પ્રમાણે તોહોગતદારણ ઉપર કોજદારી કામ સલાવવા મંજૂરી પુરતી રીતે આપવામાં આવી છે. અને એવું જરૂર નથી કે જે અધિકારી તોહો-
મતદાર ઉપર કોજદારી કામ સલાવવાની રજા આપે તે અધિકારીએ કાયદાની અમુક કલમ ખતાવતી જોઈએ.

મી અથવા ૪૩૬મી કલમ લાગુ નહીં હોય તેવા કાંઈ પણ ગુન્હાની ફરિયાદ કોઈ પણ કોજદારી ઘોરટમાં સાંભળવી નહો. પણ જેનું ભાગતુ વળગતુ હોય તે સરકારી નોકર અથવા તેનો ઉપરી અમલદાર મંજૂરિયત આપે અથવા ફરિયાદ કરે તો તે ગુન્હાની ફરિયાદ કોઈ પણ કોજદારી ઘોરટે સાંભળવી.

આ કલમમાં લખેલી મંત્રા હિંદુસ્થાનના કોજદારી કાય-
દાની ૧૮૯ મી તથા ૧૯૦ મી કલમોમાં ખમાન કરેલા ગુન્હાઓને લાગુ નથી.

હિંદુસ્થાનના કોજદારી કાયદાની કલમ પ્રમાણે તબવીજ સલાવવાની હોય તે ખતાવવા સારૂ અથા સુકરદમાઓમાં જે જડજ મંજૂરી આપે તે જડજે હિંદુસ્થાનના કોજદારી કાયદાની કઈ કલમ પ્રમાણે તે તપાસ થવી જોઈએ એમ ખતાવવું એવો કાયદો કરનારી સમાનો ધરાવે નથી.

૧ કલમ ૧૯૩—પાને ૨૧ મે જુઓ.

(૩૨)

રાણી વિરૂદ્ધ સખી સાની.

તા. ૩૧ ૨૭ ગાહે અપ્રેત.

આ મુકરદમો ઉત્તર કપાનેતના સેસનજીડજ મીસ્ટર
એ, રોને હાથકારના અગિપ્રાય સાડ મોકલ્યો હતો.

આ મુકરદમાંની હકીકત ટુકામાં નિચે પ્રમાણે છે.

એક રાણી સાની એ તો હોમતદાર સખીને દત્તક
લાધી. અને તેને કુલ મુખિયારનામુ લખી આપ્યું.
જેથી સખીએ રાણાનું રૂપીયા બસેહને પચાસનું દેવું
આપેથી જંગમ તથા સ્થાવર ગિલકતની ધણીપણી
થઈ.

રાણાના લેણદાર પૈકી એક લેણદાર ભીસતા પાએ
તેના ઉપર સીરસીના પ્રિનસીપાલફ સદર અમીનની કોરટ
માં રૂપિયા ૧૦૦નો દાવો કર્યો. સખીએ દાવામાં પ્રતિવાદી
પણ થવાની અરજ કરી અને તેની અરજીની મળ્યુતીમાં
સદરકું કુલ મુખિયાર નામું રજુ કર્યું. પ્રિનસીપાલ સદર
અમીનને તે અખત્યાર નામું તપાસતાં એવો થક પડ્યો
કે રૂપિયા ૨૫૦ની રકમ ફરવી રૂપિયા ૨૫ કરેલા છે. તેથી
તેણે સીરસીના પેટલા વર્ગના સર્પાઈનેટ ૬ માં જીએટને
નિચે લખ્યા પ્રમાણે એક કાગળ લખ્યો.

અશક્ત દાવો તંબર ઉપર રાને ૧૮૬૬નો, નાડી ગા

ફ્રિનસીપાલ સદર અમીનને બદલે પેટલા વરગના
સર્પાઈનેટ જડજ સમજવા.

કે પેટલા વર્ગના સર્પાઈનેટ માં જીએટને નવા ફોજ
દારી કામ ચલાવવાની રીતના કાપદા પ્રા, ખીજ વર્ગના
પ્રા. માં જીએટ સમજ

ભીસતાપા વલદે ગોદાપા, વાદી અને રાહાસાની પ્રતિવાદી વચ્ચે થયેલા તેમાં મેં તારીખ ૩૧ મી માટે જાનેવારી સને ૧૮૬૫નું જજમેન્ટ કરેલું તેની નકલ આ સાથે મોકલો.

એક સપ્તીએ સદરહું મુકરદમામાં પ્રતિવાદીયાણી તરીકે દાખલ થવાની અરજ કરી. અને પોતાની અરજીની મજબુતીને સાથે રાહાસાનીએ તેના લાજમાં લખી આપેલું કુળ મુખત્યાર નામું રજુ કર્યું. ઉપર બતાવેલા માં રા જજમેન્ટમાં મેં મારા અભિપ્રાય બતાવ્યો છે. કે દેવળને! આંકડો જે અરજદારને કુળ મુખત્યારનામાં અન્યથે આપવાનો છે તે આંકડો પ્રથમ રૂપિયા ૨૫૦ નો હતો તે પછીથી ફરીથી રૂપિયા ૨૫ કર્યો છે. આ હકીકતો ઉપરથી મારા અભિપ્રાયમાં આવે છે કે હિદુસ્થાના ફાજદારી કાયદાની કલમ ૪૬૩ અને ૪૭૧ પ્રમાણે* અર

† કલમ ૪૬૩ જે કોઈ માણસ કાંઈ લેખ અથવા લેખનો કાંઈ ભાગ જોગ્રા બનાવે એવેવા ધરાશયી લેકોને અથવા કોઈ સખસને કાંઈ હાની કે નુકશાન કરવું, અથવા કાંઈ દાવાને કે હકને મજબુતી આપવી અથવા કોઈ સખસ પાસે કાંઈ મિલકત હોવાથી, અથવા તેની પાસે કાંઈ સાફ કે અરથાત સમજાય એવેવા કરાર કરાયેલો, અથવા એવેવા ધરાશયી કે હજો કરવો, અથવા હજો કરવામાં આવે, તો તે માણસે ઓરો લેખ બનાવવાનો ગુનો કર્યો એમ સમજવું.

‡ કલમ ૪૭૧—જે લેખ બનાવતો લેખે એમપોતે જાણતો હોય અથવા એમ માનવાનું પોતાને કારણ હો

જાદારની તબવીબ કરવાનો આધાર છે.

હું આ સાથે સદરહું દાવાના કાગળો ઉપર ખતાવેલી રીતે તબવીબ થવા સાથે મોકલું છું.

આ કામના અધિકાર અન્યથે સીરસીના સમા-
ડીનેટ † માછેલે સખીના ઉપર ને તોહોમત મુકી તેની તપાસ થવને સાથે કમીટ કીધી.

૧ હું હિંદુસ્થાનના કોનદારી કાયદાની કલમ ૪૭૧ પ્રમાણેલો રસ્તાવેળ ખરા દાખલ વાપર્યો. ૨ જુ તેજ કાયદાની કલમ ૧૯૩ પ્રમાણે ઈનસાફી મુકરદમામાં જા-
રો પુરાવ આપ્યો.

સગીની તપાસ થયતે જડને પહેલા તોહોમત ખા-
નત તેણીને ગુન્હેગાર કરાવી પણ ખીજ તોહોમત ખા-
નત તેણીને છોડી મુકી. એવા આધાર ઉપરથી કે ક-
મીટ કરનાર માછેલે તેના ઉપર ગેરકાયદે તોહોમત મુક્યું હતું. કેમકે તેણે જે ગુન્હે કર્યો હતો તે હિંદુસ્થા-
નના કોનદારી કાયદાની કલમ ૧૯૩ પ્રમાણે નોહોતો
અને તે મોટે કોનદારી કાગ ચલાવવાની રીતના કાયદાની
કલમ ૧૯૯* પ્રમાણે પ્રથમ મંજુરી શિવાય તે ચલી થ
ય એવો કોઈ લેખ ને માણસ દગલખાણથી અથવા
બદ દયાનતથી ખરા દાખલ વાપરે, તે માણસને જાણે
તેણે તે લેખ જોટો બનાવ્યોજ હાય એવો રીતે, ચિ-
ક્ષા કરવામાં આવશે.

† સમોડીનેટ માછેલેને બદલે નવા કોનદારી કાગ
ચલાવવાની રીતના કાયદા પ્રમાણે ખીજ અને ત્રીજ
વરગના માછેલે સમજવા.

* કલમ ૧૯૯ ને બદલે નવા કોનદારી કામ ચલાવવા

કે નહીં.

જ્યક્ષીએ હરીબાઈની આરજીમાં હાઈકોર્ટ કરેલો ઠરાવ જોઈને એવું ઠરાવ્યું હતું કે જે ગાંધીજીની રૂબરૂ દિવાની કોર્ટ તોહિમતદારને કમીટ કરેલો હોય તે માંજીએ ટકોનદારી કામ સલાવવાની ચીતના કાયદાની કલમ ૨૪૪ ૧ પ્રમાણે દિવાની કોર્ટની મંજૂરીમાં જે અમુક તોહિમત બતાવ્યું હોય તે સુધારી શકે છે.

આવી હકીકતો હોવાને બીજે સદરહું મુકરદમો સેક્ષન કોર્ટ હાઈકોર્ટના અભિપ્રાય સાથે માકલવા ઉપરથી ૬ રાયવામાં આવ્યું કે આ મુકરદમામાં કમીટ કરનાર ગાંધીજીને સીરસીના પ્રિનસીપાલ સદર અમીનની કોર્ટમાં હિં

ની ચીતના કાયદાની કલમ ૪૬૮ સમજવી.

કલમ ૪૬૮—પાને ૨૮ મે જુઓ.

કલમ ૨૪૪ ને બદલે નવા ટકોનદારી કામ સલાવવાની ચીતના કાયદાની કલમ ૪૪૫ સમજવી.

કલમ ૪૪૫—તોહિમતવાળા સખસે આરજ કરી હોય તો અથવા કોર્ટે ચોતેજ કાંઈ તોહિમતનામું, ઠરાવ ઉપર સહી કરવાની અગાઉ આજતા કામમાં કોઈ પણ વખતે સુધારવાનો અથવા ફેરફાર કરવાનો અખત્યાર કોઈ પણ કોર્ટને છે; અથવા સેક્ષન કોર્ટમાં ધનસાફ થતો હશે તે મુકરદમામાં જુડીસીય પાતાનો ઠરાવ કેહેવાની અગાઉ અથવા આસેસરીય પાતાનો અભિપ્રાય બહાર કરવાની અગાઉ સુધારવાનો અથવા ફેરફાર કરવાનો અખત્યાર છે; સદરહું પ્રમાણે તોહિમતનામું સુધાર્યું હોય તે તોહિમતવાળા સખસને વાંચીને સમજવડું જોઈએ.

કુરયાનના ફોજદારી કાયદાની કલમ ૧૯૩ પ્રમાણે ઇનક્સા
ફી મુદરદમાં ઇરાદાથી આદી થાહેરી આપવાનું તોહા
ગત રાખી કમીટ કરવાનો અધિકાર નોહિતા. એવું કમાને
રાના છાત્રા જડજ મીસ્તર સ્પેનનું ધારવું બાજબી હતું.
મોટે ઇરાવવામાં આનું કે કમીટ કરનાર માજીસ્ટ્રેટને તો
હોમનવાળા ઉમા ચુન્હા સાહે તજવીજ થવા સાહે તો
હોમનવાળા અખસને કમીટ કરવાનો અધિકાર નોહિતા.

રાણી વિરૂદ્ધ વિનાયક દેવાકર.

તારીખ ૧૪ મી માર્ચે જુના.

તોહામતદાર મીસ્તર વિનાયક દેવાકર જાનદેશમાં ડિરિટ
ફીલ્ડ કેપ્ટુરી માજીસ્ટ્રેટ હતો. તેની શરકારી નોકર તરીકેની
આજ અન્વયે મુંબઈ સરકારમાં મળવા ઉપરથી સરકારે તા
તારીખ ૧૨મી માર્ચે ડીસેમ્બર સને ૧૮૭૦ ને રાજ તેના ઉપર
ફોજદારી કામ અલાવવાની નિચે પ્રમાણે મંજુરી આપી.

જ્યાંહાં સુધી ડિરિટ્સ કેપ્ટુરી માજીસ્ટ્રેટ તેના ઉપર
સુદેશ તોહામતથી કુર થાય ત્યાંહાં સુધી તેને સસપેન્ડ
કરવાને પુરતો પ્રથમ દર્ખનીય પુરાવ માલમ પડે છે. તે
મોટે નામદાર ગવરનર કૌનસીલ હુકમ ફરમાવે છે કે વિના
યક દેવાકરને પોતાની નોકરી ઉપરથી સસપેન્ડ કર્યો છે
અને મીસ્તર કુમારપણે તેહેના ઉપર જે તોહામત મુકે
તે તોહામતની તપાસ ફોજદારી કામ અલાવવાની રીતના
કાયદાની કલમ ૧૯૭^૧ પ્રમાણે જાનદેશ છાત્રાના માજી

---

^૧ કલમ ૧૯૭—ને નહ્યે નવા ફોજદારી કામ અલાવ
વાની રીતના કાયદાની કલમ ૪૯૬ સમજવી.

કલમ ૪૯૬—આ કલમ પાછળ બાને રહ ને જુઓ.

જ્યેષ્ઠની આગળ ચલાવવાને અન્ન મંજુરી આપીએ છીએ.

તે તપાસ મીસ્તર આશપરનરે પંડે કરવી. અને ખીજા કોઈ સમ્પત્તિને સોંપવી નહી. અને કામ ચલાવવાની શરૂઆત પહેલાં તે હિમતદાર માજીસ્ટ્રેટને તો હિમતવાની અને જે સાક્ષિઓ ઉપર સદરહું તો હિમતો આધાર રાખે છે તે સાક્ષિઓની યાદીઓની નકલો તેને આપવી જોઈએ. તેનો ખચાવ તૈયાર કરવાને વારને તેને પુરતો જોગવાઈ આપવી જોઈએ.

તો હિમતદારની તપાસ ખાનદેશ જીલ્લાના માજીસ્ટ્રેટ મીસ્તર આશપરનરે ચલાવી. અને તારીખ ૩૦ મી માર્ચ ૧૮૭૧ ને રોજ હિંદુસ્થાનના કોર્નલની કાયદાની કલમ ૧૬૧ ૧ પ્રમાણે મેદુનતાણા ગિલાય ખાંડી

૧ કલમ ૧૬૧—જો માણસ સરકારી નોકર હોય અથવા સરકારી નોકર થવાની હિમ્ત રાખતો હોય, તે માણસ પોતાના ઓહોદાનું કોઈ કામ કરવા અથવા ન કરવાનાં કારણ દાખલ અથવા ખદ્દામાં અથવા પોતાના ઓહોદાનો અમલ ચલાવવામાં કોઈ સમ્પત્તિ ઉપર મેદુરખાની અથવા ઈતરાજ કરવા અથવા ન કરવાના કારણ દાખલ અથવા ખદ્દામાં, અથવા હિંદુસ્થાનના કાયદાનાં કલમ ૧૬૧ ૧ કે હકુમત કરનારી સરકારની જોડે અથવા કોઈ પ્રેસીડેન્સીની સરકારની જોડે, અથવા કોઈ લેફ્ટેનન્ટ ગવર્નરની જોડે, અથવા કોઈ પણ સરકારી નોકરની જોડે તે હિંદુ સરકારી ઓહોદા સંબંધી કોઈ સમ્પત્તિને માટે અથવા કોઈ સમ્પત્તિની વિરુદ્ધ કોઈ વગ ચલાવવાના અથવા વગ ચલાવવાની કોશીશ કરવાના કારણ દાખલ અથવા

અવેજ લીધાનો મુદ્દેગાર ઠરાવી છ માસ સખત મજુરી સાથે કેદ અને રૂપિયા ૧૦૦ દંડ અને તે ના આપે તો છ માસ વધારે સખત મજુરી સાથે કેદ ભોગવવાનો હુકમ કર્યો હતો.

ફરિયાદનું કામ ધુલીયાના માગલતદાર મીસ્તર કાશી નાથ માહદિવે ચલાવ્યું અને માજીસ્ટ્રેટે જે કાગળો મોકલ્યા તેમાં મીસ્તર કયામપખેત્રનું નામ નોંધાવું તેમજ મીસ્તર કયામપખેલે આ કાગળા કંઈ ફરિયાદ કરી હોય અથવા ભાગ લીધો હોય એમ જણાવું નોંધાવું. તો પણ સરકાર તરફના ખારીસ્ટરે હાઇકોર્ટમાં જાહેર કર્યું હતું કે જ્યારે મુકદ્દરમાં ચાલતો હતો ત્યારે તે એક જે વખત આવ્યો હતો. પણ તોહોમતદાર તરફથી આ વાત કબુલ શખતમાં આવી નોંધાતી.

મુદ્દરહું તોહોમત અને શિક્ષા થવાથી મીસ્તર વિનાયકે ખાનદેશના સેસન જડજને અપીલ કરી, સેસન જડજ મીસ્તર વાટે જીલ્લા માજીસ્ટ્રેટની શિક્ષા અને ઠરાવ બાદાલ રાખ્યો.

તોહોમતદારની અરજ ઉપરથી ફાજદારી કામ ચલાવ

મદલામાં, કોઈ પણ સખસ પાસે પોતાને માટે ઈઆ ખી જા કોઈ પણ સખસને માટે કાયદેસર મેહુવતાણા શિવંય ખીજે કોઈ પણ અવેજ લે અથવા મેજવે, અથવા લેવાને કબુલ કરે, અથવા મેજવવાને કોશીશ કરે તો તે માજીસ્ટ્રેટને ત્રણ વરસની મુદત મુખીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની અથવા ફંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કુવામાં આવશે.

વાની રીતના કાયદાની કલમ ૪૦૪ † પ્રમાણે હાથકાર
આ ચુકરદમાના કાગળો મંગાવી એવો ઠરાવ કચ્છો કે
દરહું કાગળને વારતે સરકારે ફક્ત એ માણસને નિમ્નલો
તે માણસથી તોહોમત સુકવામાં આવ્યું નથી સખખ આ
મો પારીએછીએ કે આ પ્રમાણે તોહોમત રાખવાને વારતે
જીલ્લા માણસેદને કંઈ પણ તરેહનો અધિકાર નેહિતા-
કલમ ૧૬૦ નો જાવાઈ આ પ્રમાણે છે મારે તોહોમત
૨૬ કરીએછીએ અને હુકમ કરીએછીએ કે દંડ આપ્યો
હોય તો તે પાછો આપજો.

રાણી વિરૂદ્ધ રસજી વલ્લેતાળુ.

તારીખ ૧૫ મી ગાહે જીન.

તોહોમતદાર ધરાદાથી ખોટા ‡ પુરાવો આપ્યો તે
ખદલ સુગીયાનાં આસીરુદે સેસત જકજ મીસ્તરે કયા-
નડીની રૂપરૂ તેની તજવીજ કરવામાં આવી હતી. તેનેયુદ્ધે
ચાર ઠરવી એક માસ સખખ મજૂરી સાથે કેદ તથા રૂપિયા
૧૦૦ દંડ અને તેના આપે તો તે ખદલ ત્રણ માસ વધા
રેસખખ મજૂરી સાથે કેદ ભોગવવાની ચિજ્જા કરી હતી.
આનદેશગાં કેચુડી કલેક્ટર અને કુલપાવર † માણ

† કલમ ૪૦૪ને ખદલે નવા ફોજદારી કામ ચલાવવાની
રીતના કાયદાની કલમ ૨૯૭ રાખજી.

કલમ ૨૯૭ પાને ૨૦ મે જીઓ.

‡ કલમ ૧૬૩—પાને ૨૧ મે જીઓ.

† કુલપાવર માણસેદને ખદલે નવા ફોજદારી કામ ચ
લાવવાની રીતના કાયદા પ્રમાણે પહેલા વર્ગના માણસેદ
રાખજા.

જ્યેષ્ઠ મીસ્તર વીનાયક દેવાકરની તબીબીજને વખતે (ગેર ક્ષમદેસર મહેનતાણુ ધેવા બાબત) જીલ્લા માજિસ્ટ્રેટની રૂ-બરૂ એવું કહ્યું હતું કે તોહિમતદાર રવજી સાક્ષી તરીકે તપાસમાં આવ્યો હતો અને તેણે સોગત ઉપર કહ્યું હતું કે વીનાયક દેવાકરે અમુક દીવસે અને અમુક ઠાવ્યાએ કચેરી કરી નોહાતી.

આ હકીકત આસીસ્ટન્ટ સેસન જડજને ખાદી માલમ પડવાથી તોહિમતદારને ગુન્હેગાર ઠરાવ્યો.

હાઇકોર્ટમાં અપીલ થવાથી ઠરાવવામાં આવ્યું જે ખાદીસર તરફથી ફેંસલા ખતાવવામાં આવ્યા તેના અંતે વળી રાણી વિરુદ્ધ સ્કોટના મુકરદમાના આધાર ઉપરથી એવું માલમ પડે છે કે બેશક ન્યાય સંબંધી પ્રોસીડીંગમાં ખાદી સાક્ષી આપી છે એવું સાબીત થયું નથી ત્યાંહાં સુધી તોહિમત કાયમ રહી શકતું નથી. વળી આ નિર્દેશ જીલ્લા માજિસ્ટ્રેટ મીસ્તર આશપરનરે વીનાયક દેવાકરના મુકરદમા કે જેમાંથી આ તપાસ ચલાવી છે તે ચલાવવાનો તેને અધિકાર નોહાતો. કેમકે તે મુકરદમામાં તોહિમત ઉપર તોહિમત સરકારે મીસ્તર કુળામખેલને મુકવાને મંજુરી આપી હતી તે પ્રમાણે તેની તપાસ ચલાવી નોહાતી તેથી બધું પ્રોસીડીંગ રદ કરવામાં આવ્યું હતું માટે અજ્ઞા આ તોહિમત અને શિક્ષા ગેરકાયદેસર હોવાને લીધે રદ કરીએછીએ.

વ્યાજની રીતે ખોલતાં જે ન્યાય સંબંધી પ્રોસીડીંગમાં ખાદી સાહેદી આપવામાં આવી છે તેમાં કાયદેસર પુરાવા નથી. કેમકે નિયમ એવો છે કે કાયદા પ્રમાણે નથી

આગળ તપાસનું લખેલું દફતર હોવું જોઈએ ત્યાં દફતર પ્રોસીડીંગનો ફક્ત વ્યાજખી પુરાવ છે. આવું હોવાને લીધે આવા પ્રોસીડીંગનો સુખ જીખાનીનો પુરાવ દાખલ કરી શકાય નહીં. (ટેઈલર એવીડન્સ કલમ ૩૭૦ પાનું ૩૬૯)

રાણી વિરૂદ્ધ ચંકુ બાપુજી, કીશ્ના ખીનપાનકુ,
અને તુકારામ કેડારી.

ત રીખ ૪ થી માહે અક્ટોબર.

સતારાના કુલપાવર † માજીસ્ટ્રેટને જે મુકરદમા સુ કાયલા તે મુકરદમા જીલ્લા માજીસ્ટ્રેટના માહે જીન. સને ૧૮૭૧ ના માસીક પત્રકમાં આવવા ઉપરથી એવું માલ ગ પડ્યું કે ચંકુ બાપુજી, કીશ્ના ખીન પાનકુ, અને તુકારા મ ખીનકેડારીએ “માલકમ પેંઠની રૂલ એવી રીતે તોડી કે મ્યુનીસીપાલ કમીસનરોની મંજૂરી શિવાય તેઓએ તેઓના ઘરનો વંડો વાળી સરીઆમ રસ્તા દબાવ્યો” તે થી તેઓની ઉપર ત્યાંના કુલપાવર માજીસ્ટ્રેટ મીસ્તર સ્પેને તપાસ ચલાવી ગુન્હેગાર ઠરવ્યા.

સને ૧૮૫૦ ના કાયદા† ૨૬ ની કલમ ૭ પ્રમાણે અન્વયે ચંકુ બાપુજી અને કીશ્ના ખીન પાનકુ પાસેથી

† કુલપાવર માજીસ્ટ્રેટને જદલે નવા ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદા પ્રમાણે પેહેલા વર્ગના માજી-સ્ટ્રેટ મમનવા.

† કલમ ૭ સદરહું કમીસનરોએ કરેલા નિયમ માં-હનાં ઠરાવ માંહેની નિયે લખેલી વાતો સંબંધી ઠરાવ જરૂર જોઈએ.

તેવીજ જાતનો વંડો પેહલાં કડાવવામાં આવ્યો હતો. જે ગુન્હાને વારતે, માલકગ પેંઠની મ્યુનીસીપાલીટીના ધારાની કલમ ૭ ની રકમ ૨ તથા સને ૧૮૫૦ના આક્ટ ૨૬ની કલમ ૭ની રકમ ૪ પ્રમાણે ચંકુળાપુછનો રૂપૈયા ૫૦ તથા ફીસ્નાબીન પાંડુનો રૂપૈયા ૨૫ તથા ગુર્જરામબીન દેડાડીનો રૂપૈયા ૫ દંડ કર્યો. દંડ ટ્રારટમાં જ રવાથી તેહોમતદારને છોડવામાં આવ્યા હતા.

તે ઉપરથી ઠરાવવામાં આવ્યું જે સને ૧૮૫૦ના આક્ટ ૨૬ પ્રમાણે નિમવાગાં આવેલા મ્યુનીસીપાલ કમીશનરને તે આક્ટ પ્રમાણે તેઓએ કરેલા નિયમ અથવા આડા કાયદા તોડવામાં આવ્યા તે બાબત તે કાયદાકીયરના તેઓને ઇનસાફ કરવાનો અધિકાર મળતો નથી તથા તે અધિકાર તેઓને છે એવું ધારવાને તેઓને હક નથી.

તેવા નિયમ અથવા આડા કાયદા વિરૂદ્ધ ચાલનાર ગુન્હેગારોની તપાસ કરવાનો અધિકાર આ દેશમાં ના મ'જિસ્ટ્રેટને અને સેમેડિનેટ* મ'જિસ્ટ્રેટ તેમજ

રકમ ૪ ગામ માંહેના અથવા ગામને લગતી પેંઠ માંહેના ગલીચખાનાનાં તથા અડચણનાં લક્ષણો તથા મનાઈ એ સંબંધી.

રકમ ૫—કમીશનરના કરેલા નિયમમાંથી એકાદ નિયમ તોડવા વિશે ધણામાં ધણો પચાશ રૂપૈયા સુધી પો ૦૫ દંડ કરાવવો. એ સંબંધી અથવા અડચણ રહેલી હોયતો દરરોજ ધણામાં ધણો પાંચ રૂપિયા સુધી દંડ કરાવવો એ સંબંધી.—

*સેમેડિનેટ મ'જિસ્ટ્રેટને જાહેર નવા ફોજદારી

ખીજ માજીએટોનેછે.

ઉપર ખતાવેલા આકટ પ્રમાણે જે ધારા કરવામાં આવ્યા હતા કે જેમાં આવા નિયમ વિરૂદ્ધ આલનાર ગુન્હેગારની તપાસ કરવાને અથવા તેઓની પાસેથી દંડ વસુલ કરવાને મ્યુનિસિપાલ ટીના કમીશનરની મયાનેજીંગ કમિટીને અધિકાર છે તે ગેરકાયદેસર છે. સદરહું મુદરદમા માં કુલપાવર માજીએટને અધિકાર હતો અને તે મારે આ કોર્ટે તોહોમત અને શિક્ષા વગેરે હાથ ધાવેલા જોઈએ નહીં.

રાણી વિરૂદ્ધ કાસ્ટીઆ રામા.

તા. ૧૫ માર્ચ ૧૯૦૫ માં રા. ૧૮૭૨.

અપ્રેલ માસની આખરે એક સવારે થાણા જિલ્લાના માનોરીગામના કેટલાક રહેવાશીઓ બોટોમાં બેઠા હોવાના ગામ (ગાંધી)ના માછીઓએ કિનારાથી જણાવ્યું હતું કે અંદર દરીયામાં માછલી પકડવાના ચાંબલા કાયદેસર રીતે ઉભા કરેલા હતા, તે એવી કાડી કીનારે લેઈ ગયા. આ ઉપરથી કુલપાવર માજીએટ મીસ્તર ગણેકે માનોરીના રહેવાશીઓના ઉપર તપાસ ચલાવી નિચે લખેલા ત્રણ તોહોમતના ગુન્હેગાર કરાવ્યા.

૧જું. ખીગાડ કરવાને વાસ્તે કાયદા વિરૂદ્ધ મંડળી

કામ ચલાવવાની રીતના કાયદા પ્રમાણે ખીજ અને ત્રીજા વર્ગના માજીએટ સમજવા.

૨ કુલપાવર માજીએટને બદલે નવા ફોનદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદા પ્રમાણે પહેલા વર્ગના માજીએટ સમજવા.

ના અંગમુત^૧ થયા બાબત.

૨૦મું. બિગાડ. ૨

૩૦મું. ચોરી. ૩

કાયદા વિરુદ્ધ મંડળીનું કૃત્ય પુર થયાને લીધે ફક્ત તે
આને બાબત અને ત્રીજા તરફિમત બાબત શિક્ષા કરી હતી.

આ શિક્ષા થયાથી તે હોમવારોએ ધાણાના સેસન
નડાને અપીલ કરી; જેણે પેહેલા બે તે હોમત મંદુર
રાખ્યાં પણ દરારોયું કે ચોરીનું તે હોમત રફી થકતું નથી.

તે ઉપરથી હાઇકોર્ટમાં અપીલ કરી નિચે પ્રમાણે
તકરાર બહાર કરી.

૧લી આ મુકદ્દમામાં માજીસ્ટ્રેટને અધિકાર નહોતો
તે આને કદાપી તેને અધિકાર હોય તો પણ પીનજકોડ પ્ર
માણે આ ગુન્હો ગણી શકાય નહીં.

૨જી પીનજકોડની કલમ ૪૨૭૨ પ્રમાણે આ મુકર
દમામાં બિગાડ કર્યા બાબતનો કાયદેસર પુરાવ નથી.

૧૬૩મ ૧૪૩ જે ગાણસ કોઇ કાયદા વિરુદ્ધ મંડળી
નો અંગમુત હોય તેહેને છ મહીનાની મુદતસુધાની બેમાં
ના ગમે તે પ્રકારની ફેદની, અથવા દંડની અથવા એ
બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

૨ કલમ ૪૨૭-જે માણસ બિગાડ કરે, અને તેથી
પચાસ રૂપૈયાની કે તેથી વધારેની હાની અથવા નુકશાન
કરે, તે માણસને બે વરસની મુદત સુધીની બેમાંના ગ-
મે તે પ્રકારની ફેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંને
ની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

૩ કલમ ૩૭૬-પાને ૧૧ મે જુઓ.

૧૩ ૬ ૧

તે ઉપરથી કરાવવામાં આવ્યું છે યાણે જીવજાના કુલપાવરતી માજીજીને આ ગુનહેગારીની તપાસ કરવાનો અધિકાર હતો. (૨) આ મુકરદમાને હિંદુસ્થાનનો કોલ દારી કાયદો એજ મુખ્ય કાયદો લાય પડે છે. (૩) અને સદરહું કાયદાની કલમ ૪૨૫ઈ અને ૪૨૭ના અર્થ પ્રમાણે આ ગુનહે બિગાડ કરવા ખાતરનો છે.

૨. છો વિરુદ્ધ ચીલ.

તારીખ ૩જી માર્ચે જુલાઈ.

સને ૧૮૭૧ની સાલની ત્રીજી સેઝનમાં કલાર્ક એફ ધી કાઉને ચીલ કે જે પુરોગીઅન બ્રિટિશ રમવા હતો તેના ઉપર નિચે પ્રમાણે તોહીમત મુકવાં હતાં.

૧ જુ-મુંબઈની હાઈકોર્ટ એફજીડીકેચરની હદમાં ૨-જુપુતાનાના ટાંકના નામનાહેરા પ્રગણના સાત ખાંડા ગા

તે કુલપાવર માજીજીને બદલે નવા કોલદારી કામ અલાવવાની રીતના કાયદા પ્રમાણે પહેલાવર્ગના માજીજી સમજવા.

ફકલમ ૪૨૫ લોકને અથવા કોઈ સમજાને ગેર બ્યાજખી હાની અથવા નુકશાની કરવાના ઇરાદાથી અથવા તેહેની હાનિ કે નુકશાની પોતાથી થવાનો સંગવછે એમ જાણીને, જે માણસ કાંઈ મિલકતમાં કે તેહેની કાંઈતમાં એહેલો કાંઈ ફેરફાર કરે કે તેથી તે મિલકતની કિમતનો અથવા ઉપયોગી પણનો નાશ થાય અથવા તેહેની કિમત કે ઉપયોગી પણ એાધું થાય, અથવા તેથી તે ઉપર નુકશાન બરેલી અથર થાય, તે તે માણસે બિગાડ કર્યો એમ સમજવું.

મજાકેના એક આગળ તાપીપ પેહલી ગાહે જાનેવારીન રાત્ર સદરહું ચીલે હિંદુસ્થાનના રોજદારી કાયદાની કલમ ૪૪૨૧ પ્રમાણે ગેરકાયદેસર એક અદા જીવા નાગના સંખસને કેદ કર્યા.

૨ જી-મદરહું ચીલે એજ ગામ પાસેના નરસીરાખાદ બા રસ્તા આમળ અદા જીવાની રેજનમંદી શિવાય ગેર કાયદેસર અદા જીવાને મજીડી કરવાની જરૂર પાડી. (કલમ ૪૭૬*)

૩ જી-મદરહું ચીલે અદા જીવાને ગેરકાયદેસર રીતે કેદ કરવામાં શિવા અદા અને ખીજને મદદગારી કરી અને એ મદદગારીની જીવા અદાને ગેરકાયદેસર રીતે કેદમાં રહેવું પડ્યું.

તોહોગતદાર હોય તોહોમત કરમાવ્યા ઉપરથી તેના ખાપીરદર મીસર એનરડીએ તકરાર કરી કે આ તોહોમત ખાખત તોહોમતદારની તપાસ અલાવવાને કોરટને અધિકાર નથી કેમકે જો તપાસ અલાવવા લાયક હોય

૧ કલમ ૩૪૨—જો માણસ કોઈ સખસને ગેરબાજબી કેદ કરે, તે માણસને એક વરસની મુદત મુધીની જે માંના ગમે તે પ્રકારની, અથવા એક દબાર રૂબીઆ સુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની, શિક્ષા કરવામાં આવશે.

* કલમ ૩૭૪—કોઈ સખસની મરજી નહીં છતાં જો માણસ તેહની પાસે કાયદા વિરુદ્ધ જનરાઈથી મજીડી કરાવે, તે માણસને એક વરસની મુદત મુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

તા પીનલકોડ પ્રમાણે નહીં પણ ઇંગરેજ કાયદા પ્રમાણે તેના ઉપર તોહામત મુકી તપાસ ચલાવવી જોઈએ. અને તોહામતદાર ઉપર જે તોહામત મુકવામાં આવ્યાં છે તે ઇંગરેજ કાયદા પ્રમાણે ગુન્હા ગણાય નહીં. અને તેના આધારમાં કેટલાક આધાર બતાવ્યા.

મીસ્તર મેલુએ તકરાર બતાવી કે સુપ્રીમ કોર્ટના આપદરની કલમ ૪૪ થી તે કોર્ટને હાલના નેવો મુકર દ્વારા ચલાવવાને અધિકાર છે. પીનલકોડ પ્રમાણે કેદી-ઓની ઉપર બરોબર રીતે તોહામત મુકવામાં આવ્યું છે.

તે ઉપરથી ઠરાવવામાં આવ્યું જે આ મુકરદ્વારા ચલાવવાને કોર્ટને અધિકાર છે અને કેદી ઉપર હિંદુસ્થાનના કોન્ટ્રાક્ટ કાયદા પ્રમાણે બરોબર રીતે તોહામત મુકવામાં આવ્યું છે.

રાણી વિરજ કાસમ પીરબાઈ અને તેની ઓરત હીરબાઈ.

તારીખ ૨૧ મી માઈ જુલાઈ સને ૧૮૭૧

મુકરદ્વાની હકીકત નીચે પ્રમાણે છે. કાસમ પીરબાઈ અને હીરબાઈ જાતના મુસલમાન બાળ એ બે સને ૧૮૪૬ ની સાલમાં મુંબઈના કાજી રૂબરૂ સુની પરમમાં પરણ્યાં હતાં. તે વખતે બધા મુસલમાન બાળની જ માત બરાબર હતી. કાસમ પીરબાઈ અને હીરબાઈ ખુબી રીતે એકઠાં ખુશીયા રહી થકાં નહીં અને તેનું લગ્ન થયા પછી હીરબાઈ ૭ માસ પછી તેની મા પાસે રહેવા ગઈ. કાસમ પીરબાઈએ ખીજી ઓરત લાવવા સાહે જ આવડને અરજ કરી. તે પ્રમાણે કરવાને તેને રજા આપ

વામાં આવી. ખીજુ કમન થયાં પેટલાં પીરભાઈના ખાપે જમાતના હુકમથી હીરબાઈની ઝોરાકી પોશાકીને વાસ્તે ગોઠવણ કરી, પીરભાઈનું ખીજુ કમન થયા પછી આશરે બે વરસને શુભારે હીરબાઈ તેની સાથે આશરે એક વ. રસ મુખી રહી. તેથી કરીને તે ગર્ભવંતી થઈ. પછી તેના ધણીનું ઘર છોડી તેના મા સાથે રહેવા ગઈ. પછી થી હીરબાઈને એક છોકરી થઈ. પોતાની માને ત્યાં આ વ્યા પછી બે વરસે જમાતને પોતાની ઝોરાકી પોશાકીને વાસ્તે અરજ કરી. અને જમાતે તેના ધણી પાસેથી તે ને દર માસે રૂપૈયા પાંચ ઝોરાકી પોશાકી આપવાનો હુકમ કર્યો. આ રકમ સને ૧૮૭૦ ની સાલ શુધી હીરબાઈને આપવામાં આવી. જ્યારે તેણે પોતાના ધણી પાસે થી ઝોરાકી પોશાકી લેવાને સારૂ સીનીયર માલુમ્મોને ત્યાં અરજ કરી ત્યારે માલુમ્મો તારીખ ૨૮ મહિ મારચ સને ૧૮૭૦ ને રેજ સને ૧૮૬૦ ના આક્ટ ૪૮ ની કલમ ૧૦ ડું અત્રે કાસમ પીરભાઈએ પોતાની ઝોરાકી પોશાકીને વાસ્તે રૂપૈયા પચીસ આપવાનો હુકમ કર્યો. આ રકમ સને ૧૮૭૦ ના અગસ્ટ માસ શુધી આપવામાં આવી. પછી પીરભાઈ જે જમાતમાં હતો તે જમાતની મંજુરીથી હીરબાઈને તલાકનામું આપ્યું. પછીથી કાસમભાઈએ સીનીયર માલુમ્મોને હીરબાઈને ઝોરાકી પોશાકી આપવાનો હુકમ રદ કરવાને અરજ કરી. પણ આ અરજ ના કબુલ કરી તેથી પોતાને ઝો.

ડું આ આક્ટ મુબઈ ટાપુને લાગુ છે સખખ તેની કલમ દાખલ કરી નથી.

રાજી પોશાકીના રૂપેયા આપવાની જરૂર પડવાથી હાઈ કોર્ટમાં અરજ કરી. અને તેમાં એવું બતાવ્યું કે હીર બાઇને હવે પછી ઝારાજી પોશાકી આપવાનો હુકમ છે તે રદ કરવો જોઈએ.

તે હપરથી ઠરાવવામાં આવ્યું જે કામબખાઈ પીરભાઈએ પાતાની ઓરતને તલાકનામુ આપેલું તે પ્રતી રીત સાબિત થયેલું છે તેથી કચેરીને હવે સને ૧૮૯૦ ના આક્ટ ૪૮ ની કલમ ૧૦ પ્રમાણે પોતાની ઓરતને તારીખ ૨૮ મી માહ માર્ચ સને ૧૮૯૦ ને રોજ દર માસે રૂપે-મા ૨૫ આપવાનો હુકમ થયેલો છે તે તેના ઉપર બંધન કરવા નથી.

રાણી વિરહ મોરોબા ભાસકરજી.

તારીખ ૧૩ મી માહ જુલાઈ.

આ મુકરદમામાં તોહોમતદારને અગદવાદ હુકમ ના પેહેલા વર્ગના સબોડિનેટ માજીસ્ટ્રેટ હિંદુસ્થાનના રોજ દારી કાપવાની કલમ ૫૦૬ પ્રમાણે સાપરાધ ધમકી(એ-

૧ પેહેલા વર્ગના સબોડિનેટ માજીસ્ટ્રેટને બદલે નવા રોજદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદા પ્રમાણે ખીન વર્ગના માજીસ્ટ્રેટ સમજવા.

૨ કલમ ૫૦૬—જે માણસ સાપરાધ ધમકીનો મુહો કરે, તેને બે વર્ષની મુત્ત સુધીની જેમાંના ગમ તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને અગર માત્ર અથવા મહાન થા કરવાનો, અથવા આગથીકાંઈ ગિલકતનો નાશ કરવા

વી રીતે કે તેણે ફરિયાદીને ઘેર જઈ એવું કહ્યું કે, હું સરકાર તરફથી આવેલો છું મારે તમારી બેન કે જે બી સ વરસની ઉંમરની છે તેને મારી સાથે માહલચો નહીં તો હું તમને છ માસ સુધીની કેદની શિક્ષા અપાવીશ) નો યુનિફોર્મ ઠેરવી છ માસ સખ્ત મજુરી સાથે કેદની શિક્ષા કરી હતી.

કરાવ લખવાનાં કારણો નિચે પ્રમાણે હતાં.

“નંબર ત્રણના તોહામતદાર મારોળા બાસકરજી ઉપર સાક્ષીઓથી તોહામત સાબિત થયું છે અને પ્રથમ તે શિક્ષામાં આવેલો તથા યુનિફોર્મ ધાપ્યો” અને તેથી કરીને તેને છ માસ સખ્ત મજુરી સાથે કેદની શિક્ષા કરવામાં આવી હતી. કરાવ અને શિક્ષા રદ કરવા સાંઈ મારોળાએ જીલ્લા માજિસ્ટ્રેટને અરજ કરી, તેણે નિચેના શેરો લખી તેની અરજ નામંજૂર કરી.

સેપ્ટેમ્બર માજિસ્ટ્રેટ કરેલો કરાવ અને શિક્ષામાં દોષ ધાલવાનું કંઈ કારણ જણાવું નથી.

અપીલ એવા કારણથી કરવામાં આવી કે જો તો હોમત યુકેલું સાબિત થયું તો પણ જે કલમ લખલ કર

નો, અથવા માતની કે સમુદ્રપારની અથવા સાત વર્ષની મુદત સુધીની કેદની શિક્ષા ધાપ એટલે કે કોઈ યુનિફોર્મ કરાવ વાંનો, અથવા કોઈ સ્ત્રીને માથે વ્યભિચારનો દોષ મુકવા નો, ૩૨ રૂબાણો હેય, તો તેણે સાત વર્ષની મુદત સુધી ની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

વામાં આવી છે તે કલમ પ્રમાણે ગુન્હો થતા નથી.

તો હોગતના આધારમાં સરકારી વખતની તકરાર સાંભળવા ઉપરથી અમારા અભિપ્રાયમાં આવે છે કે તો હોગત કાયમ રહી શકતું નથી. જેહનાં તો હોમતદારને શિક્ષા થયેલી હતી એટલાજ સંખ્યા ઉપરથી, તેને ગુન્હેગાર ઠરાવવા એ ખુદી રીતે ગેર કાયદેસર છે અને સાક્ષીના પૂરા વધા તો હોમત સાબિત થયું છે એવું કહેવાથી ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૪૨૯ નો હેતુ પાર પડતો નથી. જો તારી ખેતને ઘરમાં અટકારી રાખવામાં મંડ્યો ને મંડ્યો રહીય તો તાહારા ઉપર ફોજદારી કામ ચલાવીશ, એ જેવી તો હોગતદારે ફરિયાદીને ધમકી આપી એવું સાબિત થયું એમ ધારે તો પામ, આમ બોલવાથી હિંદુસ્થાનના ફોજ

કલમ ૪૨૯ ને બદલે નવા ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૪૬૩ અને ૪૬૪ સમજાવી.

કલમ ૪૬૩ ફેસલો અથવા આખરનો હુકમ કોર ટના પ્રમુખ અધિકારીએ ઇંએજમાં અથવા ડિરેક્ટરની બાધામાં લખવો.

જડગની બાધા એંએજ ન હોય તો તે બાધામાં શા ક તથા સંમંજય એવી રીતે તે ઠરાવ લખવાની એંએજ બાધાની પૂરી માહિતગારી ન હોય તો તે ઠરાવ એંએજમાં લખવો નહીં.

કલમ ૪૬૪-જે મુદાની વાત, અથવા વાતો ઠરાવવાની હશે તે વાતો તથા તે વાતો ઉપરથી કરેલો ઠરાવ, તથા તે ઠરાવ કરવાનાં કારણો, ફેસલામાં અથવા છેલ્લા હુકમમાં લખવાં જોઈએ. તથા કહેલી વખતે જડજે તે

(૫૨)

દારી કાયદાની કુલમ ૫૦૩* ના અર્થ પ્રમાણે સાપરાધ
ભગતી થતી નથી (કેમ કે તે પીતલકોડના અર્થ પ્રમાણે
ખીન્ને કાંઈ ગુન્હે થતો નથી, અથવા કાયદા પ્રમાણે ખી
ન્ને કાંઈ ગુન્હે થતો નથી.) ગાંઠે અમા શિક્ષા અને ઠરાવ
૨૬ કરીએ છીએ.

રાણી વિરુદ્ધ અલીભાઈ મીઠા.

તારીખ ૧૫ મી માહે જુન.

તોહામતનાર અલીભાઈ અને તેના કુટુંબને એક
ઉમર વસી અને તેના કુટુંબ સાથે દુશમની હતી. તે જે

ઉપર બાર કોરટમાં તારીખ લખીને સહી કરવી જોઈએ.

ફેસલા અથવા છેલા હુકમ ઉપર મદરહું પ્રમાણે
મહી કરી એટલે તે ફેસલા અથવા હુકમ કરનારી કોરટથી
તેમાં ફેફાર થઈ શકે નહીં. અથવા તેની તપાસ કરી
શકાય નહીં. તોહામતવાળા સખસનીગર ગુન્હે સાબિત
થયાનો ઠરાવ થયો હશે તે ગુન્હે તથા જે શિક્ષાનો હુકમ
કર્યો હશે તે હુકમ ફેમજાગાં અથવા છેલા હુકમમાં લખ્યો
જોઈએ. અથવા તેને ગિન તકશીરવાન ઠરાવો ગોપ
તો તેને છોડી મુકવાનો ઠરાવ કરવો.

અસલ ઠરાવ અથવા હુકમ કામના કાગજોની સાથે
દફતરમાં દખલ કરવો તથા જે કામમાં તે અસલ કાગજ
તે ડિસ્ક્રીટમાં નિત્ય વપરાતી બાબથી જુદી બાબમાં
લખ્યો હોય તે કામમાં તેનો તરજુમા તે શિક્ષાના ઠરાવ
અથવા હુકમના કાગજની સાથે રાખવો.

કુલમ ૫૦૪-જે સખસ દોષ ખીલ સખસને તે
હુની ચરીરને, આખરને, અથવા મિલકતને કાંઈ નુકશાન

કુટુંબ વચે બચેડો થયો હતો. અને તોહિમતદારની મા-
ગોશીને કપાળે થોડો ધા થયેલો હતો. આ ધા કેણે અને કેવી
રીતે માર્યો તે સાફ રીતે જાણાતું નથી. આ ધા રૂઝવણને વારસે
તેને બરચી ઇસપીતાલમાં આણી હતી. ત્યાં ત્રણ દીવસ
રહ્યા બાદ મરણ પામી. તેના મરણ પછી તરતજ તોહિમત
દાર અલીગઢમાં ફૂલપાવરમાં માલ સ્થેટને ત્યાં ફરિયાદ કરી
કે મારી માને ગામ શતરૂ હમર વલી અને તેના સોગતો
એ ધા માર્યા મરણ પામી. અને તથા કરીને તેમના
ઉપર કોજદારી કામ ચલાવ્યું પણ તેઓને છોડી મુકવા
માં આવ્યાં અને તોહિમતદાર ઉપર ખુલાતું તોહિમત મુક
વામાં આવ્યું.

વળી સેસન જડજે ફરાબું કે આરત ગોરીનુ મરણ
આરસી નલ પોઈ ગુન (એક જાતનું ઝેર) થી થયું છે
અને નુકશાની થયું નથી. બરચી ઇસપીતાલમાં રહી
તે વળી તોહિમતદારે તેને આરાક આપ્યો હતો, અને
એવું ગાનવનું પૂરતું કારણ છે કે આરાકમાં ઝેર હતું અને
તે બાળતની તોહિમતદારને ખબર હતી.

કરવાનો અથવા જેની સાથે તે ખીજ સખસને સંબંધ
હોય તેહના ચીરને, અથવા આખરને કાંઈ નુકશાન
કરવાનો ડર દેખાડે, એહવા ખરાદારી કે તે સખસને ગ-
ભરાઈ પેદા થાય, અથવા તે ડર અમલમાં ન આવે એ
ટલા માટે જે કામ કરવાની તેની કાયદા પ્રમાણે ફરજ ન
હોય તે કામ તે સખસ કરે, અથવા જે કામ કરવાનો
તેહનો કાયદા પ્રમાણે હક હોય તે કામ કરવામાં તે સખસ
કસુર કરે તેણે સાપરાધ ધમકીનો ગુન્હો કર્યો એમ

આ હેલા યુદ્ધ વિશે અનુમાન કરતાં સંસન જડ-
 બને માણસ પડ્યું કે તોહોમતદારની પોતાની હકિકત શિ-
 વાંચ તેને યુ-હેગાર ઠરાવે નહીં. આ હકીકત એ હતી
 કે, તોહોમતદાર પેહેલ વેહેલાં ઉમર અને તેના દોસ્તદાર
 ઉપર ફક્ત હુમલાનું તોહોમત મુકતાનો ઈશ્તિદો કર્યો. પ-
 લ પોતાના સોબતોઓના ઉશ્કેરણથી પોતાની ગાને ઝેર
 દીધું. અને ઉમર અને તેના દોસ્તદાર ઉપર ખુનનું તો-
 હોમત મુક્યું.

આ બાબતમાં શક પડતા ત્રણ સપ્તસોની કમીટ ક
 રનાર માણસોની પ્રથમની તપાસમાં પાલીસ સુપરીન્ટે-
 ન્ટેન્ટ ઈન્ચાર્જ આ મુકરરમાં તોહોમતદાર અલીબાઇ-
 ને સાંકેતિક માફી આપી, અને તે કબુલ રાખવામાં આ
 વી. અને અલીબાઇની તારીખ ૨૪મી મહે ગાર્મ સને
 ૧૮૭૦ ને રોજ સોગન ઉપર મક્કી તરીકે જુલાની લીધા
 થી તેણે ઉપર પ્રમાણે હકીકત કહી. ત્રણ દીવસ પછી
 અલીબાઇએ પોતાની મેજે માણસોની રૂબરૂ હાજર થઈ
 સોગન ઉપર જાણ જુલાની આપી, તેમાં આગળ તેણે
 જે કહેલું હતું તેનો ઇનકાર ગયો, અને કહ્યું કે મારા
 દુશ્મનોના પ્રવર્તથી પેહેલી હકીકત કેહેવાને હું બલિયા-
 ચો હતો. તે ઉપરથી સાંકેતિક માફી આપેલી રદ કરી,
 અને તેની તબવીબ થવા સાંકે કમીટ કર્યો.

સમજવું.

†કુલપાવર માણસોને બદલે નવા રોજદારી કામ
 ચલાવવાની રીતના કામદાર પ્રમાણે પહેલા વર્ગના માણ
 સો સમજવા.

આ ઉપરથી સેસન જડને તેહિમતદાર અલીગઢ
ને ગુનેગાર કરાવી હાઇકોર્ટની મંજૂરી ઉપર માતની શિ-
ક્ષાનો હુકમ કરવો.

હાઇકોર્ટમાં અપીલ યતાથી કરાવવામાં આવ્યું ને
મને ૧૮૫૫ના આક્ટ ૨ના કલમ ૧૨ પ્રમાણે તેહિમત
દાર વિરુદ્ધ ફેરફારી આપેલી જુખાની પુરાવ તરીકે શખલ
યર્ધ થકે છે. આ મુકરદમામાં કેદીનો ગુન્હા સાબિત થવા
ને વારને પુરતી રીતે પુષ્ટો આપતો પુરાવ છે, તે માટે આ
ગો તેહિમત કાયમ રાખીએ છીએ. પણ માતની શિક્ષા
કાયમ નહીં રાખતાં જીવતાં સુધી મમુદ્રપારના શિક્ષાનો હુ-
કમ કરીએ છીએ.

રાણી વિરુદ્ધ મહુમહુ વલી.

કેદી પોતાની બેનનું જીવન ધ્યાનો તકશીરવાન છે.
બરખ જીલ્લાના કમાર ગામમાં ટોળીઓના દંડા બાબત
જલ્લ મુકરદમા ઉઠેલા તેમાંનો આ એક દંડો છે. જેની સા-
ધારણ હકીકત મહમદ અને હુસન અમાજીના મુકરદમા
માં કોર્ટે ફેસલો આપેલા તેમાં માલમ પડશે.

આ મુકરદમામાં સુખ્ય શહેદ લુગડાનો વેચનાર
પારશી રસતમજી નામનો છે, જેણે સીધી અને સાચા
ઈ બરેલી રીતે સાક્ષી આપેલી છે, એવું માલમ પડે છે.
જેથી સેસન જડને અને આસેસરોના મનમાં એ સા-
ક્ષી માનવા લાયક છે એવી અસર થઈ. આ માલુમની
જુખાની પ્રમાણે તે કેદીના બાપ સાથે કાંઈ કામ સાથે વા

૩ આ કલમ મને ૧૮૭૨ના કાયદા ૧થી રદ થઈ છે.

ત કરવા ઉભા હતા ત્યારે “ખીજ લોકોને વારતે મને શા વારતે મારેછો” એવું એક અર્ધશીનું અચંખા ભરેલી રીતે બોલવું સાંભળ્યાથી તેનું ધ્યાન કેદી તરફ ખેંચાયું. અને જે જગ્યાએથી અવાજ આવ્યો તે જગ્યા તરફ જોતાં કેદીને કુદાડીથી એક છોકરીને મારતાં જોયા, અને જેથી તેનું ગરણ થયું.

એવું માલગ પડેછે કે બધા કરવામાં આવ્યા હતા પણ તે પારશી સાક્ષીએ ફક્ત એક ખરેખરે મારતાં જોયા, બીજા કરવા પછી કેદીએ તે જગ્યાએ કુદાડી નાંખી, પડોશીના ખરશા સથે પોતાનું માથું જોરથી પછાડ્યું, જેથી લોહી વહેવા માંડ્યું. પછી દોડી દુર ઉપર બેસી જતાં રહ્યો. તે પારશી અને છોકરીનો ખાપ પછી તે જગ્યાએ) ગયા અને ખાપ મુડદા ઉપર રાંધો.

પારશીની સાક્ષી તેની નજરદીક બે માણસો જેઓ મુનો કચરતા હતા તેઓને પુછી આપેછે, “મને શા વારતે મારેછો” એવું અથવા તેવીજ જાતનું બોલવું સાંભળવાથી તેઓનું મન ખેંચાયું. અને ખીજ બી મારતાં જોવાને તેઓ મેલાગાં દોડ્યા.

ત્રણ સાક્ષીઓને ઉલટ મુલટ જવાબ પુછ્યા, પણ તેઓની સાક્ષી ડગી નહીં. અને ઉપર કહ્યા પ્રમાણે સેમન જડત્વ અને અસેમરોથી માનવામાં આવી હતી. અને તેથી ઉલટું અનુમાન કરવાને અમને કાંઈપણ કારણ

૧ કલમ ૩૦૨—જે માણસ જીવ કરે, તેને મોતની, અથવા જીવતા સુધી સમુદ્રપારની શિક્ષા કરવામાં આવે છે, અને વળી તે દંડને પણ જાપક થશે.

જાણવું નથી.

તે ઉપરથી દરાવવામાં આવ્યું જે કેસીએ પોતાની બે નાનું પુત્ર કહ્યું. તે બાબત બીજા કાંધપણ ઉલટું અનુ-માન કરવાને અમે આશ્ચર્ય છીએ, અને તેથી બીજી રીતે કાંધપણ ન કરતાં મેં તેની શિક્ષા કામ રાખીએ છીએ.

રાણી વિરૂદ્ધ મહામદ-અમાનજી અને

હુસેન અમાનજી.

આ ચુકરદમાં કેસીએ પુત્ર કરવાના તકશીરવા ન ઠગવ્યા હતા, અને નંબર ૧ને જીવતા સુધી સમુદ્રપારની શિક્ષા અને બીજાને દસ વરસ સુધીની સમુદ્રપારની શિક્ષા કરવામાં આવી હતી.

નંબર ૨ના કેસી હુસેન ઉપર તોણામત રાખવાને બેશક પુરાવ છેક પુરતો નથી. તેની મા ઉપર તેણે હુ મરો કર્યો, તે બાબત તેની વિરૂદ્ધ કાંધવ નથી. તે ધર ના આગમના બાગનો બાહાર ઉમે હતો અને તે (ધર) ની પાછલ વાડામાં ધરડી બાયડીને જે કહ્યું તે નંબર ૧ ના કેસી ગહમરે કહ્યું હતું. અને તેથી આ ઉપર મુખ્ય ત્વે કચીને ધ્યાન આપવું જોઈએ.

પુરાવ ઉપરથી મામલ મડે છે કે કમાર મામમાં તા શ્રીમ પમી માટે મની સવારમાં પુત્ર થયું હતું. (રાણી

---

‡ પુત્રથી ઉતરતા દરજ્જો શિક્ષણ ગત્યવધ જે માણસ કરે, તે માણસને અગર જે કામથી માત થ કું હોય તે કામ તેણે ગોત આણવાના ઇરાદાથી અથવા

(વિરુદ્ધ મહામદયલી) ડોરઠની રૂગર ને સુરદમા આવ્યા છે તે સુરદમાઓ જીવંતી એવું માનમ પડે છે કે ગામમાં એ ટોળીઓ છે અને દરેક બાળુ તરફ ખુન થયાં હતાં.

એક ટોળીના લોકોએ ખીજી ટોળી વાળા લોકોનું ખુન કર્યું હતું એવું સ્વચાલીક રીતે પારી શકાય, તેમ નથી પણ એક ટોળીના લોકોએ પોતાની તરફની એક કંઠાજાળ બાયડીનું ખુન કર્યું. કે જેથી ખીજી ટોળી વાળા ઉપર યુદ્ધનો આરોપ મુકી શકાય.

રાણી વિરુદ્ધ અલીખા મીઠાના સુરદમા ઉપરથી ગાલમ પડે છે કે આ ગામમાં બે ટોળીના કેઠનાક લોકો ને જડછ અથવા મારામારી થઈ હતી. એક બાળુએ અલીગાઈ, તેની ઓરત, મા છોકરી અને ખીજાં હતાં ખીજી બાળુએ પોલીસ પટેલ, તેની ઓરત, એક જવા અલીખા અને તેનાં છોકરાં અને ખીજાં હતાં. અલી

જેથી જાત થવાનો સંભવ હોય એવું કાંઈ શરીરનું નુકશાન કરવાના ધરાદાગી કબૂ હોય તો, જીવતા સુધી સમુદ્રપારની, અથવા દશ વર્ષની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાગક થશે; અને અગર તે કામથી જાત થવાનો સંભવ છે એમ નાણીને પણ જાત માંજીવાના અથવા જેથી જાત થવાનો સંભવ હોય એવું કાંઈ શરીરનું નુકશાન કરવાના ધરાદા વગર તે કામ તેણે કબૂ હોય, તો તે માણસને દસ વર્ષની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ ખંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ભાઈની છોકરી અને જીવાના છોકરા વચ્ચે કહ્યો થવા થી પરીણામ એવો થયો કે જીવાની બાજુમાંના એક ગાલુસને માથામાં ધા વાગ્યો અને બરચમાં લેઈ ગયા પુરાવ ઉપરથી સાફ રીતે માલમ પડે છે અને કેદી કબજા કરે છે કે, જીવાની બાજુના બાગેલા માથા ઉપર પુરાવ નો બાંને થાય તેટલા માટે તેની ટોળીના—એ વિચાર કર્યો હતો અને નકી કર્યું હતું કે ધરડી માનું માથું ભા વુંગ અથવા છુંદવું અને તેને બરચ લેઈ જતી.

ધરડી મા જુદી રીતે કબજા કરનાર પ્રકાર હતી, અને માડીનું ભારે ઢેપ તેના તરફ નાખવાથી ધારેલી ઇચ્છા પાર પડી, અને તેને બરચની ઇસપીતાલમાં લેઈ જવામાં આવી હતી અને પાલીસ પટેલ અને જીવાની ટોળી ઉપર ફરિયાદ કરવામાં આવી હતી.

હવે ધણી અજબજા તરેહની હકીકત આવે છે ભપારે ધરડી ચોરત ઇસપિતાલમાં હતી ત્યારે તેના છોકરાની ટોળીના આજેવાનોએ અને તેના છોકરાએ નકી કર્યું કે, તેઓની બાજુ તરફથી તેનું માત (શા વાસ્તે તે રપટ નથી) થવું જરૂરિયાત હતું ઉપર બતાવેલાં કારણોથી તેઓને વિચાર આવો થયો હોય એવું જણાય છે. એવું કેહેવામાં આવ્યું છે કે, ધણી તેના છોકરા અને બીજા આંખે આરાકમાં ઝેર ભેગવી આમાંના એક અથવા વધારે સખસો એ રાતના આણામાં તે ધરડી બાપડીને આશ્યું તે બાંધ રાતે સુવાને ગઈ અને અડધે કલાકે જાગી અને ધણી જુસાથી નાખી કાઢાડ્યું તેથી તે એકદમ મરી ગઈ. મડાની કરેલી તપાસથી અને કેમીકલ એ

નામીસીસ(રસાયણ પરીક્ષક)થી જ્ઞાનનું કારણ સાબીત થયું.

અમ.એ કરીને બધા ટોળી ઉપર ગુન્હો બાવના મે પુરતો પુરાવ ને હાતો. પણ છોકરાની પોતાની જુનાની ઉપરથી જુનનો ગુન્હેગાર ઠરાવ્યો અને હાથ કોરડે તે શિક્ષા કાયમ રાખી.

મહમદઅલીની બેન ફત્તાના જુન બાબત મહમદઅલીના યુકરદમામાં પછીની હકીકત બતાવી છે.

મરીબ છોકરીના મરણ પછી તરતજ આ યુકરદમામાં કેદીઓ જોયો ખરેખરી રીતે સામેની ટોલીના હતા, તેઓ ઈનસાફ વાસ્તે જુમો પાડતા આવ્યા અને કહ્યું કે તેઓના ઘર ઉપર હુમલો થયો છે લુગડા વેચનાર પારસી ફક્ત વિધવાસુ નીરધાર સાક્ષી છે તેણે તેઓને કહ્યું કે પટેલના ઘર ઊપર હુમલો કરશે નહીં. કેમકે છોકરીનું મરણ શી રીતે થયું તે હું કહીશ. પણ એવું માન્ય પડે છે કે, તેઓને અતીથે ક્રોધ મઠ્યો હતો, અને જુલી રીતે નંબર ૧ ના કેદી મહમદ છોડી ફત્તાનુ જ્ઞાત સામે સામા પુરાવ કરવાને ગાંઠે પોતે મરવાનો ઇરાદો જાણાવ્યો. આ ઉપરથી તેની માએ માફી માગી કે તારે બદલે મારું બલીદાન આપવું જોઈએ. હવે હુમલો આવે છે. એવું માન્ય પડે છે કે મા અને તેનો છોકરો નંબર ૧ નો (કેદી) તેમના ઘરમાંથી પાછલા વાગમાં ગયા અને તરતજ નંબર ૧ નો કેદી પોલીસ પટેલને જોખાવતો ઘરમાંથી નીકળ્યો એવું માન્ય પડે છે કે પોલીસ પટેલ તેની માની જુનાની લેવાને મામમાં પાછો તરતજ આવ્યો. તે વખતે તેની છાતીમાં ધા જોયો- ચીડી ઢીલ

થવા પછી અને જે વખત પોલીસ પટલ અંદર ગયો, તે વખતે તેઓએ ધરડી ખાયડીને ખાટલા ઉપર બેઠા ન જોય અને કેદીને ખીજ પછી ઉપર ધાયલ થએલો જોયો.

તેઓને ભરૂચની ઇસપીતાલમાં લેઈ જવામાં આવ્યા હતાં અને સીવીલ સરજન (દાકતર) ના પૂરાવથી માલમ પડે છે કે ધરડી ખાયડી ઉપર ધા થએલા તેની નજરમાં ધણી હજકા આવે છે, તે ઇસપીતાલમાં પંદર દિવસ રહી. અને પોતાને ગામ પાછી ગઇ. છ દિવસ પછી તેનું મરદુ ઇસપીતાલમાં પાછું લાવ્યા. દાકતર ગલીને એવું સ. રડીશકેટ આપ્યું કે આ ધાથી ઓરતનું મરણ થયું નથી. તે ધડપણથી મરી ગઇ. અને સેસન કોર્ટની રૂબરૂની જુજાનીમાં તેણે તેજ અભિપ્રાય આપ્યો. ધરડી ખાયડી એ પોતે વળી તેની જુજાનીમાં કહ્યું કે તેના ઉપર ધા થયેલો સખત નથી.

આવી ખીનાઓ ઉપરથી જુન કરવાની કોશીશનું તોહોમત^૧ કાયમ રાખવું અશક્ય છે તેમજ કોર્ટ મહાવ્ય-

૧ કલમ ૩૦૭—જો કોઈ માણસ એકલા ધરાઈ અથવા સાનથી તથા એવી હાલતમાં કાંઈ કામ કરે, કે અજર તે કામથી તે મોત આણે તો, તે માણસને દસ વર્ષની મુદત સુધીની જે માંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દુડને પણ લાયક થશે, અને તે કામથી અગર કોઈ રાખસને વધા થાય, તો તે જુન-હેગાર, અગરતો જીવતા સુધી સમુદ્રપારની શિક્ષાને અથવા જાંપર લાગેલી છે તે શિક્ષાને લાયક થશે.

થાનું* તોહામંત રાખી શકતી નથી. કેમકે હિંદુસ્થાનના ફોજદારી કાયદાની જરૂરિયાત વાખ્યા પ્રમાણે ખીનાઓ ખનેલી નથી. આપણે એવું કહી શકીએ કે પૂરાવ ઉપરથી વ્યથાનોડે યુન્હો સાતપિ થાયછે. પણ તેજ પૂરાવ ઉપરથી માલમ પડેછે કે જે કરવામાં આવ્યું હતું તે ધરડી ખાપડીના અનુમતથી કરવામાં આવ્યું હતું તેથી હિંદુ-સ્થાનના ફોજદારી કાયદાની કલમ ૮૭૪ પ્રમાણે આ કૃત યુન્હો ગણાય નહીં.

* જે વ્યથાથી હંદગી જોખમમાં આવે, અથવા જોથી વીસ દિવસની મુદત સુતિ, વ્યથા થયેલાં માણસને, શરીરનું ભારે દુખ ખગવું પડે, અથવા પોતાનો હિંમત નો ધંરો કરવાને અશક્ત રહે એવેવી કાંઈ પણ વ્યથા.

૩ જે માણસ કોઈ સખસને કાંઈ શરીરનું દુખ, રોગ અથવા અશક્તતા કરે તેણે “વ્યથા કરી” એમ સમજવું.

૪ જે વસ્તુથી મોત અથવા મહાવ્યથા કરવાનો ધંરો રહે કોઈ નથી, અને જોથી મોત અથવા મહાવ્યથા થશે એવા સંભવ છે, એમ તેનો કરનાર જાણતો નથી તે વસ્તુ કરવાથી થતી હાની ખમવાની જે સખસ સાફ રીતે અર્થાંત સમજાય એવી રીતે રજા મંદી આપી હોય, એવા અરાડ વાદ્યથી વગારે ઉમરના કોઈ સખસને કાંઈ હાની થાય અથવા કાંઈ હાની કરવાનો તે વસ્તુ કરનારે ધંરો રહે કોઈ હોય તે હાનીના સખસથી અથવા એવા જે સખસે તે હાનીનું જોખમ માથે લેવાની રજા મંદી આપી હોય તે સખસને તે વસ્તુથી કાંઈ હાની થશે એવા સંભવ છે એમ તે વસ્તુ કરનાર જાણતો હોય તે હાનીના સખસથી તે વસ્તુ યુન્હો છે એમ સમજવું.

શાણી વિરૂદ્ધ બહુરઅલી.

તારીખ ૧૧ મી માઝે અગસ્ટ.

તોહુમતદાર બહુરઅલીને ખાનદેશ જીલ્લાના કુલપાવર માજીસ્ટ્રેટ મજર ડી. ઇ. ધીટને હિંદુસ્થાનના ફોજદારી કાયદાની કલમ ૪૦૩૨ પ્રમાણે બદ દયાનતથી મિલકતનો ખોટો ઉપયોગ કરવાનો ગુન્હાગાર ઠેરવી ત્રણ માસ સખત મજ્જુરી સાથે કેદની શિક્ષા કરી હતી.

અખીનગાં ખાનદેશના આસીરન્ટ સેસન જજની મીસ્તર વોટે તોહુમત અને શિક્ષા એવા સખખ ઉપરથી રદ કરી કે કુલપાવર માજીસ્ટ્રેટનું પ્રોસીડીંગ ગેરકાયદેસીર હતું, કેમકે ફોજદારી કામ અજાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૧૬૩

૧ કુલપાવર માજીસ્ટ્રેટને બદલે નવા ફોજદારી કામ અજાવવાની રીતના કાયદા પ્રમાણે પહેલા વર્ગના માજીસ્ટ્રેટ સમજવા.

૨ કલમ ૪૦૩-ને માણસ બદદયાનતથી કંઈ પણ નંગમ મિલકતનો ખોટો ઉપયોગ કરે, અથવા તે પોત ને કામ લગાડે, તે માણસને બે વર્ષની મુદત સુધીની બે માંના ગણે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

૩ કલમ ૬૬ને બદલે નવા ફોજદારી કામ અજાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૧૪૪ સમજવી.

કલમ ૧૪૪—કોઈ ગુન્હા ખાખત કોઈ માણસને સમન અથવા વારંટ કરવા સાથે માજીસ્ટ્રેટને ત્યાં ફરિયાદ લેવાનો પોતાને અધિકાર હોય તો તે માજીસ્ટ્રેટ સહી કરવી.

પ્રમાણે ફરિયાદ થયા શિવાય તે મહાવવામાં આવ્યું હતું. આસીરુન્ટ સેસન જડતે નિચે પ્રમાણે ફરાવ લખ્યો હતો.

આ સુકરદમામાં અપીલ વાળા હિંદુસ્થાનના ફોન-
ધરી કાયદાની કલમ ૪૦૪ પ્રમાણે ગુન્હાનો લક્ષીરવાન ફરે
સાહે. અને જે ગુન્હાને માફ વારંટ શિવાય તેને પકડી
થકાવ નહી. ગુનરાતી કામજોમાં એક વારંટ તારીખ ૨૫
મી માહે ફેબ્રુઆરી સને ૧૮૭૧નું છે કે જેના ઉપર કુલપાવર
માણસેટ મેજર બ્રીટને સહી કરેલી છે, અને એમાં લખેલું હતું
કે ફરિયાદી થઈ હતી. કુલપાવર માણસેટને ત્યાં ચાલેલા
કામમાં ફરિયાદના પ્રકારનો કોઈપણ દસ્તાવેજ નથી. તે ઉ-
પરથી એવું ધરાય છે કે કુલપાવર માણસેટની ફેબ્રે તા-
રીખ ૨૭ મી માહે ફેબ્રુઆરી સુધી ફરિયાદ થઈ નહો-
તી. તે માટે કુલપાવર માણસેટને પુછ્યું કે તેણે કઈ ફે-
રિયાદ ઉપરથી વારંટ કહાડ્યું હતું, અને જો આવી ફરિ-
યાદ થઈ નથી તો તેણે કાયદાની કઈ કલમ પ્રમાણે વારંટ
કહાડ્યું હતું. આ સમય ઉપરથી કુલપાવર માણસેટનું
આવેલું કામ રેકર્ડ્સ (પૂછવા) સાઈ પાછું મોકલ્યું.

તેના જવાબમાં માણસેટને લખી મોકલ્યું કે આ
સુકરદમામાં પોલીસે ફરિયાદ કરી હતી, અને ફરિયાદ
ફરિયાદીએ કરી નથી. તે ઉપરથી શેસન જડતે તારીખ
૪ થી માહે મે સને ૧૮૭૧ને રાજ નિચે પ્રમાણે છેવટનો
હુકમ કર્યો.

અપીલ વાળા ઉપરનું નોંધામત અને શિક્ષા હું
૨૬ ફેબ્રુ. કેમકે હું પાર્ટીનું કે સોજન ઉપર માણસેટની ફે

જરૂરિયાત આપ્યા શિવાય તેને અધિકાર નહોતો. તેને વારંત કહાડવાનો અધિકાર નહોતો. અને તેથી કચી ને પ્રોસીડીંગ ગેર કાઅદેસીર છે. મુંબઈની હાઈ કોર્ટના રીપોર્ટના વાલ્યુમ ૪ને પાને ૩૦ તથા ૩૩ મે અને વળી વાલ્યુમ ૫ ને પાને ૨૯ મે ફોજદારી મુકરદમા દાખલ કરવામાં આપ્યાછે, તે મારા ઠરાવને મજબૂતી આપતા બતાવ્યછે.

પછી આસીરન્ટ સેસન જડજને પાતે તેહમત અને શિક્ષાનો ઠરાવ કર્યો હતો તે કાયદામાં આટો હોવાને લીધે, અસબ અને અપીલના કાગળો નીચેના ટીકા સાથે હાઈ કોર્ટમાં હુકમ સાંચે મોકલ્યા.

રાષ્ટ્રી વિરુદ્ધ જફરઅલીના મુકરદમાના અગ્રણ અ ને અપીલના કાગળો હું નાગદાર જડજનેના હુકમ સાંચે મોકલુંછું. કેમકે હાલ મારા ધારવામાં આવેછે કે કાયદા ના મુદ્દા બાબત મારા તેહમત રદ કરવાનો ઠરાવ ગેર વ્યાજબીછે, અને તેથી કચીને મેં માજીસ્ટ્રેટને આટે રસ્તે ચડાવેલાછે.

ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૬૬અઃ જે સને ૧૮૬૯ ના આક્ટ ૮ ઉપરથી સુધાર

૭ કલમ ૬૬અ ને બદલે નવા ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૧૪૧ સમાવવી.

કલમ ૧૪૧—ડિસ્ટ્રિક્ટના માજીસ્ટ્રેટને અથવા—

ડિસ્ટ્રિક્ટના ભાગના માજીસ્ટ્રેટને, અથવા—

ફરિયાદ લેઈને સંભળવાનો અધિકાર જે માજીસ્ટ્રેટ ને ચોખ્ખી રીતે આપ્યો હોય તેને જે કામનો ઇનસાફ ક

વામાં આવી છે તે ઉપરથી માલમ પડે છે કે કુલપાવર મા જીલ્લેટ મેજર બ્રીટન કે જેને અસુક રીતે અધિકાર આપવામાં આવ્યો હતો તેથી તેને પોલીસ અમલદારના રિપોર્ટ ઉપરથી મુકરદમા સાંભળવાનો અધિકાર હતો. અને મને તારીખ ૧૫ મી માહે જુલાઈ સને ૧૮૯૯ના સરકારી ગેઝીટને પાને ૮૨૩ ઉપરથી માલમ પડે છે કે, મેજર બ્રીટનને આવો અખ્તિયાર આપ્યો હતો. મેજર બ્રીટનને પહેલ વહેલું મેં રેકૉર્ડ્સ કહ્યું, તે વખતે તેણે મને કહ્યું હોત તો મને લાગે છે કે મેં જે હુલ જુલ કી છે તે કરત નહીં.

તે ઉપરથી ઠરાવવામાં આવ્યું જે તમારો તારીખ ૪થી માહે મે સને ૧૮૭૧નો ઠરાવ સંપૂર્ણ રીતે વ્યાજબી છે. આ મુકરદમા એવો છે કે જેમાં પોલીસ વારંટ શિવાય ૫ કડી થકતા નથી અને સોગત ઉપર ફરિયાદ થયા શિવાય કાયદેસર રીતે વારંટ કહાડી થકાય નહીં.

ફોજદારી કાગ મલાવવાની રીતના કાયદાની કુલમ ૬૬ અઠ

રવાનો અથવા ધનસાફ થવા સહ કમીટ કરવાનો. અધિકાર કાય તે કામમાં તેને.

ગુન્હાની ફરિયાદ પ્લેઈને સાંભળવાનો અખ્તિયાર છે પછી તે ફરિયાદ, ફરિયાદ કરનારે આરોપીને કી હાથ કે પોલીસ અમલદારના રિપોર્ટ ઉપરથી આવી હાથ તે વાત ની ચીંતા નથી, અને તેવા ગુન્હાનું તો હોગત જે સખસ ની ઉપર આવ્યું હોય તેને હાજર થવું પડે તેમ કરવા સાહે આ અકઠમાં આગળ કહેલી રીત પ્રોસેસ કરવાનો અખ્તિયાર છે.

અ પ્રમાણે પોલીસ અમલદારના રિપોર્ટ ઉપરથી મેજર બ્રીટનને મુકરદમો સાંભળવાનો અધિકાર હોતો એ હકીકત આ બબતને અસર કરતી હોય એવું નામદાર જ્ઞાનેને જણાવું નથી. તે કલમમાં પોલીસ અમલદારનો રિપોર્ટ એવા શબ્દ વાપર્યા છે તે ઉપરથી પોલીસ અમલદારે કંઈ લખી માકલેલો મજકુર સમજવો નહી. પણ વારંદ શિવાય પોલીસ પકડી શકે એવે મુકરદમામાં કલમ ૧૫૫ડી

ડી કલમ ૧૫૫ ને બદલે નવા ફોજદારી કાગ અલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૧૨૭ સમજાવી.

કલમ ૧૨૭- તે તપાસ નકામી હીલ ન કરતાં પૂરી કરવી જોઈએ, અને પૂરી થઈ રહે કે પુરત તે તપાસ કરનારો પોલીસ અમલદારે સ્થાનિક સરકારે ફરમાવેલા નમુના મુજબ એક રિપોર્ટ કરીને તે અધિકાર વાળા માજિસ્ટ્રેટની પાસે માકલવો. તે રિપોર્ટ મધ્યે પક્ષકારોનાં નામ, ફરિયાદનો પ્રકાર, તથા જે સખસો મુકરદમાની કેસીયતથી વાંદે જણાતા હોય, તેઓનાં નામ, એટલી વીગત લખવી, અને તે માજિસ્ટ્રેટની આગળ જે હયાયાર અથવા વરતુ હાજર કરવી જરૂર હોય તે પણ માકલવી.

તોહોમતવાળા સખસને પોહોરામાં માકલ્યો છે કે જામીન લેઈને અથવા તેનો પોતાનો મુસલકો લખાવી લેઈને છોડી મુકેલો છે તે તે પોલીસ અમલદારે લખી જણાવવું.

અગર તે તોહોમત વાળા સખસને પોહોરામાં રાખ્યો હોય, તો તેણે લખી જણાવવું; તથા શા કારણથી રાખ્યો છે તે કારણ પણ લખી જણાવવું.

પ્રમાણે માણસો તરફ આકર્ષણો રિવાજનો રિપોર્ટ મળેલો.

રાણી વિરુદ્ધ આજમ હતા.

તા. ૧૫ ૨૪મી માટે અગાઉ.

તોહામતદાર આજમદલા અને નરભોગ ગણપતરા
મને તા. ૧૫ ૩૧મી માટે મે સને ૧૮૭૧ને રાજ સુરત
જાણના કુલપાવર માણસો મીસ્તર એફ, બર્ડ બેક
હિંદુસ્થાનના ફોલદારી કાયદાની કલમ ૪૦૯ પ્રમાણે સ-
રકારી નોકરે સાપરાધ વિશ્વાસ ધાત કર્યાના અથવા સ-
ને ૧૮૭૧ના રેગ્યુલેશન ૧૭ ની કલમ ૧૬૦ પ્રમાણે મે-

૧ કુલપાવર માણસોને બદલે નવા ફોલદારી કામ
અનાવવાની રીતના કાયદા પ્રમાણે પહેલા વર્ગના માણ-
સો સમજવા.

✽ કલમ ૪૦૯—કોઈ માણસને તેના દરબારી સ-
રકારી નોકર દાખલ અથવા તેના ધંધાસર તેને સરાફ,
બેપારી, કોઠીદાર, દલાલ, વકીલ, કે આડતિયા દાખલ કા-
મ મિલકત અથવા કાંઈ મિલકત ઉપર અખિતમાર કોઈ
જણ રીતે સોંપ્યો હોય, તે માણસ તે મિલકત બાબત
સાપરાધ વિશ્વાસધાત કરે, તો તેને જીવતા સુધી સસુદ-
ધારની, અથવા દસ વર્ષની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે
તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે
દંડને પણ લાયક થશે.

૨ કલમ ૧૬—કોઈ વસુલ કરનાર સરકારે કરાવેલા
મહેસુલ શિવાય પોતાના અમલના જોરથી કાંઈ રૂપેઆ
થશે, તેણે ગુન્હા કર્યો એમ સમજવું. અને જે ઉપર

હેસુલ ખાતાના અમલદારોના જોરથી ગેર સીમરને રૂપે-
આ કાગવાના વૈદ્યીક ગુનાનું તોહામત રાખી ૧૨૪
જાણે છ માસ સખા મજુરી સાથે કે, તથા રૂપેઆ
૭૫ દંડ અને તે ના આપે તો તે બદલ એક માસ વધા
રે સખા મજુરી સાથે કે ભાગવાની શિક્ષા કરી; કુખ
માવર માજુરો સદરહું શિક્ષા અને ૧૮૨૭ ના ૧૦૫મેશન
૧૦ની કલમ ૧૬ પ્રમાણે કરી હતી, કેમકે હિંદુસ્થાનના
શાજદારી કાયદાની કલમ ૪૦૬ કરતાં તેમાં હલકી શિક્ષા
કરમાવેલી છે.

માંડરી તાલુકાના માલીયર મામનો આજમ દલા પ
ટેમ હતો અને નરભરામ મજુરતરામ તલાટી હતો.

આ મુકદમાની હકીકત નિચે પ્રમાણે છે.

તા. ૩૦મી માઈ ડીસેમ્બર સને ૧૮૭૦ને રાજ તો
હામતદારોએ એક ધાતારો બેલારોને બાલાવી કહ્યું કે તા
રી જમીનમાં અજુરીનાં ઝાડ જાગેલાં છે તે ઉપરથી તું
તાડી લેઈ ગયો તે બદલ રૂપેઆ ૭-૮-૦ આપવાનો
હવે. ધાતારો એ આ સરકારી માગણી ધારી તલાટીને
રૂપેઆ ૬ અને પટેલને રૂ. ૧-૮-૦ આપ્યા.

અખીજમાં સુરતના સેસન જડજ મીસ્તર ન્હુતલા-
એ કુલપાવર માજુરો ને શિક્ષા કરી હતી તે બાદ
લ રાખી.

અરજદારના વકીલે તકરાર કરી કે ફોજદારી કામ

ગુનેહા કરશે તેને સાત વર્ષ સુધી કેદ થશે; અને લીધેલા
રૂપેઆથી દસ ગણા દંડ પડશે, અને દંડ તહીં આપે તો
દંડના દર રૂપેએ બે હાવસ પ્રમાણે ખીશ વધારે કેદ થશે.

અલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૨૪૨૬ પ્રમાણે તોહો-
મતદાર સખમ ઉપર ફક્ત હિંદુસ્થાનના ફોજદારી કાયદા
પ્રમાણે વૈકલ્પિક ગુન્હાનું તોહોમત હોય તોજ વૈકલ્પિક ગુ-
ન્હાની તપાસ થઈ શકે છે. હાલના મુકદ્દમામાં એક ગુ-
ન્હો હિંદુસ્થાનના ફોજદારી કાયદા પ્રમાણેનો છે, અને
બીજો ગુન્હો સને ૧૮૨૭ના રેગ્યુલેશન ૧૭ની કલમ ૧૬
પ્રમાણેનો છે. માળખેટે આ બાબત કાયદાની ભુલ કરે-
લી છે.

સને ૧૮૨૭ના રેગ્યુલેશન ૧૭ની કલમ ૧૬ પ્રમા-
ણે તોહોમતદાર આજમ દલાને શિક્ષા કરેલી છે, અને
તે ગુન્હાને વાસ્તે સાત વર્ષની વધારે કેદની શિક્ષા થઈ
શકતી નથી. ફોજદારી કાગ અલાવવાની રીતના કાયદાને
મુધરેજા પરિશિષ્ટ પ્રમાણે હિંદુસ્થાનના ફોજદારી કાય-
દા ગિયાવના ખીજા કાયદા પ્રમાણેના ગુન્હો કે જેને વા-
સ્તે સાત વર્ષની શિક્ષા કરાયેલી છે તે ગુન્હાની તપાસ
ફક્ત સેસન કોર્ટથીજ થઈ શકે છે. તે માટે હાલનો મુક-
દ્દમો કે જેની તપાસ ફક્ત સેસન કોર્ટથીજ થઈ શકે
એની છે.

તોહોમતના આધારમાં મરકારી વકીલની તકરાર

કલમ ૨૪૨ને બદલે નવા ફોજદારી કામ અલાવ-
વાની રીતના કાયદાની કલમ ૪૫૫ સમજવી.

કલમ ૪૫૫—જે વાતો સાબિત થઈ શકે છે તે ઉ-
પરથી કેટલાએક ગુન્હાઓમાનો કયો ગુન્હો થાય છે તે બા-
બત થકે પડે એવા પ્રકારનું એકજ કામ અથવા કામોનો
સમુદાય હોય ત્યારે સદમું પ્રકારનો કોઈપણ ગુન્હો કર્યા

સાંભળી.

કોરટના અભિપ્રાયમાં આવેછે કે આ મુકદ્દમામાં વૈકલ્પિક તોહોમત નથી. કેમકે તે બે ગુન્હાનો સમાસ હિંદુસ્થાનના ફોજદારી કાયદામાં થતો નથી, (ફોજદારી કામ ચત્રાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૨૪૨) સને ૧૮૨૭ના રેગ્યુલેશન ૧૬ પ્રમાણે હુકમ વગર વધારે મહેસુલ લેવાના ગુન્હાને માટે સાત વર્ષની શિક્ષા છે. તેથી કોરટના અભિપ્રાયમાં આવે છે કે, આ ગુન્હો માલુમ્મેટ સાંભળી શકતા નથી. પણ ફક્ત સેસન કોરટના સાંભળી શકેછે, આના તાળબ ઉપરથી તોહોમત અને શિક્ષા રદ કરવામાં આવેછે અને હુકમ કરવામાં આવેછે કે તોહોમતદાર સપ્પસોને સેસન કોરટની આગળ તપાસ સાફ મોકલવા જોઈએ.

રાણી વિરૂદ્ધ લખુ વલદે સાકુ.

તાત્રીખ રદગી મહિ અગષ્ટ.

ખાત દેશના સેસન જડજ મીસ્તર વોટે આ મુકદ્દમામાં નિચે પ્રમાણે હકીકત લખી ખુલાસો પૂછ્યો હતો.

મુંબઈની હાઇકોરટના ફોજદારી મુકદ્દમાનો કરાવ

નું તોહોમત તોહોમતવાળા સપ્પમની ઉપર મુકવાનો અખ્તિયાર છે; અને સદરહું પ્રકારના ગતિ તેટલા તોહોમતો હોય તાપણ તેઓનો એકી વખતે ધનસાફ કરવાનો અખ્તિયાર છે; અથવા સદરહું ગુન્હાઓમાંનો એક નહીં તો બીજો ગુન્હો કર્યાનું વિકલ્પની રીતે તેની ઉપર તોહોમત મુકવાનો અખ્તિયાર છે.

જે વાસ્તુમ, ને પાને પલ્લે છપાયે છે તે અન્યાયે હું આ કોરટમાં આવતી સેસનમાં ચલાવવા સારું કુકરદમી કરી દે કર્યો છે તેનું પ્રોસીડીંગ (કામ) આ સાથે નામદાર જડજોના હુકમ સારું માકલું.

તોડિમતદાર ઉપર સને ૧૮૨૭ના રેગ્યુલેશન રૂ. પ્રમાણે આ જીલ્લાના હુલપાવર માજીસ્ટ્રેટ મીસ્તર એનડરસને તોડિમત રાખી તેને સેસન કોરટમાં તજવીજ થવા સારું નોકર્યો હતો, તે રેગ્યુલેશનની કલમ ૭૦ માં સ્પષ્ટ છે કે જીલ્લા માજીસ્ટ્રેટ અથવા કિમીનલ જડજોને ખપ્પર આપેથી શિક્ષા અમલમાં લાવી શકે છે, અને મીસ્તર એનડરસને આ પૈકી એકે હાથે ધરાવતો નથી તે થી મને લાગે છે કે, તેને સેસન કોરટમાં આ કુકરદમી ક મીટ કરવાનો અધિકાર નોહોતો.

તે ઉપરથી ધરાવવામાં આવ્યું ને હુલપાવર માજીસ્ટ્રેટ મીસ્તર એનડરસને ને પ્રોસીડીંગ ચલાવેલું છે તે રદ કરવું જોઈએ. જીલ્લા માજીસ્ટ્રેટની રૂબરૂ ખપ્પર આપે

*હુલપાવર માજીસ્ટ્રેટને જણે નવા ફોનદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદા પ્રમાણે પેહેલા વર્ગના માજીસ્ટ્રેટ સમજવા.

○ કલમ ૭૦ મુજબ તાપેના જીલ્લા માજીસ્ટ્રેટ આ જિલ્લું અશીલુ કોઈ રાખશે, અથવા સંતાડશે, અથવા રાખવા કે સંતાડવા દેશે, તો જહાતદારે જીલ્લા જડજો પાસે ફરિયાદ કરીને આ કાયદાની ચોથી કલમ માંહે લખેલા હેડ કાયદા પ્રમાણે લેવો, પણ ન આપવારને જે વરસથી વધારે કેદ ન કરવો.

છુલ્લમાભાજીએ શિવાય કોઈ પણ માણસે અથવા કોઈ કોરટને આવા ગુન્હાની પ્રયત્નની તજવીજ કરવાનો, અથવા જે સપ્તસની ઉપર આવા ગુન્હાનું તોહોમત મુકવા માં આગ્યું હોય તે સપ્તસની તજવીજ કરવાનો અધિકાર નથી.

અકુ.....અરજદાર.

ઈસ્વર ભુધર.....સામોવાળો.

આ મુકરદમાની હકીકત નીચે પ્રમાણે છે.

કુલપાવર* માણસે ગીરતર જગણવનદાસ પુ શાલદાસે તા. ૨૨મી મહે જ્યુન સને ૧૮૬૫ને રોજ અરજદાર અકુને તેના ધણી પાસેથી ખોરકી પોશકી આપવાનો હુકમ ફરગાવ્યો હતો તે માણસે આ હુકમ ફોજદારીકામઅભાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૩૧૬ પ્રમાણે કર્યો હતો.

છુલ્લપાવર માણસેને ખદમે નવા ફોજદારી કામ અભાવવાની રીતના કાયદા પ્રમાણે પહેલા વર્ગના માણસે સમજવા.

કલમ ૩૧૬ ને ખદમે નવા ફોજદારી કામ અભાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૩૫૬ સમજવી.

કલમ ૩૫૬-અગર કોઈ સપ્તસની પાસે જોઈએ તેટલી દ્રવ્ય શક્તિ હોય અને તે પોતાની ખોરતનું અથવા પોતાની મેળે પોતાનું ગુજરાન અભાવવાને અશક્ત હોય એવા કોઈ ખોરસ, અથવા અનૌરસ બાળકનું ગુજરાન અભાવવાની ગફલત કરે, અથવા ના કહે, તો તે

તે પાણ તારીખ ૧ લી માહે જાનેવારી
 સને ૧૮૭૧ ને રોજ મીસ્તર જગજીવનદાસની જ
 બેંચોએ નવા આપનાર માળુએટને (કુતપાવર મા
 જીએટ મીસ્તર ફરનાનડીસ) ઇશર ભુદરે આજી કરી સા
 ખિત કરી આપ્યું કે ચકુ વ્યભિચાર કરેછે તેથી તેણે આ
 હુકમ રદ કર્યો. તે ઉપરથી ચકુએ તારીખ ૧લી માહે
 જીમાઈ સને ૧૮૭૧ ને રોજ ને હુકમ ઉપરથી તેનું ખા
 રાકી પોથાકી આપવાનું બંધ કર્યું હતું તે હુકમ કરી તજ
 વીજમાં લેવા સારું જીલ્લા માળુએટને આજી કરી. જી
 લ્લા માળુએટની નગરમાં આવ્યું કે ને હુકમ પ્રથમ થ
 એલો છે, તે ગેર કાયદેસર રીતે હાલના કુલપાવર મા
 જીએટ રદ કર્યો છે, તેથી તેણે ફોજદારી કામ ચલાવવા
 ની રીતના કાયદાની કલમ ૪૩૪ પ્રમાણે આ મુકરરમાના
 કાગળો પાતાના નિચે લખેલા અભિપ્રાય સાથે હાઈકોર્ટમાં
 હુકમ સારું મોકલ્યા.

બેચક મરા અભિપ્રાયમાં આવેછે કે કલમ ૩૧૬

વાતનો ખરોખર પૂરાવ થએથી તે સખસને પાતાની આ
 રેત અથવા ખાળકના યુજરાતને માટેદર મહિને એકંદર ૫
 માસ રૂપિયાથીવધારે નહીં એવુંલવાજમ આપવું. એવું ફર
 માવવાને ડિરિટ્કટનો માંજીએટ, અથવા ડિરિટ્કટના ભાગ
 નો માળુએટ અથવા પેહેલા વર્ગનો માળુએટ મુખિતવારેછે,
 તે દર તે માળુએટને ચોગ્ય જણાયતેલો કરાવવો.

૧ કલમ ૪૩૪ ને ખદલે નવા ફોજદારી કામ ચલા
 વવાની રીતના કાયદાની કલમ ૨૯૬ સમજવી.

કલમ ૨૯૬ પાને ૧૨ મેજીઓ—

ફક્ત આસલ આરજીઆને લાગુ પડે છે અને કલમ ૩૧૭^૧ હુકમમાં ફેરફાર કરવાની શીતને લાગુ પડે છે.

હું એવું ધારી શકતો નથી કે ફેરફાર કરવામાં રદ કરવાનો સમાવેશ થતો નથી. ઘણું કરીને ફેરફાર કરવાને હદ ખતાવેલી નથી.

હું ધારું છું કે કલમ ૩૧૭ ને ગાણસને જોરાકી પાશાકી આપવાનો હુકમ કર્યો હોય, તેની સ્ત્રી અથવા છોકરાની હાલતમાં ફેરફાર થાય તેને લાગુ પડે છે. અને હાલના મુકરદમામાં આવો ફેરફાર નથી. ઓરત અરાખ આજથી આવે છે તેથી આવો ફેરફાર થઈ શકતો નથી. કે મકે તેના ધણીએ તે આવી શીતે આવે છે એવી ફરિયાદ પેહલાંથી કરેલી છે; પેહલાંના હુકમ થયા પછી કાંઈ ન વી હકીકત ખતી નથી.

^૧ કલમ ૩૧૭ને ખદલે નવા ફોજદારી કાગ અલાવવાની શીતના કાયદાની કલમ ૫૩૭ સમાવવી.

કલમ ૫૩૭—૫૩૬ મી કલમના ઠરાવો મુજબ કે ઈ સખસને મોતવારી લતાજમ મળતું હશે, અથવા આપવાનો હુકમ થયો હશે, તે સખસે આરજી કરી હોય, અને સદરહું પ્રકારના સખસની, તેની ઓરતની અથવા તેનાં બાળકની હાલતમાં ફેરફાર થયો છે એ વાતનો પુરાવ થયો હોય તો હુકમ કરીને આગળ ઠરાવેલા લવાજમમાં પોતાને ચોગ્ય જણાય, તે પ્રમાણે ફેરફાર કરવાનો અધિકાર માજીસ્ટ્રેટને છે. પણ એકંદર રકમ દરુ માસે પચાસ રૂપીઆથી વધારે થવી નહીં જોઈએ.

અરી પાતછે કે પ્રથમનો હુકમ વ્યભિચારની સાખિતી નહિ હોવાથી કયો હતો અને વ્યભિચાર નવું કારણ છે. તેથી ઔરતની હાલતમાં ફેરફાર થયોછે. આ તકરાર વ્યાજની નથી એવું હું કહી શકતો નથી. પણ તે વ્યાજની અરજી નામંજૂર કરવાને હું પુરતી રીતે મળતો આવતો નથી.

પોતાની પેહલાના માછલેટ કરેલો હુકમ રદ કરવા માં કુલપાવર માછલેટ ગેર કાયદેસર વરતેલો મારી નબરમાં આવેછે.

તે ઉપરથી ઠરાવવામાં આવ્યું જે ફાજલદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૩૧૬ પ્રમાણે પછીને પોતાની ઔરતની જોરાકી પોશાકીને સાહે નામલોઠ ઠરાવી આપવાનો હુકમ કર્યા પછી પોતાની ઔરત વ્યભિચાર કરેછે એવું સાબિત કરવાને તેને છુટછે, અને આવી સાખિતી થયા પછી સદરહું કલમ પ્રમાણે ફરમાવેલો હુકમ રદ કરવો એ માછલેટને વ્યાજનીછે.

રાણી વિરજ્જ કાશીનાથ દીનકર, ઝોવીંદ

નારાયણ અને સાર્ધ નારસાયા.

તોહમતદારોને આગેશ અને નાશકના કુલપાવર* માછલેટ મીસ્તર સી, ખી, પ્રીવર્ડે હિંદુસ્થાનના ફોજદાર

*કુલપાવર માછલેટને ખસેલે નવા ફાજલદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદા પ્રમાણે પેહલા વર્ગના માછલેટ સમજવા.

ડી કાયદાની ક્રમ ૧૦૯૯ અને ૨૦૧૦ પ્રમાણે ગુન્હો થયે છે એમ જાણ તથા માન્યા છતાં કાયદેસર શિક્ષામાંથી ગુન્હોગાર ખચી જાય એવા ધરાવાથી તે ગુન્હાના કૃત્યનો પૂરાવ ઉડાવવામાં તેઓએ મદદ કરી તેથી દરેક જાણને અરાડ માસ સંખત મજુરી સાથે કેદ ભોગવવાનો હુકમ થયો હતો.

તોહામતદારોએ આનંદેશના સેરાન જડજને અપીલ કરી, કે જેણે તોહામત અને શિક્ષા બદલ રાખ્યાં.

ક્રમ ૧૦૯-અગર કોઈ માણસ, કોઈ ગુન્હામાં મદદગારી કરે, અને તે મદદગારી ઉપરથી તે મદદગારી કરેલું કામ કરવામાં આવે, અને તે મદદગારીની શિક્ષાને માટે આ કાયદામાં કોઈ સાફ ઠરાવ કરેલો નહીં હોય, તો તે ગુન્હાને માટે ઠરાવેલી શિક્ષા તે માણસને કરવામાં આવશે,

ક્રમ ૨૦૧-કોઈ ગુન્હો થયો છે એટલે જાણીને અથવા એટલે જાણીને માનવાનું કારણ છતાં, જે માણસ તે ગુન્હોગારને કાયદા મુજબ થતી શિક્ષાથી ખચાવવાના ધરાવાથી તે ગુન્હો થવાનો કોઈ પુરાવ ઉડાવે, અથવા એવા ધરાવાથી જે માણસ પોતે ખોટી જાણતો અથવા માનતા હોય એવી કોઈ ખબર તે ગુન્હા ખાખત આવે તે માણસને, અગર જે ગુન્હો થયો હોય એટલે જાણીને અથવા માનતા હોય, તે ગુન્હાને માટે માનની શિક્ષા થઈ શકતી હોય તો, સાત વર્ષની સુદત સુધીની એમાંના ગેર તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને જો તે ગુ

હાઈકોરટમાં અપીલ કરવા ઉપરથી આ સુકરદમા
ના કાગળો મંગાવ્યા.

અપીલવાળાના બારીસ્ટરે તકરાર કરી કે નિએના
સગબો ઉપરથી તોહોમત કાયમ રહી શકતાં નથી.

૧જું માણ્સે જે દુતર મોકલ્યું છે. તે ઉપરથી મા
લમ પડે છે કે, તોહોમતદારો ઉપર પુરાવ ઉગા
વવાના કામમાં મદદગારી કર્યા બાબત જાણેલાં
તોહોમત હોયતો, તે ગુન્હો તેમણે પડેજ કર્યો
છે; તેથી આ સુકરદમાને હિંદુસ્થાના ફોજદારી
કાયદાની કલમ ૨૦૧ લાગુ પડતી નથી.

૨જું ગુન્હાની મદદગારી જો કંઈ હોયતો નાશક જી-
દમામાં થએલી છે; જ્યાંના માણ્સે તે સુકરદમા
સુકચો તેને અધિકાર નહોતો.

૩જું તોહોમતદારોની કબુલત ઉપરથીજ તેમને ગુન્હો-
ગાર કરાવ્યા છે; જે કબુલત તેઓની પાસે જુલ

ન્હાને મારે જીવતા સુધી સમુદ્રપારની અથવા દશ વર્ષ
સુધીની કેદની શિક્ષા થઈ શકતી હોય, તો તે માણ્સને
મણ વર્ષની મુદત સુધીની બેમાંના જામ તે પ્રકારની કેદ
ની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે માણ્સ દંડ
ને પણ લાયક થશે, અને જો તે ગુન્હાને મારે દશ વરસ
થી ઓછી મુદતની કેદની શિક્ષા થઈ શકતી હોય, તો તે
માણ્સને તે ગુન્હાને મારે કરાવેલા પ્રકારની તથા તે ગુ-
ન્હાને મારે કેદની ધણામાં ઓછી જે મુદત કરાવી હોય તે
કેદની પા મુદત સુધીની કેદની અથવા દંડની અથવા બે
બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

મથી સેવામાં આવી છે. સેમન જડજને આવા જુલમની તપાસ કરવાને ઘટલી મુદતસર અરજ કરવામાં આવ્યા છતાં આવા કેવાપણ, જુલમ ની તપાસ કરવાને તેણે ના પાડી.

સને ૧૮૧૯ની શાલમાં ખાનદેશ જુલમમાં દુકાળ પડેલો સમય લોકોને તે દુખથી છોડવવાને શાંરૂં પખલીક વકસ ખાતાની નિષેખાની નાચે કેટલુક કામચતું હતું તે કામમાં તેઓએ કપટ કર્યું તેથી આ તપાસ થયેલા છે.

કલમ ૨૦૧ અને તેની પછીની બે કલમો નાચે લખેલા શબ્દોથી શંરૂં થાય છે. આવી રીતે “કોઈ પણ ગુન્હો થયો છે એવું જાણ્યા તથા માન્યા છતાં” પણ ગુન્હે શાંરૂં ગુન્હો કેવો હોય તેની ખખર સરકારને કરે એવી તેની ફરજ છે એવો કોઈ પણ કાયદો નથી. તે ખુલું છે કે કલમ ૨૦૨* અને ૨૦૩ જે ગાણસે તેવો ગુન્હો

*કલમ ૨૦૨ જે ગુન્હો ખાખતની કાંઈ ખખર આ પવાની જે ગાણસની કાયદો પ્રમાણે ફરજ, હોય, તે ગાણસ તે ગુન્હો થયો છે એવું જાણીને અથવા એવું માનવાનું તેને કારણ છતાં, તે ખખર આપવામાં કસુર કરે, તો તે ગાણસને છ મહીનાની મુદત મુધીની ખેમાંની ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ ખંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

ફકદીંગ ૨૦૩ કોઈ ગુન્હો થયો છે એવું જાણીને અથવા એવું માનવાનું કારણ છતાં, તે ગુન્હો ખાખત થોતે ખોટી જાણતો અથવા માનતો હોય, એવી કાંઈ ખખર જે ગાણસ આપે, તેને બે વરસની મુદત મુધીની

કર્ચો હોય તેને લાગુ પડતી નથી. એટલે “તે જાણતા હોય કે મેં ફલાણો ગુન્હો કર્યો,” અને આમાં ખાસીએ છીએ કે કલમ ૨૦૧ નો અર્થ પણ તેવીજ રીતે થાયછે; અને કલમ ૨૦૧ ની કલમમાં આપેલાં દ્રષ્ટાંતો ઉપરથી એ મ માલમ પડેછે કે, કાયદો માત્ર ગુન્હો કરનારા શિવાય સખસને લાગુ પડેછે, તે માટે આગામી અભિપ્રાયમાં આ વેછે કે તોહોમતદારે પોતાના મજે જાણ્યાં તથા માન્યા છતાં મદદગારી કર્યાનું તોહોમત કરેલું છે તે ગેર કાયદેસીર છે.

આ પ્રમાણે છે તો આ સંબંધી તજવીજની ખાખ તમાં જે ખીજ ગુન્હાના તેઓ ગુન્હોગાર થાય અથવા ઘર્ષ શકે, તે ખાખતમાં ગુન્હોગારનો ગુન્હો સાબિત કરવાને સારું દસ્તાવેજ કાંઈ પુરાવ છે કે નહીં. એટલુંજ પુરાવમાં આપણે જોવું જોઈએ. ચુકરદમાના કાગળો વાચવા ઉપરથી મલમ પડેછે કે કાશીનાથને છોડવાનો હુકમ કરવા શિવાય ખીજે કાંઈ પણ રસ્તો જાણતો નથી. કપડનું અચુક કૃત કરવાનું ગુન્હોગાર ઉપર તોહોમત કાયમ રાખવાને સીતારામ અને ખીજ સંક્ષિપ્ત પુરાવ ખીલકૂલ પુરતો નથી. ખીજ એ ગુન્હોગાર ઉપરનો કેસ જુદી તરે

બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

જ્ય એ ખુદ કર્યુંછે એવું જાણીને બંને શિક્ષા થી અચાવવાના હિસાબથી હાસ સંતાડવામાં બંને અમદદ કરે, તો સાત વર્ષની બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદને તથા દંડને પણ અલાયક થાયછે.

હોતો છે. તેઓએ જુદી જુદી જાતનું અમુક કપડા કાપ્યું તે બાબત તેઓએ માલુમ પડતી રૂબરૂની તપાસમાં ખુલી રીતે કબજત આપેલી દફતરમાં લખાલે છે. પણ ગોવિંદ નારાયણ અને સાઈ નારાયણ પાસે ગુરુદેવ કબજત કરાવવામાં ગેરબાજબી સત્તા વાપરવામાં આવી છે તે વિશે તકરારમાં ઘણું કહેલું છે. આ કબજત કરાવવાને માટે તપાસ કરનાર માલુમ પડતી મંજુરીથી અને તેની રૂબરૂ ધાતકી અને ગેરબાજબી ઉપાયો કરવામાં આવ્યા હતા તે નકી કરવાને સાઈ કેદીઓના ખાસી દરે અરજાત આ નાકાની કચી નહોતી અને પછીથી તેઓના વકીલ સાથે કેદીઓને સ્વતંત્ર રીતે વાત ચીત કરવાને મનાઈ કચી. અધિકારની ગેર વર્તણૂકની આ મુદ્દાની હકીકત અપીલ સોબળતી વખતે સેશન જડજને કાગળમાં લખીને આ પવા માંડી પણ સેશન જડજને તે સેવાને ના પાડી.

મીસ્તર હોબર્ટ તેના કરાવમાં લખે છે કે વકીલે જાણેલી હકીકતની મતભાવ કેહેવા ના પાડ્યાથી તેની જાણેલી હકીકત લીધી નહીં “આવી જાતનું જખાણ વકીલ પાસેથી સેવાને જાતાંની ડ્રેરના રીવાજથી ઉઠેલું છે.”

અહેવાલ કેહેવામાં આવ્યું છે કે દસ્તાવેજની મતભાવની સેશન જડજને માહિતી હતી, પણ સુકરદમાની હકીકત જોતાં તેને માહિતી હતી કે નહીં. પણ મીસ્તર પ્રીચર્ડ તપાસ કરનાર અધિકારી તેમજ કચીઆદી હોતો તેથી સેશન જડજને તે સેવાને ના પાડવામાં ગંભીર વિચાર કર્યો છે એમ અમારું ધારતા નથી.

તે પાણ કામનું રૂપ જોતાં અપીલનો આપર નિકાલ કરવાને માટે જીનાઓ ઉપરથી કમ્પ્લેન થઈ છે તે જીનાઓની તપાસ કરી તેનો રીપોર્ટ કરવાની અરજી જરૂરિયાત છે. સેમન જડાવે તે માટે હુકમ કરવામાં આવે છે કે સદરહું બે યુનિટ્સના રેન્જમાં, નેમ્બાના ઉપર ગ્રેન્ડાવની સત્તા વાપરવાની પુરે પુરે હકીકત સોગત ઉપર લેઈ, તેઓની અરજીની સંપૂર્ણ રીતે તપાસ કરી તપાસની વખતસર અપર સરકારી વકીલને આપ્યા પછી અને પુરાવ વખત કર્યા પછી તેના ઉપર પોતાનો અભિપ્રાય લખી આ કોર્ટમાં મોકલવો.

સદરહું ઠરાવમાં ફરમાવ્યા અન્વયે ઓનરેબલ મીસ્ટર હોબર્ટ કેદી ઉપર જુલમ વાપરવામાં આવેલો તે બાબતની તપાસ કરી. મીસ્ટર પ્રીયર્ડ, માજીસ્ટ્રેટ કે જોણે પ્રથમ મુકદ્દમાની તજવીજ કરી હોય, પણ જો સરકારે પબ્લીક વર્કસ ખાતામાં કેટલાંક કપડ થયેલાં કે હાથમાં આવેલાં તે શોધી કાઢવાનું કામ સોંપલું તેને કુલ કોર્ટના ઠરાવમાં ફરમાવ્યા પ્રમાણે મીસ્ટર આશ્વરનર (ખાનદાનો જાક માજીસ્ટ્રેટ) તપાસની વખતે પબ્લીક પ્રોસીયુટર નીમ્યો હતો.

કેદીઓનો સોગત ઉપર જુલમાની લીધી, અને તેઓએ પોતાની ઉપર પોલીસે કેટલાક કહેવમાં આવેલાં જુલમતાં કામો કરેલાં તે લખાવ્યાં. તેઓની જુલમાનીઓને પુઠી આપવાને સર કેટલાક શબ્દો બોલાવવામાં આવ્યા હતા.

કેદીઓની તરફનું કામ પૂર થયા પછી, પણ સરકાર તરફના સક્ષીઓને તાાસતાં ચેકમાં મીસ્ટર પ્રીયર્ડ

ની અરજ ઉપરથી કેદીઓની તરફના કેટલાક શહેદીને તપાસવામાં આવ્યા હતા, તે પછી કેટલાક શહેદી ઉપર જુદી પ્રતીક્ષાનું કામ ચલાવવાને સેસન જડાવે ફરિયાદી ને રજા આપી. તપાસ પુરી થતાં સુઝીમાં આ શહેદી પછી એક સાહેબ ઉપર કામ આપ્યું પણ તે છૂટી ગયો.

તપાસની આખરે સેસન જડાવે પાતાના અભિપ્રાય સાથે હાઇ કોર્ટમાં રિપોર્ટ કરવા ઉપરથી ઠરાવવામાં આવ્યું ને—

કેદીઓએ કબજત આપતાં પેટ્રોલાં ને સવાસોતઓને પુછામાં આવે, અગર નહીં આવે તેઓના જવાબ આપવા તે તેઓની મરજી ઉપર છે એવી ચેતવણી આપવામાં આવી હતી તે વાત ને માનુશ્વેટે કેદીની તપાસ કરી હતી તેના દફતરના પુરાવા ઉપરથી સાચી જણાયા તો અપીલમાં આવી ચેતવણી આપવામાં આવી હતી એવું માનવાને બસ છે. એ કબજત તોહામત વાળાં પ્રયત્નના ખર્ચલા જુલમને લીધે અથવા ખીન એવા હલકા ઉપાયને લીધે આપેલી નથી એવું બતાવવાની જરૂર નથી.

ને માનુશ્વેટે મુકરદમા ચુકાવે તે માનુશ્વેટની આ ગળ તોહામતવારે કબજત એવી ખીનાઓ અન્વયે આ પેલી કે તે દાખલ થઈ શકે નહીં. અને પુરાવામાં તેને હાકી ગણાય એવી રીતે અપીલમાં સેસન જડાવની આ ગળ નિયમીત અને વ્યાજખી હકીકત બતાવી હોય, તો તે ઉર સેસન જડાવે વ્યાજખી ધ્યાનપ આપવું, અને તે ની તપાસ કરવી. આવી તપાસ કરવાનું ના પાડવામાં સેસન જડાવે કાપદાની, તથા રીવાજની માટી બુલ કરેલી છે.

તપાસની દરમીયાન ફરિયાદીને સેસન જડજે કેદીઓની તરફના શાહેદો ઉપર જુદી પ્રતીક્ષાનું કામ ચલાવવાને રજા આપી તે આખત હાથે કોર્ટ ધારે છે કે આ કામ ગેર સારસ્તે, અને તજવીજ લુલી કરી નાખે.

જે માજીસ્ટ્રેટ પેહેલાં તોહમતદારોની તજવીજ કરી તેમને ગુન્હેગાર ઠરાવેલા તે માજીસ્ટ્રેટની તે મુકરદમામાં પછીથી તપાસ ચલાવવાને સરકાર તરફથી પ્રોસીક્યુટર તરફની નામલેખ કરવી તે હરકત કરતા અને ચીવાજ્યી ઉતરી છે.

જે મુકરદમા પોતે ચલાવે તે મુકરદમામાં પોતાને સ્વર્થ ન હોય તેવાજ સખસને સરકારી વકીલ નામવો.

જે પોલીસ કામદારના હવાલામાં આવ્યા કેદીઓ હોય, તે પોલીસ અમલદારના સાંગળ્યા શીવાય કેદીઓને તેઓના વકીલ સાથે ખુબી ચીતે વાત ચીત કરવાદેવી.

જે માજીસ્ટ્રેટના ફેસલા ઉપરની અપીલ ચાલતી હોય, અથવા ફરિયાદીનું કામ ચલાવવામાં જે સખસને નીચે હોય તે સખસને, અથવા જે મુકરદમામાં સંબંધવાળા પોલીસ અમલદાર હોય તેઓ જે જડજ કેદીઓની અપીલ ચુકવતો હોય તેની પાસે મેંચ ઉપર બેસે અથવા તેની સથે કોર્ટમાં ખાનગી વાત ચીત કરે તે બ્યાજખી નથી. જે માજીસ્ટ્રેટ તોહમતદારને ગુન્હેગાર ઠરાવેલો હોય તે માજીસ્ટ્રેટ પસેથી મુકરદમા સંબંધી કાંઈ પણ હકીકત નકી કરવા અપીલનો જડજ છુટ્ટો હોય તો તેણે જે પ્રમાણ સાધારણ શાહેદની જુખાની સોગન ઉપર લેવામાં આવે છે તે પ્રમાણે માજીસ્ટ્રેટની પણ લેવી.

રાણી વિરૂદ્ધ ઈરાયા બીન ખાસાયા

તારીખ ૨૩ મી માહ નવેમ્બર.

દામખાલ તાલુકામાં લાકડી નામના નાના ગામમાં દેવીની બકતીને સાંઝે વરથો વરથ મેળો બરાતો. જોનો ૨ થ તે વખતે ગામના લોકો ખેંચતા, અને મેહલે મેહલે ફેરવતા. એક નાની ટોળી જે હાલમાં ગામમાં ઉભી થયેલી હતી, અને તોહિમતદાર તરીકે ચાલખાતી હતી તેમ જિ હમ્શાને રસ્તે થઈને વરઘોડાને જતાં અટકાવ કરવાથી સંજોર્ડિનેટ માલુએટને તે વખતની તપાસ કીધી. અને જુલા માલુએટને લખીતવાર ખબર મોકલી, કે જે મેળો બરાથે અને કાંઈ સાવચેતી લેવામાં નહી આવે તો તોહિમતદાર નહીં સુલેહનો ભંગ કરશે.

આ રિપોર્ટ આપવા ઉપરથી જુલા માલુએટને તોહિમતદારશ્રીએ સુલેહ રાખવાના મુઅલકા શા વાસ્તે નહીં જાખી આપવા તેનું કારણ બતાવવાને સાંઝે સમનો મોકલ્યા. નિમિત્તે દિવસે તોહિમતદારે જુલા માલુએટની રૂબરૂ હાજર થયા. જેણે સંજોર્ડિનેટ માલુએટનો રિપોર્ટ ઘખલ કરી, અને એ બાબત કાંઈ પણ વધારે પુરાવ લીધા શિવાય દરેક તોહિમતદારને મુઅલકા લખી આપવાનો અને દરેક જણને રૂ૨૦૦ના બે જમાન આપવાનો હુકમ કર્યો.

સેસન ૧૭૭૪ કે જેની રૂબરૂ આ મુકરદ્દમો અપીલ

---

૧ સંજોર્ડિનેટ માલુએટને બદલે નવા ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીતના કામદા પ્રમાણે ખીજા અને ત્રીજા વરગના માલુએટ સમજવા.

માં આવ્યો તેણે આ જમીન લેવાનો હુકમ તદ્દન માછ
જેટના અજિતવાર પૈકીનો છે, એવું સગજ વચે પડવાની
નાકલી.

હાઇ કોર્ટમાં અપીલ કરવાથી એવું ઠરાવવામાં આ
વ્યું જે સદરહું મુકરદમામાં રિપોર્ટ અને પ્રોસીડીંગ મં
ગાવવાની વિલંબ થવાને લીધે જે મુદતને વારતે જમીન
ગીરી લીધી હતી તે મુદત વીતી ગઈ. પણ કોર્ટની નજ
રમાં જીલ્લા માજીસ્ટ્રેટની વર્તણૂક ગેર કાયદેસર માલમ
પડે છે. તેથી હવે પછી અમલમાં લાવવા સાફ તે વિશે
અભિપ્રાય આપવો જણાય છે. જે વખતે પક્ષકારો તેની (જ
લ્લા માજીસ્ટ્રેટ) રૂબરૂ હાજર થએલા તે વખતે તેણે કંઈ
પણ પુરાવ દાખલ કરેલો નહીં. પણ સેપોર્ડિનેટ માજી
સ્ટ્રેટ રિપોર્ટમાં સુલેહનો ભંગ થવાનું જણાવ્યું હતું તેથી
(જિલ્લા માજીસ્ટ્રેટ) પોતાની મેળે સંતોષ થયેલો. હવે
જો આ બાંહેસો રાખવા લાયક માહિતીનો રિપોર્ટ છે કે
જેથી કરીને ફોજદારી કાગ ચલાવવાની રીતના કાયદાની
કલમ ૨૮૦ી પ્રમાણે તે પક્ષકારને હાજર થઈ કારણ બ-

૧ કલમ ૨૮૦ ને જાહેલ નવા ફોજદારી કામ ચલા
વવાની રીતના કાયદાની કલમ ૪૮૯ સમજવી.

કલમ ૪૮૯—જ્યારે કોઈ સગમની ઉપર હંગામો,
હુમલો, કે ખીજો સુલેહનો ભંગ કરવાનું, અથવા તેમાં ગ
દદગારી કરવાનું, અથવા હથીયારવાળાં માણસોને એકઠાં
કરવાનું, અથવા તેમ કરવાના સાફ ધરાદારી કાયદા વિરુદ્ધ
ખીજ ઉપાયો કરવાનું તોહોમત મુકયું હોય તે તોહોમત
તેના ઉપર કોઈ સેસન કોર્ટની આગળ અથવા ડિસ્ટ્રી-

તાવવું એ જ્યારે પક્ષકારો પોતાની કોટરનાં હાજર થશે ત્યારે તેઓને સુલેહનો બંગ કરવાનો સંભવ છે એમ અનુમાન કરવાનો પ્રસાવ નથી.

કલમ ૨૮૭† તથા ૨૮૮* પ્રમાણે ન્યાય સંબંધી

દેવતા ભાગના માણસોની આગળ અથવા ૧ લા વર્ગના માણસોની આગળ સાચિત થાય, અને જે કોરટ અથવા માણસો તે સપ્તસની ઉપર તે ગુન્હો ઠરાવ્યો હોય અથવા જે કોરટ અથવા માણસો તે કામમાં શિક્ષાનો છેલ્લો ઠરાવ અથવા હુકમ કરે તે કોરટ અથવા માણસો ના અભિપ્રાયમાં એમ આવે કે સુલેહ રાખવા સાફ તે સપ્તસની પાસે મુમલકો લખાવી લેવો જ્યાજખી તથ જરૂર છે.

ત્યારે તે મુકરદમામાં ખાતે કાંઈ હુકમ થયો હોય તેની અર્થ તે કોરટ અથવા માણસો એવું ફરમાવવાને મુખ્યત્વાર છે કે જે સપ્તસની ઉપર ગુન્હો થયો છે તે સપ્તસે આટલી રકમની તથા આટલી મુદત સુધી સુલેહ રાખવાની કાયદા મુજબ એકે કબુલાતલખી આપવી. તે રકમ જે ઠરાવની તે સપ્તસની હાલત તથા મુકરદમાની કેફિયત પર નજર કરતાં યોગ્ય જણાય તેટલી ઠરાવવી. અને મુદત જે ઠરાવવી, તે પ્રત્યેક કામમાં જેટલી યોગ્ય જણાય, તેટલી ઠરાવવી. પણ અગર તે શિક્ષાનો ઠરાવ અથવા હુકમ કોઈ માણસોએ કર્યો હોય તો તે મુદત એકર્ષ ૧ વખતે ન હોવી જોઈએ.

†-* કલમ ૨૮૭ તથા ૨૮૮ ને બદલે તથા ફોન દારી કાયદાની કલમ ૪૯૬ તથા ૪૯૭ સમાજવી

પ્રોસીડીંગ જોઈએ. એટલે પુરાવ દાખલ કરવો જોઈએ.
અને પુરાવ નહીં મળેતો જામીન મંગાવ નહીં.

સાક્ષી વિરૂધ્ધ આમા.

તા. ૧૫.૫.૬૧ માં હે જુલાઈ

તા. ૧૫.૫.૬૧ માં હે જુલાઈ આમાની યાજ્ઞા જુલાઈના સેક્શન જ
ડા. ૧૫.૫.૬૧ માં હે જુલાઈ આમાની યાજ્ઞા જુલાઈના સેક્શન જ
ડા. ૧૫.૫.૬૧ માં હે જુલાઈ આમાની યાજ્ઞા જુલાઈના સેક્શન જ
ડા. ૧૫.૫.૬૧ માં હે જુલાઈ આમાની યાજ્ઞા જુલાઈના સેક્શન જ
ડા. ૧૫.૫.૬૧ માં હે જુલાઈ આમાની યાજ્ઞા જુલાઈના સેક્શન જ

કલમ ૪૮૬ ને સપ્તમી વિરૂધ્ધ ખપર આપવામાં આવી
હાયતે સપ્તમીને તે હાજર થાય ત્યારે અથવા તેને મુજબ
યારની મારફતે હાજર થવાની પરવાનગી આપી હાયતો
તેનો મુખત્યાર હાજર થાય ત્યારે મુલેહ રાખવા સાહે
તે સપ્તમી પાસે ખત લખાવી લેવાની જરૂર છે એ પ્ર
માણે, અગરતે માજુલોટની ખાતરી ન થાયતો તેને છોડી
મુલવાનો તેણે હુકમ કરવો.

કલમ ૪૮૭. અગર તે માજુલોટની ખાતરી થાય,
કે મુલેહ રાખવા સાહે તે સપ્તમી પાસે જામીન સાથે, અ
થવા વગર જામીને એક ખત લખાવી લેવાની જરૂર છે
તો, તેણે તે મુજબ હુકમ કરવો. અને અગર તે સપ્તમી
તે, હુકમ મુજબ કરવામાં દસુર કરેતો તે પ્રમાણે ખત લ
ખી આપે ત્યાં સુધી તેને આસાન કેદમાં રાખવા ખાખત
હુકમ કરવાને માજુલોટ મુખત્યાર છે.

કલમ ૩૦૭ પાને ૬૧ મે જુલાઈ.

સેસન જડજના નીચેના છંતેખાખ ઉપરથી મુકર દમાની હકીકત પુરતી રીતે માલમ પડશે.

આ મુકરદમામાં પોલીસના ચીફ કોનસ્ટેબલ શેખ અમીરને ખબર મળવા ઉપરથી તે તોહોમતદાર સખ સો (આમા અને તેની મા જનકી) નું ઘર જોવા તારીખ રપમી માહે મારચના બપોરને રાજ ગયો. ઘરમાં થી જે માલમ પડે તેના સાક્ષિ સાંઝ પાંચ કોનસ્ટેબલો, તથા પાંચ હીંદુ સખસો તેની સાથે હતા.

મારણાં બંધ હતાં, અને ઘણીવાર સુધી ખુશ પાડ્યા છતાં ઉધડ્યાં નહીં. છેલી વારે નંબર રની કેદીય જી જનકીએ ઉધાડ્યાં.

સંદરહું માણસો પેહેલે માળ ગયા, જ્યાં આગળ તેઓએ પેહેલા નંબરની તોહોમતવાળી ચીમાને જમીન ઉપર સુતેલી જોઈ. કેટલીકવાર સુધી આનાકાની કર્યા પછી તેણીએ કબુલ કર્યું કે, ખીજે માળ છોકરાને જણ્યું છે. અને તે (છોકરું) ત્યાં માલમ પડ્યું. પંચાયત અને જે કોનસ્ટેબલો જનકી સાથે ઉપર ગયા. રાંધવાનું વાસણ, અને એક લુગડાવાળી ગાસડી લેઈ તેઓ પાછા આવ્યા. લુગડું ઉકેલી જોયું તેમાં તુરતનું નવું જન્મેલું બાળક હતું. અને તેને જનમ્યા પછી નવરાવેલું નોહોતું, અને તેની નાક વધેલી નોહોતી. ચીફ કોનસ્ટેબલે બે બયરી ઉરી, અને કાશી (સાક્ષિઓના નંબર ૪ અને ૫) ને બોલાવી હતી. ઉરીએ બાળકના ઝાંઝાં કુદ નીચોવવા માંડ્યું; અને નીચોવતાંની દસ્મીયાન સંદરહું બાળકના ઝાંઝાં તેજ લુગડાનો કડકો સખત રીતે વાળીને

સૌ વશા ધાલેલો હશે. કાંત્રીએ નાડ વધેશી. છોકરું આ
મરે ત્રણ અઢવાડીયાં જીવી જાણ્યા પ્રમાણે સ્વભાવીક કા
રણને લીધે મરણ પામ્યું.

તોહામતદારણસીમા આ બધી હકીકતો કબુલ કરે છે.
પણ છોકરાને મારવાના ઇરાદા શિવાય લુગડામાં થો
ડી વખતને સાંડે રાખ્યું હતું. અને વીંટળાઈ જા લુગડાનો
કડકો અકસ્માતથી છોકરાના મોંમાં આવ્યો હશે એવું મ
નાવવાની કોરબીને તે ધરણ રાખે છે.

તકરાર કરવામાં આવે છે કે જો તોહામતદારણ સી
માને છોકરાને મારવાની ધરણ હોત તો તે, ગળામાં સું
દી દેત અને આ પ્રમાણે તેણીને તરદી લેવાની જરૂર નો
હોતી. આનો જીવાખ અટકેલો જ છે કે, જે યુક્તિ તેણી
એ કરી તે ખીજી યુક્તિ કરતાં વધારે સારી હતી. જેવખતે
પાલીસને છોકરું મારમ પડ્યું તે વખતે મારમ પડ્યુંત હો
ત તોતેનાઉપર જીલમનાં નિશાનો શિવાય તે જલદીથી મ
રીગયું હોત. સૌવશા તોહામતદારણ સીમાના મનમાં સ્વતંત્ર
જીલમથી મારવા કરતાં છોકરાને મરવા દેવું પસંદ હતું.
કાંઈપણ શક ન રહેતાં મને મારમ પડે છે કે, તોહામતદાર
ણ નંબર ૧ની સીમાએ છોકરાને મારવા સાંડે ખનતા
પ્રપત્ન કર્યા. નંબર ૨ની તોહામતદારણ તેની મા જનકી
એ આ ગુન્હામાં મદદગારી કરી એ ખાખત મારો શક રે
હે છે. પણ તેને ગુન્હેગાર ઠરાવવામાં પુરતી સાબિતી નથી.
જ્યાં આગળથી છોકરું મારમ પડ્યું, તે જગ્યા તેણીએ
ખતાવી. પણ સીમાએ તે છોકરું ઉપલે માળે એવું ક-
લા પછી તેણીએ કહ્યું તે મારે તેને છોડવી જોઈએ.

સદરહું ગુન્હાની તપાસ ત્રણ આસેમગેની મદદથી કરવામાં આવી હતી. જેમ્સા સીમાના ગુન્હા વિશે સેસન જડજના અભિપ્રાયથી જુદા પડ્યા.

સદરહું મુકરદમામાં સેસન જડજના ઠરાવ અને શિક્ષા ઉપર સીમાએ હાઇકોર્ટમાં અપીલ કરવાથી ઠરાવવામાં આવ્યું જે, કેદીઆણ સીમાના ઉપર જે બચંકર તોહિમત મુકીને તેણીને ગુન્હેગાર ઠરાવી છે તે કામગરે હેવાને આ મુકરદમામાં પુરાવ છેક પુરતો નથી. તે જુલું છે કે, પોલીસે ધરનાં અંદરનાં ખાસનાં બંધ દીઠાં, અને જ્યારે તેમ્સા આવ્યા ત્યારે અડકાવ્યાં; અને સીમાને તરત જ છોકરું જન્મેલું હતું. ખાસનાં વીસ મીનીટ મુખી ઉઘાડવામાં આવ્યાં નોહતાં. આવી હકીકત ઉપરથી આ સેસરેએ જે વિચાર લીધાછે તે ઘણાજ અકસવાળા છે. તે એ છે કે અજાણ્યા માણસોનું ટોળું જખરજરતીયા ધરનાં પેસવાથી એકાએક ખીક અને ગજરાટને લીધે સીમા અને તેની માએ છોકરાને લુગડામાં વીરાળેલું. અને માત્ર લોકોની નજર તે ઉપર ના પડે એટલાજ ધરાદાથી તેના ઉપર વાસણ ઢાંક્યું. છોકરાના મોંમાં જે લુગડાને કડકો માલમ પડ્યો તે ખુન કરવાના હારાત શિવાય માત્ર તેના રોવાથી લોકોને જાણ ન પડે તેટલા માટે તેમે હથે હથે. સીમા ઉપર તોહિમત અને શિક્ષા ઠરાવવામાં આવીછે તે, કોર્ટ રદ કરેછે અને તેણીને છોડવાનો હુકમ કરેછે.

રાણી વિરૂદ્ધ કાશીનાથ બચાજ બાગલ.

તારીખ ૩૧મી માર્ચે અગષ્ટ.

ચાણાના આકટીંગ આસીસ્ટન્ટ સેસન જડજી મી
૨૧૨ એચીસ્ટે તોહિમતદાર કાશીનાથ બચાજ બાગલને
હિંદુસ્થાનના ફોજદારી કાયદાની કલમ ૪૯૯ પ્રમાણે આ
બર લીધાનેા ચુન્હેગાર ઠરાવી રૂપીઆ ૨૦૦ દંડ, અથવા
તે ના આપે તો ત્રણ માસ આસાન કેદ ભોગવવાની
શિક્ષા કરી હતી. કાશીનાથે દંડ બર્ચો હતો.

આસીસ્ટન્ટ સેસન જડજીના ઠરાવ ઉપર તોહિમત
દાર કાશીનાથ બચાજએ હાઇકોર્ટમાં અપીલ કરવા ઉપ
રથી ઠરાવવામાં આવ્યું જે એક આમણે આમણની મંડ
ળી સંબંધી અને પોતાના ધર્મના કાયદા સંબંધી બાબત-
નો ફેસલો મેળવવાના ધરાદારી પડોશીના આમણની ટો
ળીને એક આમણે લખેલો કાગળ, જે શુદ્ધ બુદ્ધિથી લ-
ખ્યો હોય તેા હિંદુસ્થાનના ફોજદારી કાયદાની કલમ
૪૯૯ના અપવાદ ૮૧ અને ૧૦૬) માં સમાસ

૧ આઠમો અપવાદ—કોઈપણ સખસની ઉપર તો
હોમતની બાબતમાં, તે સખસની ઉપર જે સખસોના કા
યદા પ્રમાણે અખિતયાર હોય તે સખસોમાંના કોઈપણ
સખસની આગળ શુદ્ધ બુદ્ધિથી કાંઈ તોહિમત મુકવું, એ
આબરૂ લેવીછે એમ સમજવું નહો.

૨ દસમો અપવાદ—ફલાણીથી હોંશિયાર રહે જે
એવી મુચના શુદ્ધ બુદ્ધિથી કોઈ સખસને આપવી, એ
આબરૂ લેવી ગણાય નહો. પણ ક્યારે કે જે સખસને તે
ચના આપી હોય, તે સખસનો, અથવા જે સખસની

યાવડે.

સાથે તેનો સંબંધ હોય એવા કોઈ સ્વપ્નસનો કામદો યા
ય એવા ધરાદાથી, અથવા લોક કલ્યાણના ધરાદાથી તે
સુચના કરી હોય તે.

વોલ્યુમ ૯.

રાણી વિરૂદ્ધ લખમા ચાંગો.

તારીખ ૧૧મી માહે જાનેવારી મને ૧૮૭૨.

તારીખ ૬મી માહે આક્ટોબર મને ૧૮૭૧ને રાજધાણાના કુલપાવર માજીસ્ટ્રેટ મીસ્તર કુંવરજી કાવરાજી-એ મુંબઈના સને ૧૮૬૭ ના આક્ટ ૭ની કલમ ૨૯૨ પ્રમાણે, એક લખમા ચાંગોને ધાણના ડિસ્ત્રિક્ટ પોલીસ સુપરઈન્ટેન્ડેન્ટ તેજ કાવદાની કલમ ૨૭૩ના ઠરાવો અન્વયે

૧ કુલપાવર માજીસ્ટ્રેટને ખદ્દો નવા ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદા પ્રમાણે પેહેલા વર્ગના માજીસ્ટ્રેટ સમજાવા.

૨ કલમ ૨૯—ઉપરની છેલી બે કલમો પ્રમાણે આપેલા હુકમને જે માણસ હરકત કરશે, અથવા નહીં માનશે તે માણસ સદરહું હુકમ આ આક્ટની ૨૭ મી કલમ પ્રમાણે કર્યો હશે તો તે વાત તેની ઉપર માજીસ્ટ્રેટની આગળ સાબિત થયા પછી ખસે રૂપૈયા સુધી દંડને લાયક થશે. અને દંડ નહીં આપશે તો ધણામાં ધણા છ મહીના સુધી જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની મળને લાયક થશે.

૩ કલમ ૨૭—સાર્વજનિક રસ્તામાં અથવા ગલીમાં અથવા રાહદારી બીજી જગ્યાએ લોકો એકઠા થાય તો તેઓએ શી રીતે એકઠા થવું, અને એકઠા થઈને જાય, ત્યારે શી રીતે એકઠા થઈને જવું, (તથા વરપોડા

જાહેરનામું કરેલું તેનું અમાન્ય કર્યાનો ગુન્હેગારો રહી તે ને (લખમા) રૂપીઆ પાંચ દંડ, અથવા તે ના આપે તો બે દીવસ આમાન કેદની શિક્ષા કરી હતી.

મુકરદમામાં દાખલ કરેલા પુરાત ઉપરથી માલમ પ કે છે કે, સને ૧૮૬૭ના મુંબઈના આક્ટ ૭ પ્રમાણે જીલ્લા ના પોલીસ સુપરઈન્ટેન્ડેન્ટે પ્રસિધ્ધ કરેલા હુકમ તોડી તો હોમતદાર લખમા આંગાએ પોતાના ઘરમાં ૨૭ અથવા ૨૮ ગાણસો એકઠા કરી મુકરર કરેલા કલાકની ઉપરાંત બંધન થાય એવી રીતે અને ગુસ્સાથી દેશી વાજાં વગડાવ્યાં.

ગાજીએટનું ગાહે અકોળર સને ૧૮૭૧ નું માસીક ફોર્મદારી પત્રક તપાસ્યા ઉપરથી તો હોમત અને શિક્ષા કાયદેસર કરવામાં આવી છે કે નહીં એ બાબતનો વિચાર કરવાને સારું હાઇકોર્ટે કામના કાગળો મંગાવ્યા.

ઠરાવવામાં આવ્યું જે લખમા આંગા ઉપરનું તો-સેમત અને શિક્ષા એવા સખબ ઉપરથી રદ કરવામાં આ વે છે કે, મુંબઈના સને ૧૮૬૭ ના આક્ટ ૭ ની કલમ ૨૭ પ્રમાણે ખાનગી મકાનમાં વગાડવાનું મનાઈ કરવાનો પોલીસને અધિકાર નથી.

વગેરે શી રીતે કાઢાડવા) તે બાબત કાગ પડે ત્યારે હુકમ કરવાનો અધિકાર અને વરષોડા વગેરે કયે રસ્તે અને કઈ વખતે લઈ જવા તે ઠરાવવાનો અધિકાર પોલીસના ડિ-સ્ટ્રિક્ટ સુપરઈન્ટેન્ડેન્ટને તથા આસીસ્ટન્ટ ડિસ્ટ્રિક્ટ સુપર ઇન્ટેન્ડેન્ટને છે. વાર તે હોવાને દાહાડે અથવા ધર્મ સ-બંધી ક્રિયાને પ્રસંગે ગામના રક્ષામાં વાજાં વગાડવા દે-વા બાબત નિયમ ઠરાવવો અધિકાર પણ તેઓને છે.

રાણી વિરૂદ્ધ નેમ્સ હેસટીંગ્સ.

તા. ૨૦ મી માર્ચ ૧૮૫૭.

કોનદાસી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૭૬ પ્રમાણે કાદાડવામાં આવેલા વારંટ ઉપર સીલ કરવી જોઈએ. અને તે અન્યથે જે સજાસને પકડવો હોય તેનું કારણસર વિચારતા વિશે વર્ણન કરવું જોઈએ, કે તથા તેને ઓળખવા વિશે કંઈ પણ મુશ્કેલી રહે નહીં. અને તે કયા માળખે કાદાડ્યું તેનો પુરેપુરો હોદ્દાનો કીતાબ અને નામ લખવું.

વારંટમાં ઉપર બતાવેલી જાણી હકીકતોની અપૂર્ણતા હતી તેથી હાઇકોર્ટ તે અન્યથે પકડેલા કેદીને છોડવાનો હુકમ કર્યો.

પરચુરણ અરજી.

ગત પ્રસાદ બીન શોભારામ.....અરજદાર.

તા. ૭ મી માર્ચ ૧૮૫૭.

આશરે ત્રણ વર્ષ ઉપર અરજદાર ગત પ્રસાદે સોલાપુર કસબામાં સકાવાર પીકમાં તેના ધરનાં પગથાપાં

૧ કલમ ૭૬ ને બદલે નવા કોનદાસી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૧૫૯ સમજવી.

કલમ ૧૫૯—જે જે વારંટ કાઢી માળખેટ માકલે તે બંધેલું જોઈએ. તથા તે ઉપર સહી તથા આદેશ કરવી જોઈએ. તથા તે અપૂર્ણતા જોડેલા ખાસ પરિશિષ્ટ મધ્યે આપેલા (ખ) નમુના મુજબ અથવા તેવી મંતવન કરી જોઈએ.

કર્ચાં. અને સદરહું ગામની મ્યુનીસીપાલીટીને તે અને બીજા કામોને માટે રૂપેયા ૧૩૦-૮-૦ આપ્યા, તારીખ ૩૦ મી માહિ નવેમ્બર સને ૧૮૭૦ ને રાજ્ય મ્યુનીસીપાલીટીએ પગથીયાં કાઢાડી નાંખાવવાનો હુકમ કર્યો. જ્યાં કરીને ગનપ્રસાદે મ્યુનીસીપાલીટી ઉપર દાવો કર્યો; અને મ્યુનીસીપાલીટીએ પગથીયાં કડાવવાં નહીં એવું તારીખ ૮ મી માહિ ફેબ્રુઆરી સને ૧૮૭૧ ને રાજ્ય હુકમનામું મેળવ્યું.

તારીખ ૬ ડી માહિ અક્ટોબર સને ૧૮૭૧ ને રાજ્ય સોલાપુરના ડિસ્ટ્રિક્ટ માજિસ્ટ્રેટ મીસ્તર બોચાનકોટે હુકમ મોકલ્યો, તેમાં એવું ફરમાવ્યું કે ગન પ્રસાદે આ હુકમ પોહિંચેલા એક માસમાં પગથીયાં કાઢાડી નાંખવાં. આ થવા આ હુકમ અમલમાં શા વાસ્તે ન લાવવો તેનું કારણ પતાવવું. તારીખ ૨૪ મી માહિ અક્ટોબર મને ૧૮૭૧ ને રાજ્ય ગન પ્રસાદ કારણ પતાવવા સાંચે હાજર થયો. અને પગથીયાં રાખવા બાબત પોતાના દાવાના આધારમાં તારીખ ૮ મી માહિ અક્ટોબર સને ૧૮૭૧ નું હુકમનામું રજૂ કર્યું. તે પછી તારીખ ૨૫ મી માહિ અક્ટોબર સને ૧૮૭૧ ને રાજ્ય તે કારણ ના મંજૂર કર્યું.

તે ઉપરથી ગન પ્રસાદે તારીખ ૩૦ મી માહિ અક્ટોબર સને ૧૮૭૧ ને રાજ્ય માજિસ્ટ્રેટને અરજ કરી કે, મેં મારાં પગથીયાં રાખવા બાબતનો હક સાબિત કરવા ને નવા દાવો કર્યો. તેથી તે દાવાનું આપર થતાં સુધી તારીખ ૬ ડી માહિ અક્ટોબર સને ૧૮૭૧ નો હુકમ અમલમાં લાવવો જોઈએ નહીં. તે પછી માજિસ્ટ્રેટ તા-

ત્રીજી ૩૦ મી માહે અક્ટોબર સને ૧૮૭૧ ને રાજ તે અરજ ના મેજીસ્ટ્રેટ કરી.

માજીસ્ટ્રેટ ઉપર જે ગ્રાસીસ્ટન્ટ જડજની કોરટમાં તે નો દાવો મુલતખી હતા તે કોરટમાંથી હુકમ મળ્યો. તે માં એવું કરમાવ્યું હતું કે તે કામદારે ગન પ્રસાદ ઉપર પગ ધીયાના બાબતમાં ફોજદારી અથવા બીજી કંઈ પણ પ્રો સીડીંગ બંધ રાખવું.

આવો હુકમ કર્યાછતાં માજીસ્ટ્રેટ તારીખ ૧લી માહે નવેમ્બર ૧૮૭૧ ને રાજ ગન પ્રસાદ ઉપર એવો હુકમ આકલ્યો કે દિવાની કોરટને તે દાવો સાંભળવાનો અધિકાર નથી. તેથી તા. ૧લી માહે અક્ટોબર સને ૧૮૭૧ ના રાજના હુકમનો અમલ કરવામાં આવ્યો.

તે ઉપરથી ગન પ્રસાદે હાથ કોરટમાં માજીસ્ટ્રેટનું પ્રો સીડીંગ માંગવવા અને તેનું ગેર કાયદે સર અને સ્વતંત્ર પણાનું કત અટકાવવા અરજ કરી.

તારીખ ૬મી માહે નવેમ્બર સને ૧૮૭૧ ને રાજ કોરટ તે અરજ લેઇ અરજીમાં જે હકીકતો લખેલી તે બાબતનો તપસીલવાર રિપોર્ટ કરવા સાહે અને સદરહું મુ કરદમા સંબંધી બધાં પ્રોસીડીંગેબંધ રાખવા સાહે માજીસ્ટ્રેટ તરફ મોકલી. તે રિપોર્ટ આવવા ઉપરથી સદરહું મુ કરદમો તારીખ ૧૬મી માહે ડીસેમ્બર સને ૧૮૭૧ ને રાજ કુલ બેંચમાં નીચેના હુકમ મોકલ્યો.

ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૩૦૮* અને તે પછીની કલમો પ્રમાણેનું માજીસ્ટ્રેટનું પ્રો

---

* કલમ ૩૦૮ ને બરસે નવા ફોજદારી કામ ચ

સીડીંગ તેજ કાપદાની કલમ ૪૦૪*ના અર્થ પ્રમાણે ન્યાય સંબંધી પ્રોસીડીંગ છે કે નહીં એ સવાલ અમી કલમ અંચના અભિપ્રાય સાથે સુક્રીએ છીએ.

આ સવાલનો નિર્ણય નફારમાં આશપર નર વિરુદ્ધ કેશવના મુકરદમામાં થયો હતો. પણ તે ફરીથી વિચા

લાવવાની રીતના કાપદાની કલમ ૫૨૧ સમજવી.

કલમ ૫૨૧—જ્યારે ડિસ્ક્રિક્ટના માજિસ્ટ્રેટના અથવા ડિસ્ક્રિક્ટના કોઈ જાગના માજિસ્ટ્રેટના અથવા પહેલા વર્ગના જે માજિસ્ટ્રેટનેરયાનિક સરકારે આ બાબત અધિકાર આપ્યો હશે તે માજિસ્ટ્રેટના વિચારમાં એમ આવી કે ફલાણા સરિયામ રસ્તા, અથવા સરકારી જગ્યા પર થી ફલાણી કાપદા વિરુદ્ધ અડચણ, અથવા અપકારક વસ્તુ અથવા શેડવી બોધ્યે, ત્યારે જે સખસ તે અડચણ અથવા અપકારક વસ્તુ કરતો હોય, તે સખસની ઊપર હુકમ, મોકલવાને તે માજિસ્ટ્રેટ મુખિપારછે. તે હુકમમાં તે સખસને એમ ફરમાવવું કે આ હુકમમાં કરાવેલી આદલી મુદતમાં તમે તે અડચણ અથવા અપકારક વસ્તુ ખસેડજો.

અને તેમાં ખીજું એમ ફરમાવવું કે અગર તમે એ પ્રમાણે ન કરો, તો આ હુકમમાં લખેલી આદલી મુદતમાં એ હુકમ કેમ અમલમાં ન આવે તેનું કારણ દેખાડવાને તમે અમારી આગળ અથવા જેહલા અથવા ખીજા વગના માજિસ્ટ્રેટની આગળ હાજર થજો.

૨ કલમ ૪૦૪ને બદલે નવા ફેરવેલી કામચલાવતાની રીતના કાપદાની કલમ ૨૬૭ ફેરવેલી.

કલમ ૨૬૭ પાને જુઓ.

રમાં લેવા એવી આમરી મરજી છે. કલકત્તાની કોરટે હુ ગતીના કલેક્ટર વિરુદ્ધ ઠરાકતાપ ગણા પાઠીયાના મુકદ્દ મામાં જીલ્લે વિચાર લીધો છે.

આમરી આગળ મુકદ્દમો આવેલોછે તેમાં કહીએ છીએ કે જીલ્લા માજીસ્ટ્રેટે સરિયામ રરતામાંથી હરદત દુર કરવાને હુકમ કર્યોછે. જે સખસને હુકમ મોકલવા માં આવ્યોછે તેણે હુકમ વિરુદ્ધ કારણ ખતાવ્યું, પણ તે કારણ ના મંજૂર કયું. માજીસ્ટ્રેટે પાતાને હુકમ અગલમાં લાવવા માંડ્યોછે અને સદરહું સખસ ઊપર ફોજદારી પ્રોસીડીંગ ચલાવવા હુકમ ફરમાવેલોછે. કુલખેચમાં મુકેલા સવાજનો નિર્ણયહકારમાં યાયતો અગારે ધરાદો છે કે, ખતાવેલું કારણ ના મંજૂર કરવામાં માજીસ્ટ્રેટે કાયદાની જુલ કચીછે કે નહીં તે નક્કી કરવાને સારું માજીસ્ટ્રેટનું પ્રોસીડીંગ મંગાવવું.

ઠરાવવામાં આવ્યું જે અમારા અભિપ્રાયમાં આવે છે કે ઉપર કહેલા મુકદ્દમામાં પુછેલા હુકમ સંબંધે કલકત્તા જિલ્લા લીધેલો વિચાર ખરાછે. અને આશખરનર વિરુદ્ધ કેશવના મુકદ્દમામાં ફેંસલાના નેટલા ભાગમાં એવું કહ્યુંછે કે ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાના ખાખ ૨૦ પ્રમાણે માજીસ્ટ્રેટે કરેલો હુકમ ન્યાય સંબંધી પ્રોસીડીંગ નથી તે કાયમ રાખી ચકાય નહીં.

આશખરનર વિરુદ્ધ કેશવ પેહેલાના કેટલાક મુકદ્દમામાં ૨૦મા આપટર પ્રમાણેનાં પ્રોસીડીંગો ન્યાય સંબંધી પ્રોસીડીંગ ગણવામાં આવ્યાં હતાં. અને તે, કલમ ૪૦૪ પ્રમાણે આ કોરટે ફરી તપાસમાં લીધાં હતાં. કલમ ૩૦૮

ના કરાવો પ્રમાણે માજીસ્ટ્રેટ લાગતા પુરૂષ જીપર તે, હુકમ અમલમાં શા વાસ્તે ન લાવવો તેનું કારણ જતાવવા ને સારું નોટીસ મોકલવી; તે, તેની મેજે પુરતી રીતે જતા બેઠે કે હુકમ ન્યાય સંબંધી પ્રોસીડીંગ પ્રમાણે ગણવો.

ડીવીઝનલ જિલ્લે પુછેલ સવાલનો જવાબ હકારમાં આપવો જોઈએ. અને મુકરદમાનું દફતર અને પ્રોસીડીંગ મંગાવવું ડીવીઝનલ જિલ્લાનું (કામ) છે. અને માજીસ્ટ્રેટની ન જરૂરમાં આવે તો તેને પાતાના કાયદેસર પ્રોસીડીંગને ટેકા આપવાને વાસ્તે ખાંડીસ્ટરને હાજર રાખવાની જોગવાઈ આપવી.

આ મુકરદમામાં માજીસ્ટ્રેટનું પ્રોસીડીંગ આવ્યા બાદ કરાવવામાં આવ્યુંજો જીલ્લા માજીસ્ટ્રેટનો હુકમ કોરટ ફાયનાલ અને ગેરબાજબી ધારે છે.

રાણી વિરક્ષ વક્તાવલોદે લખ્યું.

તા. ૩૧/૫/૮ મી ગાંધી ફેબ્રુઆરી.

મદરહું મુકરદમો નિચે લખેલી ટીકા સહીત અમદાવાદ જીલ્લાના ડિસ્ટ્રિક્ટ માજીસ્ટ્રેટ મીસ્તર ખોરાડેધણે હાથ કોરટમાં હુકમ સારું મોકલ્યો હતો.

રાણી વિરક્ષ વક્તા લખ્યુંને વીરમગામના ખીજ વર્ગના સ. ખોડિંનટ* માજીસ્ટ્રેટ આજમ પ્રાગજી આણંદરામ

---

* ખીજ વર્ગના માજીસ્ટ્રેટને કોન્ટ્રી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદા પ્રમાણે ત્રીજા વર્ગના માજીસ્ટ્રેટ સમજવા.

સને ૧૮૭૧ ના આક્ટ ૧ની કલમ ૨૭૬ પ્રમાણે ગુન્હેગાર
૨ ટૂરવી રૂપાઈ/યા એક દંડની શિક્ષા કરેલી તે કામના કાગ
જો હું ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ
૪૩૪* પ્રમાણે નામદાર જડજોના હુકમ સારું જાહેરું.

કલમ ૨૭માં વાપરેલા 'ડાયાવાજો' એ "સુબ" કે જે અન્વયે તાહિમતદારને ગુન્હેગાર ઠરાવ્યો છે તેનું વર્ણન કલમ ૧* માં કરેલું છે. અને તે મુખર્ષી ધલાકામાં ૩

ફકલમ ૨૭-કોઈ ડાયાવાજો ૧૯મી કલમના વિરૂધ્ધ ઠોર છોડી મુકશે, અથવા ખરીદ કરશે, અથવા ખીનને સ્વાધીન કરશે, અથવા ડાયામાં ધાલેલા ઠોરને જોઈએ તે ઠોર ચાર પુંતે નાખશે નહીં અને પાણી પાશે નહીં, અથવા જે કામો કરવાનું તેને આ આક્ટમાં કહ્યું છે તેમાંનું કોઈ કામ કરવાને મુકશે તો, તે જાણ કાંઈ શિક્ષાને લાયક હશે તે શિક્ષા શિવાન વળી તેને માનુષ્યેટની આગળ તેની હિપર તે ગુન્હે સાબિત થાય તો પચાસ રૂપીયા સુધી દંડ કરવો.

* કલમ ૪૩૪ ને બદલે નવા ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૨૯૬ ગમજવી.

કલમ ૨૯૬ પાને ૧૨ ને જુઓ.

* કલમ ૬ ડિસ્ક્રિકટના માનુષ્યેટ દરેક ડાયા સારું ડાયાવાજો નીમવો.

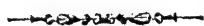
ચલુ એવું ઠરાવ્યું છે કે મદ્રાસ ધલાકામાં ગામના સુખીઓએ, અને મુખર્ષી ધલાકામાં પોલીસ 'પટેલોએ, અથવા જાહેરાં પોલીસ થેલ નહીં હોય ત્યાં ગામના સુખીઓ, મોતાના હુદના સબબથી ગામના ડાયાવાજાનું કામ કરવું.

બાજાબાબા વિશે અમુક કહ્યું છે.

આ મુકરરમાં તો હોમલદાર પોલીસ પટેલ નથી પણ ફક્ત વીરમગામનો પોલીસ પટેલ કે જે પાતાના હોદ્દા ની રૂઢિએ ડબ્બાવાળો કેહેવાય છે તેણે ડબ્બામાં ધાણેલાં દો રને સાંઈ પુંજે નાખવાને, તથા પાણી પાવાને રાખેલાં માણસ છે.

તે માટે ગારા અભિપ્રાયમાં આવે છે કે સેમોર્ડિનેટ માલ્સ્ટ્રેટનું પ્રોસીડીંગ ગેર કાયદેસર છે.

કરાવવામાં આવ્યું જે સદરહું વક્તા લખ્યું તો મુકરર મામાં વીરમગામના સેમોર્ડિનેટ માલ્સ્ટ્રેટનું પ્રોસીડીંગ રદ કરવું જોઈએ, અને જો દંડ લીધો હોય તો તેને પાછો આપવો.

રાણી વિરૂદ્ધ ધોરી કલ્યાણ.

તા. ૦૮ મી માહે ફેબ્રુઆરી.

તો હોમલદાર ગાડાનો માલિક હતો. જે સરકારી નોકરે તે માંગ્યું તે સરકારી નોકરને તેણે બાકે આપવાની ના પાડી. તે માટે તેને અમદાવાદ જીલ્લામાં ધાળકાનાં પે

માલ્સ્ટ્રેટ જેને ડબ્બાવાળો નામ્યો હોય તે દરેક જ જાણે કામ ઉપરથી માફક અથવા ખરતરફ કરવાને તે માલ્સ્ટ્રેટ સુખિતયાર છે.

હરકોઈ ડબ્બાવાળાને સરકારના તાબામાં ખીજી હરકોઈ ચાકરી કરવાનો અધિકાર છે.

દરેક ડબ્બાવાળો હિંદુસ્થાનના ફોજદારી કાયદાના અર્થ પ્રમાણે સરકારી નોકર છે એમ સમજવું,

હેલા વર્ગના* સપોર્ડિનેટ માન્યજ્ઞેટની રૂબરૂ (પ્રોસીક્યુટ) ઉભા કરવામાં આવ્યા હતા. સદરહું માન્યજ્ઞેટ તેને સરકારી નોકરને તેહેના સરકારી કામ કરવામાં હરકત કર્યાનો ગુન્હેગાર ઠેરવી હિંદુસ્થાનના કોબદારી કાયદાની કલમ ૧૮૬૪ પ્રમાણે રૂપૈયા ચાર હંડ, અને તે ના આપેતો સાત દીવસ આસાન કેદ ભોગવવાની શિક્ષા કરી.

અમદાવાદના ડિસ્ટ્રિક્ટ માન્યજ્ઞેટ (મીસ્તર એ, એ, બેરાડો/લ) તોહામતદાર ઉપરનું તોહામત અને શિક્ષા ગેરકાયદેસર ગણી કોબદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૪૩૪૪ પ્રમાણે હાઇકોર્ટના હુકમ અને વિચાર સાચું પ્રોસીડીંગ ચોકદરું.

કરાવવામાં આવ્યું ને કોર્ટ ઘોડી કલ્યાણ ઉપરનું તોહામત અને શિક્ષા રદ કરેછે અને ફરમાવેછે કે હંડ લીધો હોય તો તેને પાંચ આપવો.

*હેલા વરગના માન્યજ્ઞેટને પદલે નવા કોબદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદા પ્રમાણે ખીજ વરગના માન્યજ્ઞેટ સમજવા.

૪૩૪૬-કોબ સરકારી નોકરને તેહેના સરકારી કામ કરવામાં ને માણસ બુદ્ધિ પૂર્વક અડચણ કરે, તે માણસને ત્રણ મહીનાની મુદત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રેકારની કદની, અથવા પાંચસે રૂપૈયા સુધીના ડંડી, અથવા એ વ્યંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

૪૩૪૭ ને પદલે નવા કોબદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૨૯૬ સમજવી.

કલમ ૨૯૬ પાને ૧૨ મે જુઓ.

રાણી વિરૂદ્ધ સાદુ દાદાબાઈ.

તા. ૧૫ ૨૬ મી માહે ફેબ્રુઆરી.

આ મુકરદમા અમદાવાદ જલ્લાના ડિસ્ટ્રિક્ટ માજિસ્ટ્રેટ મીરતર એ, એ, બેરાડેમલે હાઇકોર્ટના અભિપ્રાય સાથે આકર્યો હતો. તેણે લખ્યું કે સને ૧૮૨૭ ના રેગ્યુલેશન ૨૧ ની કલમ ૪^૧ પ્રમાણે તેણે આ મુકરદમા ચુકવેલો હતો. અને સેસન જડવે તે ફેસલા ઉપર અપીલ સાંભળેલી. વળી તેણે લખ્યું કે સને ૧૮૨૭ ના ક્રિમીનલ જનરલ હાલના વખતનો સેસન જડવે નહીં એવું રાણી વિરૂદ્ધ લખ્યું સુકના મુકરદમામાં હાઇકોર્ટના ફેસલાની બાધી મતલબથી ખાતરી થાય છે; તે માટે તેણે અપીલના સવાલ સંબંધી હાઇકોર્ટનો અભિપ્રાય પૂછ્યો.

ઠરાવવામાં આવ્યું જે કોર્ટના અભિપ્રાયમાં આવેલ છે કે ફેસલારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૨૧૨

૧ કલમ ૪—કપોટ આણેલું અશીલુ રાખનારને, તથા સંતાડનારને, તથા સંતાડવા કે રાખવા દેનારને, અશીલુની કીમત તથા ખમણી જકાત જેટલો દંડ પડશે, અને લીલાગ માંહે ડરેલી અશીલુની કીમત બાજુવી.

૨ કલમ ૨૧ ને બદલે નવા ફેસલારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૭ અમલવી.

કલમ ૭—ખિટિય ઇંડિયામાં સમજો ફેસલારી ઇ-નસાફ આ આકરને જોડેલા ચોથા પરિશિષ્ટમાં કહેલી કોર્ટોની આગળ, અથવા જે કાયદામાં ગુનેહો ઠરાવ્યો હોય તે કાયદામાં કહેલી કોર્ટોની આગળ આ આકરમાં આગળ મળેલા ઠરાવ પ્રમાણે કરવો.

(1906)

ની અસર સને ૧૮૨૭ ના રેગ્યુલેશન ૨૧ ની કલમ ૭^૩ પ્રમાણે ચુકવેલા ચુકવણીમાં જીલ્લા માજિસ્ટ્રેટને અસલ અધિકાર આપે છે, તે પછી તેજ કાયદાની કલમ ૪૦૯૪ થી સેસન કોર્ટને અપીલ સાંભળવાનો અધિકાર પાતલ થતો નથી.

રાણી વિરૂદ્ધ પ.પીડીઓ મથગો.

તારીખ ૧ લી માઈ ગે.

સુરત જીલ્લામાં વાલોરના ખીન્ન વર્ગના સંખોડિને

૩ કલમ ૭—મુખર્તાએતા જીલ્લા માઈ કપટે આ જિલ્લા અસીયુ કોર્ટ રાખશે, અથવા સંતાડશે, તથા રાખ વા કે સંતાડવા દેશે તે જકાતદારે જીલ્લા જડજ પાસે ફરિયાદ કરીને આ કાયદાની એથી કલમ માઈ લખેલા દંડ કાયદા પ્રમાણે લેવો. પણ ન આપનારને બે વર્ષથી વધારે કેદ ન કરવો.

૪ કલમ ૪૦૯ ને બદલે નવા ફોજદારી કામ અલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૨૬૯ સમજવી.

કલમ ૨૬૯—ડિસ્ટ્રિક્ટના માજિસ્ટ્રેટથી, અથવા ૧ લા વર્ગના ખીન્ન કોર્ટ માજિસ્ટ્રેટથી ચમ્પેલા કોર્ટ ઇનસાફમાં જે ચમ્પસની ઉપર કોર્ટ ચુન્હો કરે, તે રાખસ, અથવા અધિકારવાળા ૧ લા વર્ગના માજિસ્ટ્રેટે ૪૬ મી કલમ પ્રમાણે કોર્ટ રાખસની ઉપર શિક્ષાનો કુકમ કર્યો હોય તે ચમ્પસ સેસન કોર્ટને અપીલ કરવાને મુખ્તિપાર છે.

૧ ખીન્ન વર્ગના માજિસ્ટ્રેટને બદલે નવા ફોજદારી કામ અલાવવાની રીતના કાયદા પ્રમાણે ત્રીજા વર્ગના

(૧૦૭)

૮ માંજીએટે હિંદુસ્થાનના કોળદારી કાપદાની કલમ ૪૨૬૨ પ્રમાણે બિગાડ કરવાના તોહિગત બદલ રાદરહું કેદી હ પર તપાસ ચલાવી. અને તેને ગુન્હેગાર ઠેરવી તારીખ ૩ જી ગાહિ એ સને ૧૮૭૦ ને રાજ રૂપયા ચાર દંડ, અને તે ના આપે તો સાત દીવસ આસાન કેદ બિગત વાની શિક્ષા કરી.

મુરત જીજ્ઞાના માંજીએટે (ગીરતર ટી, સી, હોપ) રાખોડિનેટ માંજીએટનું પ્રોસીડીંગ ગેરકાયદેસર ગણી કોળદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાપદાની કલમ ૪૩૪૩ પ્ર માણે હાઇકોર્ટના હુકમ સાહે નિચેની ટીકા સહીત આ કર્યું.

“એવું માલમ પડ્યું કે કુલપાવર ડૉ માંજીએટ મી-સ્તર એક બેઠે એક એક અરજી લેઈ, પેહુલી વખતે, અરજી આપનારને સોગત ખવડાવ્યા શિવાય વાલોરના ચીફ કોનસ્ટેબલ તરફ પ્રથમની તબવીબ કરવા સાહે અને જો ગુન્હા બનેલો માલમ પડે તો આ મુકદ્દમા સર્ખોડિનેટ માંજીએટને ત્યાં કમીટ કરવા સાહે માલુમી.”

માંજીએટ સમજવા.

૨ કલમ ૪૨૬—જે માલુમ બિગાડ કરે, તેને ત્રણ મહીનાની મુદત મુધીના બેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

૩ કલમ ૪૩૪ ને બદલે નવા કોળદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાપદાની કલમ ૨૯૬ મમજવી.

કલમ ૨૯૬ પાને ૧૨ એ જુઓ.

† કુલપાવર માંજીએટને બદલે નવા કોળદારી કા

હું પાંચું કે તોહોમત અને શિક્ષા ગેર કાયદેસર છે. કુમ કે સર્પોર્ડિનેટ માળેસ્ટે તરફ અરજીનો ચુકાદો કરવા સાં રૂ મીશ્તર બર્કમેકને જાકબવાનો અધિકાર નહોતો.

દોરડે જીલ્લા માળેસ્ટેના અભિપ્રાય સાથે મળતી આવે છે કે, કુલપાત્ર માળેસ્ટે સર્પોર્ડિનેટ માળેસ્ટેને રેફરન્સ ક્યું તે ગેરકાયદેસર હતું. અને કરમાવે છે કે પાપડીઆ ગયડા ઉપરનું તોહોમત અને શિક્ષા રદ કરવી, અને જો દંડ અપ્યો હોય તો પાછો આપવો.

રાણી વિરજ્ઞ કુકીરા પાળીન નીંગાપા.

દુષ્ટાક્રતા નીચે પ્રમાણે હતી. સદરહું કેદીને ધારવાડ જીલામાં રાની બેડનારના પેહેલા વર્ગના સર્પોર્ડિનેટ માળેસ્ટે હિંદુસ્થાનના ફોજદારી કાયદાની કલમ ૧૮૮ પ્ર

મા અલાવવાની રીતના કાયદા પ્રમાણે પેહેલા વર્ગના માળેસ્ટે સમજવા.

પેહેલા વર્ગના માળેસ્ટેને બદલે નવા ફોજદારી કાયદામાં અલાવવાની રીતના કાયદા પ્રમાણે બીજા વર્ગના માળેસ્ટે સમજવા.

કલમ ૧૮૮ કોઈ સરકારી નોકરને કાંઈ હુકમ જાહેર કરવાનો કાયદા મુજબ અખિયાર હોય તે પ્રમાણે હુકમ જાહેર કરીને તે કોઈ માણસને એ પ્રમાણે કરમાવે છે, તમારે ફલાણા કાગથી દૂર રહેવું, અથવા કબજામાં કે તમારા પછીવટમાં ફલાણી તરેહનો બંદોબસ્ત કરવો, અને એ પ્રમાણે તે સરકારી નોકરે કરમાવેલું છે, એમ જાણ્યા છતાં તે માણસ તે હુકમ ન માને, અને તે હુકમ

(૧૦૯)

માણે મરકાચી નોકરે કામદા સુજળ જાહેર કરેલા હુકમનું
અમાન્ય કર્યાનો તોહોમતદાર કેવી રૂપેયાપાંચ દંડ, ત
થા તે સાથે વારા ફરતી સાત દીવસ આસાન કેદ ભાગ
વવાની શિક્ષા કરી હતી. ફકીરાપાંચ દંડ ભાગ્યો. સદમહુ
સુકરદમો પહેલ વેહેલાં. ફરજમીના ફોજદારે કુલપાવરૂં મા
જીએટ મીસ્તર મીડલેટન, જે જીલ્લાનો અથવા જીલ્લા
ના ભાગનો ધન ચાર્જ માજીએટ નોહોતે. તેની તરફ મો
કલ્યો. તે (સુકરદમો) પોતે સુકવવાને બદલે મીસ્તર મીડ
લેટને પેહેલા વર્ગના સંબાર્ડિનેટ માજીએટ તરફ મોકલ્યો.
જોણે તે પ્રમાણે ચુકવ્યો.

તેણે ન માનવાયા, આગર કાગદમર રહેલા કોષ્ટ સખસે
ને કાંઈ આડચાલુ, દુખ કે નુકશાન થાય અથવા થશે એ
વું થાવ, અથવા કાંઈ આડચાલુ દુખ કે નુકશાનનું જોખ
મ થાય અથવા થશે, એવું થાયતો તે માણસને એક મહીનાની
સુદનસુધીની આસાનકેદની, અથવા ખસેં રૂપેયા સુધીના દંડની,
અથવા તે બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે. અને આગર તે
હુકમ ન માનવાથી માણસની જીંદગીને, તનદુરસ્તીને,
અથવા સલામતીને જોખમ થાય, અથવા થશે એવું થા
ય, અથવા હંગામો કે બખેડો થાય, અથવા થશે એવું થાય,
તો તે માણસને છ મહીનાની સુદન સુધીની જેમાંના ગ
મે તે પ્રકારની કેદની, અથવા એક હજાર રૂપેયા સુધી
ના દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

કુલપાવર માજીએટને બદલે નવા ફોજદારી કામ
સલાવવાની રીતના કામદા પ્રમાણે પેહેલા વર્ગના માજીએ
ટ સમજવા.

ફોનદારી કામ અભાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૨૭૩* પ્રમાણે ફુલપાવરડું માલુએટને પેહેલાઈ વર્ગના સંબંધિનેટ માલુએટ તરફ સુકરદમો આકલવાનો અધિકાર નોરો. તેઓએ ડિસ્પીકટ માલુએટ (મીસ્તર ઈ, પી, રોબર્ટસન) નો રિપોર્ટ આવવા ઉપરથી હાઈકોર્ટે સુકરદમાના કાગળો જોવા મંજૂર કર્યા, અને નિચે પ્રમાણે હુકમ કર્યો.

ફુલપાવર માલુએટ મીસ્તર મોડલેટનને પેહેલાઈ વર્ગ

કલમ ૨૭૩ને બદલે નવા ફોનદારી કામ અભાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૪૪ સમજાવી.

કલમ ૪૪. ડિસ્પીકટના માલુએટ, અથવા ડિસ્પીકટના ભાગના કે.ઈ માલુએટ ને ફોનદારી સુકરદમો થઈ ઉપરથી લીધો હોય, અથવા ફરિયાદ થયા ઉપરથી, અથવા મોલીસના રિપોર્ટ ઉપરથી ખોતાના આગળ આવ્યો હોય તેની ચોકસી અથવા ધનસાફી ખોતાના તાબામાં હોના હરકોઈ માલુએટને આ આકટમાં પાછળ કહેલા ઠરાવ પ્રમાણે નોટલો અધિકાર આપ્યો હોય તેટલા અધિકાર સુધી તેની પાસે દરાવવા સાફ તેની પાસે આકલવાનો અખતવાર ડિસ્પીકટના માલુએટને અથવા ડિસ્પીકટના ભાગના માલુએટને છે.

ફુલપાવર માલુએટને બદલે નવા ફોનદારી કામ અભાવવાની રીતના કાયદા પ્રમાણે પેહેલાઈ વર્ગના માલુએટ સમજાવા.

કે.ઈ.એ. વર્ગના સંબંધિનેટ માલુએટને બદલે નવા ફોનદારી કામ અભાવવાની રીતના કાયદા પ્રમાણે બીજા વર્ગના માલુએટ સમજાવા.

(૧૧૧)

ના સર્વોર્ડિનેટ માળખેટ તરફ મુકરદમા સુકવવાને સારૂં
ગોઠવવાનો અધિકાર નોહોતો તેથી, ફોરટ જીલ્લા માળ-
ખેટ સાથે મળતી આવી શિક્ષા અને ડરાવ રદ કરે છે,
અને ફરગવેલિ કે જો દેડ આખો હોયતો પાછાઆપવો.

રાણી વિરૂદ્ધ સભાના ખીન ગનુ.

તા. ૧૩મી ૨૩મી માહે મે.

તા. ૧૩મી માહે ડીસેમ્બર માં ૧૮૭૧ને રોજ
તોહોમતદાર સભાઉપર યાણા જીલ્લામાં ત્રાલસતીના ખીન^૧
વર્ગના સર્વોર્ડિનેટમાળખેટ હિંદુસ્થાનના ફોજદારી કાયદાની કલ
મ ૩૨૩રે પ્રમાણે બુદ્ધિપૂર્વક વ્યથાનું તોહોમત રાખી તજવીજ
અલાવી હતી. અને તેના ઉપર પુરતો પુરાવગાલમ નહીં પડવાથી
ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૨૫૦^૩
પ્રમાણે તેને છોડવામાં આવ્યો હતો. જીલ્લા માળખેટ (મી
રતર, ૩૫૯૫, એ, રોબર્ટસન) (તોહોમતદારને) ગેરબાજ
ખી રીતે છોડવામાં આવ્યોછે એવું ધારી સર્વોર્ડિનેટ મા
ળખેટનું પ્રોસીડિંગ હાઇકોર્ટના હુકમસારૂં મોકલ્યું.

૧ ખીન વર્ગના સર્વોર્ડિનેટ માળખેટને બદલે નવા
ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદા પ્રમાણે ત્રીજા વ
ર્ગના માળખેટ સમજવા.

૨ કલમ ૩૨૩—૩૩૪ મી કલમમાં લખેલી બાબત
શિવાય ખીજ કોઈ પણ બાબતમાં જે માણસબુદ્ધિ પૂર્વક વ્ય
થા કરે તેને એક વર્ષની મુદત સુધીના જે માંના ગમે તે
પ્રકારની કેદની અથવા એક હજાર રૂપૈયા સુધીના દંડની, અ
થવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

૩ કલમ ૨૫૦ ને બદલે નવા ફોજદારી કામ ચલાવ
વાની રીતના કાયદાની કલમ ૨૧૫ તથા ૨૧૬ સમજવી.

અને આવા મુકરદમામાં ફોજદારી કામ અલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૪૩૫^૧ પ્રમાણે જીલ્લા માજિસ્ટ્રેટ કે રીતપાસને સારું હુકમ કરી શકે કે નહીં એ બાબતનો ખુલાસો ગણવા અરજ કરી.

ઠરાવામાં આવ્યું છે બુદ્ધિપૂર્વક વ્યથાનો યુન્હો ફોજદારી કામ અલાવવાની રીતના પરિશિષ્ટના સાતમા ખુલાસામાં જે યુન્હાની તપાસ ફક્ત સેક્ષન કોરટથી થઈ શકે અથવા સેક્ષન કોરટથી, અથવા જીલ્લા માજિસ્ટ્રેટથી થઈ શકે એવો યુન્હો નથી તેથી કલમ ૪૩૫ લાગુ પડતી નથી કે જેથી જીલ્લા માજિસ્ટ્રેટ તેની ફરી તપાસ કરવાનો હુકમ કરી શકે.

કલમ ૨૧૫—ફરિયાદ મરનારની અને ફરિયાદ કરનારની તરફના શહેદોની શહેદી અને પોતાને જરૂર દેખાય તેવી તોહોમત વાળાની જુગાની લીધા પછી માજિસ્ટ્રેટની નજરમાં આવશે કે તોહોમત વાળા સખ્સની ઉપર કાંઈ યુન્હો સાબિત થતા નથી તો માજિસ્ટ્રેટ તેને છોડી દેશે.

કલમ ૨૧૬—જે યુન્હાનો ઇતસાફ કરવાનો મને અધિકાર છે અને જે બાબત હું ચોખ્ખી શિક્ષા કરી શકીશ એવું નજરમાં આવે તેવો યુન્હો તોહોમત વાળા સખ્સની ઉપર સાબિત થયા જેવું દેખાઈતું છે એવું માજિસ્ટ્રેટની નજરમાં આવે તો તોહોમતવાળા સખ્સની ઉપર તોણે એક લખેલું તોહોમતનામું તેવાર કરવું.

૧ કલમ ૪૩૫ને બદલે નવા ફોજદારી કામ અલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૨૬૯ સમજવી.

કલમ ૨૬૯—આ બાબત મુજબ જ્યારે કોઈ મુકરદ

રાણી વિરૂદ્ધ વ્યંકા નરસા.

તારીખ ૨૩ મી માહ મે.

હિંદુસ્થાનના ફોજદારી કાયદાની કલમ ૫૦૦૧ પ્રમા

મેા હાઇ કોર્ટ તપાસે, ત્યારે જે કોર્ટમાં ગુન્હો કર્યો હોય, અથવા જે કોર્ટે હુકમ કર્યો હોય તે કોર્ટને તે હાઇ કોર્ટે પોતાનો ફેંસલો, અથવા હુકમ લખી માકલવો; અથવા ડિસ્ટ્રિક્ટના માજીસ્ટ્રેટ ચિવાય ખીલ માજીસ્ટ્રેટે તે ગુન્હાની સાબિતીનો ઠરાવ અથવા હુકમ કર્યો હોય તો ડિસ્ટ્રિક્ટના માજીસ્ટ્રેટને તે હાઇકોર્ટે પોતાનો ફેંસલો અથવા હુકમ લખી માકલવો.

જે કોર્ટને અથવા માજીસ્ટ્રેટને હેકોર્ટ પોતાનો હુકમ લખી મોકલે તે કોર્ટે અથવા માજીસ્ટ્રેટે હાઇકોર્ટના ફેંસલા મુજબ હુકમ કરવો, અને જરૂર હોય તો તે મુજબ ફજરમાં ફેરફાર કરીને સુધારો કરવો.

આ બાબ મુજબ જે મુકદ્દમા હેકોર્ટ તપાસે તે મુકદ્દમામાં નિચેની કોર્ટનો શિક્ષાનો ઠરાવ અથવા હુકમ હોય તે હેકોર્ટે ફેરવવો નહીં અથવા રદ કરવો નહીં; પણ તે આ કલમના ઠરાવ પ્રમાણે નહીં હોય તો ફેરવવો અથવા રદ કરવો; અથવા જડને વ્યાખ્યાન કરીને જ્યુરીને કહી સંભળાવ્યું તે જાદું છે એવો પાતાનો અભિપ્રાય નહીં હોય તો જ્યુરીનો ઠરાવ રદ કરીને નવેસરથી ઇનસાફ કરાવવાનું નજરમાં આવશે તો નવેસરથી ઇનસાફ કરવાનો હુકમ કરવાને હેકોર્ટ મુખત્યાર છે.

૧ કલમ ૫૦૦-જે માણસ કોઇ ખીલ માણસની આ

જો આખરે લીધાના તોહોમત ખાખત, ઓરત બગુએ પુના જીલ્લામાં કુલપાવર માજીસ્ટ્રેટ મીસ્તર જી, ખી, રીડની રૂ ખર તોમતદારને (પ્રોસીક્યુટ) ઉભો કર્યો હતો. કુલપાવર માજીસ્ટ્રેટ ફરિયાદી તરફનો પુરાવ લીધા બાદ અને તો હોમતદાર ઉપર તોહોમત ખનાવી તેને વાંચી સંભળાવ્યા પછી ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૨૫૫૩ ના કુરાવો અન્વયે તારીખ ૧લી માઈ નવેમ્બર સ ને ૧૮૭૧ ને રાજ દફતરે તેને છોડવાનો હુકમ જાખ્યો.

ફરિયાદી બગુની અરજ ઉપરથી પુનાના સેસન જડ ના મીસ્તર આર, એમ, ખીને તારીખ ૨૪મી માઈ જાને વારી સને ૧૮૭૨ ને રાજ. સદરહું છોડવાનો કરેલો હુક મ રદ કર્યો. અને ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીતના કા

ખર હે તેહેને બે વર્ષની મુદત મુધોની આમાન કેદની અ થવા દેડની, અથવા એ ખંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

૨ કુલપાવર માજીસ્ટ્રેટને ખદલે નવા ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદા પ્રમાણે પેહેલા વર્ગના માજીસ્ટ્રે સમજવા.

૩ કલમ ૨૫૫ ને ખદલે નવા ફોજદારી કામ ચલા વવાની રીતના કાયદાની કલમ ૨૨૦ સમજવી.

કલમ ૨૨૦-અગર તોહોમતવાળા સખસને તે મા જીસ્ટ્રેટ બે ગુન્હેગાર ડેરવે તો તેણે છોડી મુકવાનો હુકમ દફતરમાં લખવો.

અગર તોહોમતવાળા સખસની ઉપર ગુન્હે સા- ખિત થાય, તો તે માજીસ્ટ્રેટ તેની ઉપર કાયદા મુજબ શિક્ષાનો હુકમ કરવો.

પદાની કલમ ૪૩૫૪ ના ઠરાવો પ્રમાણે કુલપાવર માછલે
ઠને ફરમાવ્યું કે તોહોમતદારને તેની તપાસ થવાને સાડે
સેસન કોરટની રૂબરૂ કમીટ કરવો.

નિચેની ટીકા લખી પુનાના ડિસ્ટ્રિક્ટ માછલે
(મીસ્તર જે, ઇ, ઓલીફન્ટ) હાઈકોર્ટના વિચાર અને
હુકમ સાંઈ આ મુકરદમો મોકલ્યો હતો.

“તોહોમતદાર વ્યંકુ કુનરસા ઉપર રીતીસર તોહોમ
તનામુ તૈયાર કર્યા પછી ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીત
ના કાયદાની કલમ ૨૫૫ પ્રમાણે કુલપાવર માછલે તે
ને છોડવાનો હુકમ કર્યો હતો; તે હુકમ પુનાના સેશન
કોર્ટને રદ કર્યો એવું માલમ પડ્યો.

ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ
૪૩૫ પ્રમાણે જે ગુન્હાની તજવીજ ફક્ત સેશન કોર્ટથી
જ થઈ શકે, અથવા સેશન કોર્ટથી કે જુદા માછલે
થી થઈ શકે તે ગુન્હાના કામમાં જે તોહોમતવાળા સ-
ખસને માછલે છોડી દીધો હોય તે સખસને કમીટ
કરવાનું ફરમાવવાને સેશન કોર્ટ મુખત્યાર છે.

“ છોડી દેવો ” એ શબ્દ ફોજદારી કામ ચ-
લાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૨૨૫* અથવા

૪ કલમ ૪૩૫ ને બદલે નવા ફોજદારી કામ ચ-
લાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૨૯૯ સમજવી.

કલમ ૨૯૯ પાને ૧૧૨ એ જુઓ.

* કલમ ૨૨૫ ને બદલે નવા ફોજદારી કામ ચલા-
વવાની રીતના કાયદાની કલમ ૧૯૫ સમજવી.

કલમ ૧૯૫—તોહોમતવાળા સખસને તેનો ઈનસા

૨૫૦* પ્રમાણે જે મુકરદમા ચુકવેના હોય તેને બાથ પાડે છે.

હાલના મુકરદમામાં હુકમ કલમ ૨૫૫ પ્રમાણે કરેલો છે. મારા જુજ અભિપ્રાયમાં સેસન જડાવે તે કાયદે સર રદ કરવાને, અને કલમ ૪૩૫ પ્રમાણે કમીટ કરવાનું ફરમાવવાને અધિકાર નથી. કેમકે તોહોમતનામું તૈયાર કર્યા પછી તોહોમતદાર સખસને છોડવામાં આવ્યો છે.

ફરાવવામાં આવ્યું જે કોર્ટ સદરહું બંકા નરસાને સેસન જડાવે સેસન કોર્ટમાં કમીટ કરવાનો હુકમ એવા સખસ ઉપરથી રદ કરે છે કે, સદરહું તોહોમતદારના તપાસ કર્યા પછી તેને છોડવામાં આવ્યો છે. તેથી ફોજદારી કામ અજાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૪૩૫ પ્રમાણે સેસન કોર્ટને વચે પડવાનો અધિકાર નથી.

જે થવા સાફ સેસન કોર્ટમાં અથવા હાઇકોર્ટમાં કમીટ કરવાનો, અથવા પાછો મોકલવાનો કાંઈ પાકો સખસ નથી એમ જ્યારે કોઈ માજીસ્ટ્રેટને જણાય ત્યારે, તેણે તે સખસને છોડી ચુકવે; પણ જો તે માજીસ્ટ્રેટને એમ જણાય કે એ સખસનો મારી આગળ ઈનસાફ થવા જોઈએ તો, તે માજીસ્ટ્રેટ આ આક્ટના ૧૬ મા અથવા ૧૭ મા અથવા ૧૮ મા બાબ મુજબ કામ અજાવવું.

જ કલમ ૨૫૦ ને નદલે નવા ફોજદારી કામ અજાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૨૧૫ તથા ૨૧૬ સમજવી.

કલમ ૨૧૫ તથા ૨૧૬ પાને ૧૧૨જીઆ.

(૧૧૭)

રાણી વિરૂદ્ધ જોડીયા વલદે વસ્તીયા.

તારીખ ૨૩ મી ગાહિ મ.

સને ૧૮૫૯ ના આકટ ૧૩ ની કલમ ૨ પ્રમાણે

૦ કલમ ૨—સદરહું પ્રકારના કારીગર, અથવા મજૂર અથવા બેગારીએ, ફરિયાદ કરનારની પાસેથી દરકે કાગ બાબત અગાઉ નાણું લેઇને પોતાના કરારની શરત પ્રમાણે તે કામ કરવાની, અથવા કરાવી આપવાની જાણી જોડે તથા કાયદાસર, અથવા યોગ્ય કારણ વગર ગફલત કરી, અથવા ના કહી એવું માજીસ્ટ્રેટી પાત્રી થાય તે રીતે સાબિત થાય તો, ફરિયાદ કરનારની મરજી પ્રમાણે માજીસ્ટ્રેટ તે નાણું પાછું આપવાનો, અથવા પોતાને બ્યાજખી, તથા યોગ્ય બાગે તેણે તેનો ભાગ પાછો આપવાનો તે કારીગરને, અથવા મજૂરને અથવા, બેગારીને હુકમ કરવો. અથવા તેના કરારના સરતો પ્રમાણે તે કામ કરવાનો, અથવા કરાવી આપવાનો, હુકમ કરવો. અને તે કારીગર, અથવા મજૂર, અથવા બેગારી સદરહું હુકમ પ્રમાણે આપવાને સુધી તો તેને ધણામાં ધણા ત્રણ મહીના સુધી સખ્ત મજૂરી સાથે કેદની સજા કરવાનો કરાવ કરવાને માજીસ્ટ્રેટ મુખત્યાર છે, અથવા નાણું પાછું આપવાનો હુકમ કર્યો હોય તો પણ, ધણામાં ધણા ત્રણ મહીના સુધી અથવા તે સુદનની અંદર નાણું આપે ત્યાં સુધી તેને સખ્ત મજૂરી સાથે કેદની સજા કરવાનો કરાવ કરવાને માજીસ્ટ્રેટ મુખત્યાર છે. પણ એવું કરાવું છે કે આ આકટ કર્યો નહોત તો ફરિયાદ કરીને,

તોહોમનદારને નોકરીનો કરાર નોડ્યા બાબત, ખાનદેશ જીલ્લામાં કુલપાવરે માછસેટ મીસ્તર ઓનડરસને ગુન્હે ગાર ડેરની, તારીખ ૨૦મી માહિ ફેબ્રુઆરી સને ૧૮૭૨ ને રાજ ખે માસ સખત મજબૂતી સાથે કેદ ભાગવવાની શિક્ષા કરી હતી.

પેહેલાના દેવા બદલ તોહોમનદારને નાના પ્રયાગના રૂપૈયા ૧૬૫ દેવા હતા. તારીખ ૨૪મી માહિ અગષ્ટ સને ૧૮૭૧ ને રાજ તેણે નાનાને એક દસ્તાવેજ કરી આપ્યો. જેમાં તેણે રૂ ૧૬૫ ની રકમ ને બદલે હજા મહીના સુધી તેની (નાના) નોકરી કરવાને કબજા કર્યું. તે પ્રમાણે જોડીયાં તેના નોકરીમાં રહેશે. પણ ત્રણ માસ પછી તે (નોકરી) છોડી. આ ઉપરથી નાનાએ કુલપાવર માછસેટની રૂબરૂ તેને (પ્રોસીક્યુટ) ઉભાકર્યો. જેણે સને ૧૮૫૬ના આક્ટ ૧૩ પ્રમાણે તેને ગુન્હેગાર ઠરાવ્યો.

માસીક ફોજદારી પત્રક તપાસવા ઉરથી હાઈ કોર્ટે માછસેટનું પ્રોસીડીંગ મંગાવ્યું. તે આવ્યા પછી કોર્ટે નાચે પ્રમાણે હુકમ કર્યો.

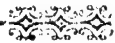
અથવા ખીજી રીતે નાણું વસુલ કરવાનો દિવાની ઇલાજ ફરિયાદ કરનારનો આનતે તે ઇલાજ નાણું વસુલ થવાનું ખાફી રહ્યું હોય તે વસુલ થાય ત્યાં સુધી નાણું પાછું આપવાનો સદરહું પ્રમાણે હુકમ થયો કે તેથી આલશે નહીં એવું સમજવું નહીં.

૪ કુલપાવર માછસેટને બદલે તથા ફોજદારી મ સત્તાધવાની રીતના કાયદા પ્રમાણે પેહેલા વર્ગના માછસેટ સમજવા.

(૧૧૯)

તે ૨૫૯ છે કે, મને ૧૮૫૯ ના આક્ટ ૧૩ ના અર્થ પ્રમાણે કાર બદલાવવાની તોડ્યો નોંધેલા. જે થી જેઠીયાને ફોજદારી રીતે ગુનેહગાર બહુ શકાય. આ ને કુલપાવર માછાએ આ સુકરદમો મલાવવામાં જે રી તે વરતેલો છે તેથી તેને સાબલી ધટલી ગયી. પ્રોસીડીંગ ગ જોતાંજ માફ માલમ પડે છે કે પેટલાંગી રૂપેયા આપ વામાં આવ્યા નોંધેલા. ફરિયાદીનું કામ કરવાને કારનેા અવેજ જુનું રૂપું હતું તેથી માછાએ જેઠીયાને ગુને ગાર કરાવવામાં મદરહું આક્ટ વાચવામાં બહુ ગફલત શીવાય ખીજી કંઈ કર્યું નથી.

જેઠીઆએ ગેરવાજખી શિક્ષા પુરેપુરી ભોગવી છે તે માટે હાઇ કોર્ટના નામદાર જડને તેની બાગત કંઈ પણ જીપાય કરવાને અશક્ય છે.

અનવરખાં વલદે ગલખાં અને ખીજા.

તારીખ ૨૩ મી માટે મ.

ચોરી કરવા સાહે રાત્રે ધર ૧ ફોડવાનો, અને

૧ કલમ ૪૫૭—કેદની શિક્ષા થઈ શકતી હોય એ હોવા કોઈ ગુનેહા કરવા સાહે જે માણસ રાત્રે ગૃહપ્રવેશ કરે, અથવા રાત્રે ધર ફોડવાનો ગુનેહા કરે, તે માણસને પાંચ વર્ષની મુદત સુધીની એમાંના ગમે તે પ્રકારની કે દની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે. અને અગર ચોરીનો ગુનેહા કરવાનો ધરાઈ કર્યો હોય તો તે કેદની મુદત ઐદ વર્ષ સુધી થઈ શકે.

(૧૨૦)

વાનાર ખરમાં ચોરી કર્યાના તોહામતદારને પુનાના કુલ
પાવર^૩ માછલેટ મીસ્તર W. H. રીચર્ડસને ગુન્હેગાર
કરી, તારીખ ૨૨ મી માછે જુન સને ૧૮૭૧ ને રાજ
હિંદુસ્થાનના ફોજદારી કાયદાની કલમ ૪૫૭, અને ૩૮૦
પ્રમાણે દરેક જણને બે વર્ષ સખત મજુરી સાથે રૂ. ૬ (૬
રૂ. ગુન્હાને વાસ્તે એક વર્ષ) ની શિક્ષા કરી હતી.

અપીલમાં પુનાના સેસન જડજે (મીસ્તર આર. એમ
મ. પીની) કુલપાવર માછલેટ કરેલી શિક્ષા ગેરવ્યાજબી
ધારી એક વર્ષ કરી કરી. તેણે તારીખ ૨ જી અગસ્ટ સ
ને ૧૮૭૧ ને રાજ પોતાના કરાવાનાં કારણો લખેલાં છે
તે નિચેના ઇતેખાબ ઉપરથી માલમ પડશે.

બ્રહ્મા ગેર કાયદેસર (સાંબળેલા) પુરાવ આ સુકર
દમામાં દાખલ કરાવામાં આવ્યો છે તો પણ અપીલ વા
ળાના ગુન્હા વિશે મને કંઈ પણ થક રહેતો નથી. પણ
કુલપાવર માછલેટ અપીલ કરનારને બે જુદાજુદા ગુન્હાને
વાસ્તે શિક્ષા કરવામાં જૂન આધી છે. ચોરી કરવાને સાં

૨ કલમ ૩૮૦—જે ઇમારત, તંબુ, અથવા વાહાણ
માણસના રહેવામાં આવતું હોય, અથવા જેમાં કાંઈ મિ
લકત રાખવામાં આવતી હોય, એવી કોઈ ઇમારત, તંબુ,
અથવા વાહાણમાંથી જે માણસો ચોરી કરે, તેને સાત વ
રસની સુદત સુધીની બેમાંના ગમ તે પ્રકારની કેદની શિ-
ક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

૩ કુલપાવર માછલેટને બદલે નવા ફોજદારી કામ
અલાવવાની રીતના કાયદા પ્રમાણે પેહેલા વર્ગના માછલે
૨ સમજવા.

ધર કોડવું અને મર કોડવાના સાધનથી ચોરી કરવી તે એક ગુન્હાના ભાગ છે, અને તે ગાંઠેહિંદુસ્થાનના કોજ દારી કાયદાની કલમ ૭૧૬ પ્રમાણે જુદી શિક્ષા થઈ શકે નહીં (મુંબઈની હાઈકોર્ટનો તારીખ ૪ થી ગાંઠે નવેમ્બર સને ૧૮૬૩ નો રાણીવિરુદ્ધ બીકા પટ્ટનનો મુકદ્દમો જુઓ.)

કોજદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૪૧૯૧ પ્રમાણે ચોરીના ગુન્હાને વારતે અપીલ વાળા અ

કલમ ૭૧—જો જે વસ્તુ ગુન્હો છે તે જુદા જુદા ભાગોથી અનેકી હોય અને તે ભાગો માંહેલો હર એક ભાગ જતેજ ગુન્હો હોય તો એમાં બીજી રીતે કરવું એ વો સાફ કરાય નહીં હોય તો ગુન્હેવારને તે તહેના ગુના હોમાંના એક કતોં વધારે ગુન્હાની શિક્ષા કરવી નહીં.

કલમ ૪૧૬ ને બદલે નવા કોજદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૨૮૦ સમજાવી

કલમ ૨૮૦—નિચેની કોર્ટનું કામ વાંચ્યા પછી તથા અપીલ કરનાર અથવા તેનો કૌન્સેલ અથવા મુખ્યત્વાર હાજર હોય તો તેની વાત સાંભળ્યા પછી અને પબ્લિક પ્રોસીક્યુટર અથવા જે સરકારી વકીલને અથવા ખાનગી અમલદારને એ કામ રાઈ સરકારે અથવા ડિસ્ટ્રિક્ટના માજીસ્ટ્રેટે અખત્યાર આપ્યો હોય તે હાજર હોય નો તેની વાત સાંભળ્યા પછી તે કોર્ટનો ફેંસલો તથા શિક્ષાનો ફાતવા અથવા હુકમ ફેરવાવો અથવા રદ કરવાને તે અપીલ કોર્ટ અખત્યાર છે; અને જે શિક્ષા કરી હોય તે શિક્ષામાં વધારો કરવાનું યોગ્ય કારણ નજરમાં આવશે તો તે શિક્ષા વધારવાને તે અખત્યાર છે.

નવરખો ગજખાં ઉપરની એક વર્ષ સખ્ત ગજુરી આધે
કેદની શિક્ષા ૨૬ કરી પુનપાવર માછલોટે આપીલ વાળા ઉપ
રની કરેલી શિક્ષા ફેરવુંછું.

તામીખ ૩૭ માહે અફઠાખર સને ૧૮૭૧ ને રાજ
પુના જીલ્લાના માછલોટે (મીસ્તર જી, ઈ, આલીફ્ટ)
મીસ્તર ટીમર્ડસનની અરજ ઉપરથી હાઈકોર્ટના વિચા
ર અને હુકમ માફ કાગના કાગળો મોકલ્યા. મીસ્તર ટી
મર્ડસને બને ગુન્હાને વારને જુદી જુદી શિક્ષા કરી હ
, તેનાં કારણો તેના કાગળના નાચેના છંતેખાખ ઉપર
થી માલમ પડશે.

સેસન જડજના શેરાને માતસકીત હું નમતવાઈ
પૂર્વક ખતાવું છું કે પુનાના સેસન જડજે સદરહું મુકરદ
મામાં જે અભિપ્રાય ખતાવ્યોછે તેને રાણી સહિયની
હાઈકોર્ટના જડજનેના નાચેના સરકબુતરો, હુકમો, અને
ઠરાવો ૨૬ કરેછે.

નામદાર હાઈકોર્ટનો સરકબુતર નંબર ૧૩૪ તામી
ખ ૪ થી માહે નવેમ્બર સને ૧૮૬૩.

નામદાર હાઈકોર્ટનો સરકબુતર નંબર ૪૪૯ તામી
ખ ૨૬ થી માહે ગાર્મ્ સને ૧૮૬૬.

છપાયજા મુકરદમાના વોલ્યુમ પે પાને ૮૩ એ રાણી
વિશ્વ જેનુ ખીનઆકુનો તામીખ ૧૬મી માહે સપ્ટેમ્બ
ર સને ૧૮૬૮નો ફેસલો.

રાણી વિશ્વ રામચંદ્ર જેરાગના મુકરદમામાં તામીખ
૧૬મી માહે અગસ્ટ સને ૧૮૬૯નો હાઈ કોર્ટના જડજે
નો ફોજદારી ઠરાવ.

ઉપર બતાવેલા (૧ અને ૩) સરકયુલર અને કૌંસલાથી એવું માલમ પડશે કે ચોરી કરવા સાથે રાત્રે ઘર ફોડવા બાબત, અને ચોરીના તોહામત બાબત જુદી શિક્ષા કરવી તે ગેરકાયદેસર નથી, કેમકે મેં દરેક ગુન્હાને વારતે ને ચિક્ષા કરેલી છે, તે એકઠી કરતાં મારા અધિકાર ઉપરાંત નથી.

અપીલવાળાના ગુન્હા વિશે સેસન જડાવે કંઈપણ અંદેશો નથી, કેમકે તે કેહ્યું કે બંને કામમાં અપીલવાળા ના ગુન્હા વિશે કંઈપણ શક નથી. અને તે શિક્ષા બારે છે એટલા સગળ ઉપરથી સેસન જડાવે એાછી કરી છે તે મ નથી, પણ એવા વલણથી કે, તોહામતનામાના દરેક તોહામત બાબત મેં શિક્ષા કરવામાં જુલ કરી છે, માટે ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૪૦૪ પ્રમાણે હું નમનતાઈ પુર્યક આરજ કરું કે, આ મુદ્દમા હાઈકોર્ટ ટમાં એટલા માટે ઓકમવા જોઈએ કે સેસન જડાવેનો હુકમ રદ કરી પેહેલાંની શિક્ષા બહાલ રાખે.

તે ઉપરથી ઠરાવવામાં આવ્યું ને બંને તોહામતના દરેક તોહામત બાબત એટલે કેદની શિક્ષા થાય એવો ગુન્હો કરવા સાથે ઘર ફોડવા બાબત અને ને ઘર માણસને રહેવા માંડે વપરાતું હોય તે ઘરમાં ચોરી કરવા બાબત, શિક્ષા કરવાનો જુલપાવર માજીસ્ટ્રેટને અધિકાર છે. પરંતુ બંને તોહામત બાબત ને શિક્ષા કરવામાં આવે તે એકંદર

કલમ ૪૦૪ ને બદલે નવા ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૨૯૭ સમજવી.

કલમ ૨૯૭ પાને ૨૦ જે જુઓ.

શિક્ષા ખંને ગુન્હાગાના મોહોટા ગુન્હાને સારૂં ને શિક્ષા કરાવેલી છે તેના કરતાં વધારે થવી ન જોઈએ. અને વળી તોહિમતદાર સખસને ગુન્હેગાર કરાવે તે કોરટના અધિકાર કરતાં એકંદર શિક્ષા વધારે થવી નહીં જોઈએ. તે માટે કોરટ સેસન જડજનો હુકમ રદ કરેછે, અને કુલપાવર માગુજોડે ને શિક્ષા કરેલી છે તે બહાલ રાખે છે.

રાણી વિરેન્દ્ર નારાયણ ગંગારામ અને ખીજા.

તારીખ ૨૨મી માહે અગસ્ટ.

પુનાના સેસન જડજ મીસ્તર આર, એમ, પીનાએ સદરહું મુકરદમો હાથ કોરટના હુકમ સારૂં મોકલ્યો હતો.

ખંને કેદી પૈકી દરેકજણ પાસે તેઓના કબજામાં ગેર કાગદસર મુરતી પાથર કરતાં વધારે અપીલુની ખીંદડી માલમ થડી. દરેક ખીંદડીમાં એટલો બધો હતો કે ને દંડ વસુલ લેવાતે એક હજાર રૂપયાની રકમ કરતાં વધારે હતો. પોલીસે વગર વારંદે તોહિમતદારોને પકડ્યા અને તેઓને પુના જીલ્લાના આકટીંગ માગુજોડે મીસ્તર બેલ પાસે મોકલ્યા, જેણે તે મુકરદમો સેસનકોરટમાં તપાસને સારૂં કમીટ કર્યો. સદરહું કોરટે ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૨૨ની રકમ ૩૧ પ્રમાણે તે તપાસ આસીસ્ટન્ટ સે

૧ કલમ ૨૨ ની રકમ ૩ ને બદલે તવા ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૧૮ સમાવવી.

કલમ ૧૮—આસીસ્ટન્ટ સેસન જડજ નામવાનો પણ અખતાર રુયાનિક સરકારને છે. આસીસ્ટન્ટ સેસન

શન જોડજ મીસ્તર સત્યંવનાથ ઠાંગોરને સોંપી. તેણે
તોહોમતદારો ગુનહેગાર માલમ પડવાથી દરેકજણને રૂપેયા
૧૨૯૨-૯-૪ દંડ આપવાનો અને તે ના આપે તો છ મા
સ આસાન કેદ ભોગવવાની શિક્ષા કરી.

સેસન જડજ મીસ્તર પીનીના અભિપ્રાયમાં આવ્યું
કે આ ગુનહે આસીસ્ટન્ટ જડજને સાંભળવાનો અધિકાર
ર નથી, અને જીલ્લા માજીસ્ટ્રેટ કે જેને કોન્ટ્રોલ કામ
અલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૨૨ પ્રમાણે એક હુકમ
ર રૂપેયા સુધી દંડ કરવાનો અધિકાર છે, તે આ મુકરદમા
માગી તપાસ કરી શકે કે નહીં એ બાબતનો શક પડવાથી આ
પીતા હાઈકોર્ટના હુકમ સાહે મોકલી. મીસ્તર પીનીએ

જડજને જે સેસન વુકડીને હવાલે કર્યા હોય તે વુકડીમાં
તેઓએ અપીલોનો નિકાલ કરવાના અને મરજુની તથા
મજદૂરપાર કરવાની અને સાત વર્ષ કરતાં વતી કેદની શિ
ક્ષાના હુકમ કરવાના અખત્યાર શિવાય બાકીનો સેસન
કોર્ટનો સમજો અધિકાર અલાવવો. પણ સામાન્ય અથ
વા વિશેષ હુકમ કરીને જે મુકરદમા સેસન વુકડીનો સેસ
ન જડજ પાતાને સોંપે તે મુકરદમાઓનોજ તેઓએ હ
તસાફ કરવો.

આસીસ્ટન્ટ સેસન જડજે ત્રણ વર્ષ કરતાં વતી કેદની
શિક્ષાનો હુકમ કર્યો હોય તો તે શિક્ષા કાયમ થવાને સેસ
ન જડજની મંજૂરી જોઈએ. આસીસ્ટન્ટ જડજે સદરહું
પ્રકારનો હુકમ કર્યો હોય તો તે બહાલ કરવાનો અથવા તે
માં ફેરફાર કરવાનો અથવા તે રદ કરવાનો અખત્યાર સે
સન જડજને છે.

તોહોમતદારોનું પ્રથમ પકડાણ થએલું તેમાં અને મીસ્તર ઠાગોરે તેઓને શિક્ષા કરેલી તેમાં ગેરકાયદેસર રીત થયેલી જાહેર કરી.

તે ઉપરથી ઠરાવવામાં આવ્યું ને આસીસ્ટન્ટ જડ જને તે મુકરદ્દમો ચુકવવાનો અધિકાર નોંધાતા એવા સેસન જડજના અભિપ્રાય સાથે કોર્ટ મળતી આવે છે અને ફરમાવે છે કે તોમતદારોની તબવીબ જુદા માજીસ્ટ્રેટ કરવી કોર્ટના અભિપ્રાયમાં આવે છે કે ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૨૧૧ પ્રમાણે આ વિશેષ કાયદા પ્રમાણે શિક્ષા કરવા લાયક ગુન્હા હોવાને લીધે સને ૧૮૨૭ના રેગ્યુલેશન ૨૧ પ્રમાણે નોંધેલો દંડ કરવાને તેઓને અધિકાર છે તેટલો દંડ કરવાને તેઓને સત્તા છે. આ વાં ગુન્હાને વાસ્તે વારંટ શિવાય પકડવું તે બીજા કાયદેસર છે

૧ કલમ ૨૧ ને બદલે નવા ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૭ અને ૮ સમજવી.

કલમ ૭—પાને ૧૦૫ ગેજુઓ.

કલમ ૮—હિંદુસ્થાનના ફોજદારી કાયદા શિવાય ખાજા કોર્મ કાયદા પ્રમાણે શિક્ષા કરવા લાયક ગુન્હા હોય, અને તે ગુન્હાનો ઇનસાફ કહી કોર્ટની આગળ અથવા કયા અમલદારની આગળ કરવો તે બાબત તે કાયદામાં સ્પષ્ટ કરાય કરેલો નહીં હોય તે ગુન્હાની આ આકટમાં આગળ લખેલા ઠરાવ પ્રમાણે ચોકાશી કરીને ઇનસાફ કરવાનો અધિકાર આ આકટ પ્રમાણે સ્થાપેલી ફોજદારી કોર્ટોને છે. પણ ઉપર કહેલી કોર્મ કોર્ટ જુનાના અખત્યાર બાહાર શિક્ષાનો હુકમ કરવો નહીં.

એવું સેસન જડાવનું ધારવું છે તેને કોરટ મળતી આવી છે તોપણ ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૧૦૮ રે પ્રમાણે વારંદ ચિતાવ પોલીસ પકડી શકે.

રાણી વિરૂદ્ધ ગરબડ બેહુચર.

તા. ૧૧ ૨૨ મી માહે અગસ્ટ

સુરતના સેસન જડાવ મીસ્તર ડબલ્યુ, એમ, ન્યુ નહામે તોહોમતદારની તજવીજ ચકાની અને ખુન કર્યાને

૨ કલમ ૧૦૮ ને બદલે નવા ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૯૩ સમજવી.

કલમ ૯૩—જે ગુન્હાને સાંરે વગર વ.રંટે પકડવા નો પોલીસ અમલદારને અખિતયાર નહીં હોય તેવો કે. ૪ ગુન્હો કોઈ સખસે કેરો એમ જાણવામાં આવ્યું હોય અથવા એવો તે ડ્ર ઉપર શકાયો હોય, અને પોલીસ અમલદારે માગ્યા છતાં તે સખસ પોતાનું નામ તથા રહેવાનું ઠેકાણું જાહેર નહીં કરે,

અથવા જે ખોટું માનવાનું કારણ હોય એવું નામ અથવા રહેવાનું ઠેકાણું બતાવે, તો તે સખસનું નામ શું છે અથવા તે કયાં રહે છે એ વાત નકી કરવા સાંરે તે સખસને અટકાવી રાખવાને તે પોલીસ અમલદાર સુખિતયાર છે. અને તેને હકુમતવાળા માજિસ્ટ્રેટની પાસે ૨૪ કલાકમાં મોકલી દેવા, પણ તે યુદ્ધ પેહેલાં તે ખરું નામ તથા રહેવાનું ઠેકાણું માલમ પડે, તો તેને તાબડ તોબ છોડી દેવા.

ગુન્ટેગાર ડેરની જીવતા I સુધી સમુદ્રપારની ચિક્ષા કરી.

માકોર, ને, ગુન્ટામાં સામેલ હતી, અને જેણીને માશી મળેલી તેની સાક્ષી ઉપરથી માલમ પડે છે કે તે, તે હોમતદાર ગરબડ સાથે ગુન્ટા ભરેલાં કાવતરાં કરતી હતી. તેના ધણી ગાનસંગને આ વાતની ખબર પડવાથી ગરબડને જમીનના એક કડકામાં ભાગ આપવાની ના પાડી; ગરબડે બે ખીન્ત ચપ્પસો, ઉમ્મદ અને ગીરધરના ઉશકે રણીથી અથવા તેઓંની સાથે મળી, માકોરને, તેના ધણીને ખવડાવવાને મારું કેટલુંક સોમલ આપ્યું. માકોરે તેના ધણીના ધોરાકમાં સોમલ નાખ્યું; અને તેથી તે મરણ પામ્યો. હમીટ કરનાર માજીસ્ત્રેટની રૂબરૂ ગરબડે આ હકીકત સંબંધી સંમળની ખીના ખુલી કીધી. પણ જ્યારે તેની જીખાના તેને વાંચી સંમળાવી અને તેને પુછ્યું કે તં હજું તે ખરૂ છે તારે, તેણે ના પાડી, અને હજું કે મને પોલીસે માર્યો હતો. માજીસ્ત્રેટને આ હકીકત ખાટી માલમ પડી. અને સેસન જડને આ મુદ્દાને વારૂતે માજીસ્ત્રેટ સાથે મળતા આવી કરેલી કબુલતને ખબર આપનાર માકોરના પ્રણવની પુટી મળવા ઉપરથી તેહોમતદારને ગુન્ટેગાર ડેરવ્યો.

હાઈકોર્ટમાં અપીલ કરવા ઉપરથી ઠરાવવામાં આવ્યું ને આ મુકદ્દમામાં તેહોમતદારે કમીટ કરનાર માજીસ્ત્રેટની રૂબરૂ વિગતવાર કબુલત આપેલી છે. પણ ફોજદારી કામ અજાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૨૦૫*

I કલમ ૩૦૪—પાને ૫૦ મે જુઓ.

* કલમ ૨૦૫ ને જાણે તથા ફોજદારી કામ અજા

આનાચે તેની જુવાની તેને વાંચી સંભળાવી ત્યારે, તેણે ના કહ્યું, અને કહ્યું કે મને જાગરી આગળ મર્યા તેથી મેં આ પ્રમાણે કહ્યું.

તેથી કરીને ખરું કહીએ તો દફતરે લખાવ કરેલી કૃત્રિમ નથી, અને સુકરદગાના મુખ્ય ભાગમાં ખખર આપનારના પુરાવને પુષ્ટી આપવાને કંઈ પણ નથી. તે માટે ફારટ ફક્ત ખખર આપનારના પુરાવ ઉપર ભરેસો રાખવાને અશક્ય છે. તે માટે અમા તોહોમત અને શિક્ષા રદ કરીએ છીએ, અને ફરમાવીએ છીએ કે તોહોમતદારને છોડવો.

વવાની રીતના કાયદાની કલમ ૩૪૬ સમજવી.

કલમ ૩૪૬—જ્યારે તોહોમતવાળા સખસની જુવાની લેવામાં આવે, ત્યારે તેની સઘળી જુવાની, એટલે તેને પુછેલો પ્રત્યેક સવાલ, તથા તેણે આપેલો પ્રત્યેક જવાબ પુરેપુરો લખી રાખવો, અને તે તેને દેખાડવી, અથવા વાંચી સંભળાવવી, અને તેના જવાબો માટેની કાંઈ વાતનો ખુલાસો કરવાને, અથવા કાંઈ વધારવાને તે સખસ મુખિયાર છે.

એ જાણતી ખરાબર છે એવું તે કહે ત્યારે તે જાણતીપર તે માજીસ્ટ્રેટ અથવા સેસન બેડજે મેવાને હાથે સહી કરવી. અને તેણે એ પ્રમાણે લખીને તે પર સહી કરવી કે આ જાણતી મારી હજુરમાં તથા હું-સાંચળતો હતો એવી રીતે લેવામાં આવેલી છે, અને તે તોહોમતવા સખસે કહેલો સઘળો મજકુર ખરી રીતે એમાં લખેલો છે.

રાણી વિરૂદ્ધ નારાયણ બાબાજી અને ખીન્ના.

તા. ૧૫ ૨૮ મી માહે અગસ્ટ

ફોનદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૪૩૪^૪ પ્રમાણે આ સુપરદમા પુનાના સેસન જડજી મી સ્તર પીનીએ જાકર્યો હતો. આ સુપરદમાની હકીકત આ ને ખીના નિચે પ્રમાણે હતી.

ગાહે અક્ટોબર સને ૧૮૭૧ ના માસની શરૂઆત માં પુનાની પોલીસ ફોર્સમાંના એક સખસને નનામી એ ક આરજી પુનાના ચીફ કોનસ્ટેબલના નામની મળી. તેમાં એવું લખ્યું હતું કે પેહેલાં કેટલાક વખત ઉપર મારો પન્ટ જોગના ધરમાં અપહરણ થયું. એક નારાયણ ખીડકર નામના સખસના કબજામાં ચોરી ની મિલકત છે. અને તે આયવેલની વીણીમાં જમવા જાય છે. અને તે ત્યાં સજારના અગીઆર કલાકે ગમે તે દહાકે માલમ પડશે. અને જો તેને સાવચેતીથી પકડવામાં આવશે તો તેની પાસેથી ચોરીની મિલકતને કેટલોક ગાંઠ માલમ પડશે. આ આરજી ચીફ કોનસ્ટેબલ આક બરઅલીએ પોલીસના ઈન્સ્પેક્ટર મીસ્તર ટ્રેનને ખતાવવા ઉપરથી મીસ્તર ટ્રેને તોફાનગતદાર નંબર ૧ અને ૨ નારાયણ બાબાજી અને ગ્યાનુરામજી હેડ કોનસ્ટેબલોને ન નામી આરજીમાં ખતાવેલા ખીડકર નામના સખસની ત-

---

^૪ કલમ ૪૩૪ ને બદલે નવા ફોનદારી કામ ચલાવવાના રીતના કાયદાની કલમ ૨૯૬ સમજવી.

કલમ ૨૯૬--પાને ૧૨ મે જાઓ.

પાસે કરવાને ફરમાવ્યું. તેઓએ ખીજી બાજતો જાહેર
કરી તેમાં જાહેર કચ્છું કે તેજુ ખરું નામ તેઓ તેના પા
સેથી મેળવી શક્યા નહીં તારીખ ૧૨ મી ગાહિ અકટો
ખર ની સવારના રોજ ઇનસ્પેક્ટર મીસ્તર ટ્રેને ખીડકર
ને પકડવાને સારું આક્રમર આવીને બને તોહિમતદાર આ
ને ખીજા પેલીમતા માણસોની રૂબરૂ માહોડાના હુકમ
આપ્યો. તેથી નંગર ૧ અને ૨ ના તોહિમતદારોએ ખી
ડકરને પકડ્યો. અને તેને ફરાસખાનામાં રાખ્યો. જ્યાં
તે ૨૩ અથવા ૨૪ કલાક સુધી કેદમાં રહ્યો. ફરાસખાના
માં નંગર ત્રણનો તોહિમતદાર નાનખાન જોને પહેલાના
પકડવા અથવા સંખંધ વિશે કંઈપણ જ્ઞાન નોહોતુ, તે,
ખીડકરને જુદી ઓરડીમાં લેઈ ગયો. અને જોગના ધર
ની ઓરીમાં તે સામેલ હતો કે નહીં તે બાબત સવાલ
પુછ્યા. વળી ખીડકરે એવું કહ્યું કે મને ખરાબ થીતે વ
ર્તેલો છું પણ તે રાખિત કરવાને શક્યોવાન નહોતો. પ
છીથી ઇનસ્પેક્ટર મીસ્તર ટ્રેને તેને મુચલકા ઉપર છો
ડ્યો. આવી ખીતાએ ઉપરથી ત્રણ પોલીસના કોનસ્ટેબલો
તથા ખીજાઉપર હિંદુસ્થાનના રોજદારો કાયદાની કલમ ૨૨૦

---

૧ કલમ ૨૨૦—કોઈ માણસનો હોંદો એવી તરેહનો
હોય કે તેથી કોઈ સખસોના તરફનો ઇનસાફ થવા સા
રું કમીટ કરવાનો અથવા તેઓને કેદમાં માકલવાનો,
અથવા કોઈ સખસોને કેદમાં રાખવાને તેને અખિતયાર
મળ્યો હોય, તે માણસ તે અખિતયાર અમલમાં લાવતાં,
લાંચ લેઈને, અથવા દ્વેષ બુદ્ધિથી જોમ કોઈ સખસને તે
નો ઇનસાફ થવા તરફ કમીટ કરે અથવા તેને કેદમાં મા

અને ૩૪૮૨ પ્રમાણે જે સમ્પત્તિને અપ્પત્તાર હોય તે સમ્પત્તિ પાસે, આપણે વિરૂદ્ધ આણુ છું એમ જાણીને કોઈ સમ્પત્તિને કેદમાં મોકલવાનો, અથવા જાપરજ રીતીથી કબજાત કરાવવાનો કારણસર ગેરવ્યાજબી કેદ

કલે, અથવા કોઈ સમ્પત્તિને કેદમાં મળે, અને તે એમ જાણતો હોય કે આમ કરવામાં હું કાયદાથી ઉલ્લેખ આણુ છું, તો તે માણસને માત્ર વર્ષની મુદત સુધીની જેમાં ના મને તે પ્રકારની, કેદની અથવા દંડની, અથવા એ જે નેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.

૨ કરમ ૩૪૮—કોઈ સમ્પત્તિને કેદ કરીને તે સમ્પત્તિ પાસે, અથવા તે સમ્પત્તિની સાથે સંબંધ રાખવા રા કોઈ સમ્પત્તિ પાસે, જેથી કોઈ ગુન્હે અથવા બદમાશ પકડાય એવી કોઈ જાપર અથવા કબજાત જાપરજ રીતી લેવાનો કારણસર, અથવા કેદ કરેલા સમ્પત્તિ પાસે કે તેની સાથે સંબંધ રાખવાના કોઈ સમ્પત્તિ પાસે, જાપરજ રીતીથી કોઈ મિલકત અથવા કિમતી દરાતાવેજ પાછો અપાવવા અથવા અપાવવાનો કારણસર, અથવા તે કોઈ લેણેણ કે માંગણ પતાવે, અથવા જેથી કોઈ મિલકત અથવા કિમતી દરાતાવેજ પાછો મળી શકે, એવી કોઈ જાપર આપે, એમ કરવાના કારણસર જે માણસ તે સમ્પત્તિને ગેરવ્યાજબી કેદ કરે, તે માણસને ત્રણ વર્ષની મુદત સુધીની જેમાં ના મને તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાયક થશે.

૬ કરચાનું તોહોમત ૫૬૫૫૫૨૧ માં જોઈએ છોકરે ફેર
ની રૂબરૂ મુક્ય હવુ.

ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ
૨૨૫૨ પ્રમાણે તોહોમતદારોને માં જોઈએ છાડ્યા. તેજ કા
પદાની કલમ ૪૩૫ ૩ પ્રમાણે સેસન જડવ મીસ્તર પીની
ને અરજ કર્યા ઉપરથી તેણે તારીખ ૧૭મી માટે જા-
નેવારી સને ૧૮૭૨ને રોજ ત્રણ તોહોમતદારોને તેઓ
ની તપાસ લેવાસાં કમીટ કરવાને ફરમાવ્યું. આસીસ્ટન્ટ
સેસન જડવની રૂબરૂ તપાસ ચાલી, અને તોહોમતદારો
ને છાડ્યા.

મીસ્તર પીનીને ૪૨૧મી અરજ કરવા ઉપરથી આ
સુકરદમાં હાઈકોર્ટમાં હુકમ સાં જાકલ્યો.

તે ઉપરથી ઠરાવવામાં આવ્યું જે ગેર કાયદેસર રી
તે કેદ કરવા વિશેની માનિતી દેખાવનો કાયદેસર રી
તે અનુમાન કરવાને આધાર મળતો નથી. આવી રીતે
કમીટ કરવાનું માન કાયદાથી હલકુ છે, એ, હકીકતનો
સવાલ છે, અને કાયદાનો નથી, અને હિંદુસ્થાનના ફો-
જદારી કાયદાની કલમ ૨૨૦નો હેતુ પાર પાડવાને સાં
એ સવાલ માનિત કરવો જોઈએ.

૧૫૬૫૫૨ માં જોઈએ નવા ફોજદારી કામ ચલાવવા
ની રીતના કાયદા પ્રમાણે પહેલા વર્ગના માં જોઈએ સમજવા.

૨ કલમ ૨૨૫ને બદલે કલમ ૧૮૫ સમજવી.

કલમ ૧૮૫ પાને ૧૧૫મે જુઓ.

૩ કલમ ૪૩૫ને બદલે કલમ ૨૮૮ સમજવી.

કલમ ૨૮૮ પાને ૧૧૨મે જુઓ.

રાણી વિરૂદ્ધ અહોન અકોમ.

તારીખ પમી માહે સપ્ટેમ્બર.

કોનદારી કામ ચલાવવાની રીતના કામદારની કલમ ૪૩૪ પ્રમાણે ઉતર કયાનેરાના રિસ્કિટ માજીસ્ટ્રેટ આ મુકરદમો હાઇકોર્ટના હુકમ સારું માહલ્યો હતો.

મુકરદમાની હકીકત ટુંકમાં નિચે પ્રમાણે છે.

તાહોમતદાર અહોન અકોમને (ખરગલરીર) ચોરી કરવા સારું રાતરે ઘર ફોડવાનો પ્રીન્સ ઓફ વેલ્થ આપ રલાન્ડ, સીંગાપુર અને મલાકાની જ્યુડીકિયરના કોર્ટે ગુન્હેગાર ઠરાવી રીકોર્ડરે હિંદુસ્થાનના ગવર્નર જનરલ ખનકૌન્સેલ ને જગ્યા ફરમાવે અને મુકરર કરે તે જગ્યાએ રાખવા દસ વર્ષ સુધી સમુદ્રપારની શિક્ષા કરી. આ શિક્ષા અન્વયે તેણે રત્નાગીરી જેલમાં આઠ વર્ષ, એક માસ અને પંદર દિવસ શિક્ષા ભોગવ્યાનાદ તેને કેદના

૧ કલમ ૪૩૪ને ખદલે કલમ ૨૯૬ સગજવી.

કલમ ૨૯૬-પાને ૧૨ મે જ્યુઓ.

૨ કલમ ૪૫૮—કોઈ સખસને બધા કરવાની, અથવા કોઈ સખસની ઉપર હુમલો કરવાની, અથવા કોઈ સખસને ગેરવ્યાજની રીતે આટકાવવાની, અથવા કોઈ સખસને બધા, હુમલા, અથવા ગેરવ્યાજની આટકાવનો ભય ઉત્પન્ન કરવાની, તૈયારી કરીને ને માણસ રાત્રે મુત્ત અહ પ્રવેશ કરે, અથવા રાત્રે ઘર ફોડવાનો ગુન્હેગાર, તે માણસને ઐદ વર્ષની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે અને પાણ લાયક થશે.

ઈનસ્પેક્ટર જનરલે ડીપ્રીટ ઓફલીવ (શિક્ષાની માફી) આપ્યા ઉપરથી કારવારમાં રહેવાની રજા મળી.

કારવારમાં તેણે રહેવાના ઘરમાં^૧ ચોરી કર્યાનો ગુન્હો થયો. માલુસ્ટેટ મીસ્ટર મીંગલે તેની તપાસ કરી તારીખ ૧૦ મી ગાહે માર્ચ સને ૧૮૭૨ ને રોજ પંદર માસ સજ્જત મજબૂરી સાથે કેદની શિક્ષા કરી.

આ શિક્ષા થયા પછી કુલપાવર માલુસ્ટેટરે ને હિંદુ સ્થાનના કોન્ટ્રાક્ટી કાયદાની કલમ ૨૨૭^૩ પ્રમાણે શિક્ષાની માફીની સરતો તોડવા બાબતનો ગુન્હોગાર ડેરવી તેને રીકારડરે પેહેલાં ને શિક્ષા કરી હતી તે પૈકી નેટલો બાગ તેણે ભોગવ્યો નોહાતો તેટલો બાગ ભોગવવાની શિક્ષા કરી.

રહેવાના ઘરમાં ચોરી કર્યા બાબત કુલપાવર મા

૧ કલમ ૩૮૦ પાને ૧૨૦ મે જુઆ.

૨ કુલપાવર માલુસ્ટેટને નવા કોન્ટ્રાક્ટી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદા પ્રમાણે પેહેલા વર્ગના માલુસ્ટેટ સમજવા.

૩ કોઈ માણસને શિક્ષાની કાંઈ સરતો માફી કબુલ કરી હોય, તે માણસ, અગર ને સરતથી તેને માફી મળી હોય તે સરત જાણી પુછીને તોડે, તો તે માણસને, અગર તેણે અસલ શિક્ષામાંની કાંઈ ભોગવી નહીં હોય તો, ને શિક્ષાનો અસલ હુકમ થયો હોય તે શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને તે શિક્ષામાંની કાંઈ તેણે ભોગવી હોય, તો તે શિક્ષામાંની નેટલી નહીં ભોગવી હોય તેટલી શિક્ષા કરવામાં આવશે.

જીએટના કચાલેનડર નંબર ૪૧ના મુકરદમા વિશે માજી
જીએટ જણાવ્યું કે પ્રોસીડીંગ રદ કરવું જોઈએ, અને આ
ખાખત બ્રિટિશ ઇંડીયામાં કોઈ પણ કાર્ટને સત્તા હોય
એવો શક છે.

તે ઉપરથી ઠરાવવામાં આવ્યું જે કારવારના કુલપા
વર માજીએટને હિંદુસ્થાનના ફોજદારી કાયદાની કલમ
૨૨૭ પ્રમાણે શિક્ષાની મંજૂરી સરતો તોડવા ખાખતના ગુ
નાહાવિશે ગુનેગારની તપાસ કરવાનો અધિકાર છે.

રાણી વિરૂદ્ધ નવરજી દાદાભાઈ.

તામીળ દમી ગાહે અક્ટોબર.

એપ્રિલ ઇન્ડિયન પેનાનશુલા રેલવે કંપનીનો એક
ડબ્બક, મુસાફરી કરનાર હિસાબ તપાસનારે કેદી કે જે
બુકીંગ કલાર્ક હતો તેહના હિસાબમાં ખાવકી શોધી કાઢા
ડી, તેને ત્યાં ગયો, અને તેને કહ્યું કે જેલમાં ગયા કર
તાં રૂપિયા આપવા સાંરૂંછે, અને વળી કહ્યું કે સાચું
કેહેવું સાંરૂં છે. પછી કેદીને ટાપીક આનેજરની રૂબરૂ લા
વ્યો; જેની રૂબરૂમાં તેણે રૂપિયા ૮૨૬-૮-૦ ની રકમ
મળેલી છે એવું કબુલ કરી પોહિંચ ઉપર સહી કીધી.
કેદી ઉપર પછીથી આ રકમ અને બીજી રકમને સાંરૂં
નોકર તરીકે સાપરાખઈ વિધાસધાત કર્યોનો ગુનેહો મુક્યો.

કોઈ માણસ મેહેતા અથવા ચાકર હોય, અથવા
કોઈને મેહેતા અથવા ચાકર દાખલ રાખ્યો હોય, અને
તે દરખાશ તેને કોઈ મિલકત અથવા કોઈ મિલકત ઉપ
ર અખિતાત કંઈ પણ રીતે સોંપ્યો હોય, તે માણસ

એવું કરાવવામાં આવ્યું જે મુસાફરી કરનાર હિંસા
અ તપાસનાર જે શબ્દો બોલ્યો તેથી કેદીને કબુલ કરવા
ની લાલચ થઈ. અને ડબલ્યુ, હિંદુસ્થાનના પુરાવના કા
મદાની કલમ ૨૪૧ના અર્થ પ્રમાણે અધિકારવાળો માણસ
હતો, તેથી વળી કેદીએ પોતાં ઉપર સહી કરી તે તેની
તપાસ વખતે દાખલ થઈ શકે નહીં.

વળી એવું કરાવવામાં આવ્યું કે લેટરપેટન્ટની કલમ

તે મિલકત ખાખત સાપરાધ વિશ્વાસપાત કરે, તો તેને
ચાત વર્ષની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની
શિક્ષા કરવામાં આવશે, અને વળી તે દંડને પણ લાપ
ક થશે.

૧ કલમ ૨૪—કોઈ કોઈદારી કામમાં કોઈ તોહિમત
વાળા સખસે કરેલી કબુલત કોઈ અધિકારવાળા સખસ
તરફથી તે તોહિમતવાળા ઉપરના તોહિમતને સંબંધે મ
ળેલી લાલચ, કીંવા ધમકી, કીંવા વચન ઉપરથી કરવા
માં આવી છે એવું કોર્ટની નજરમાં આવે, તથા તે
લાલચ, કીંવા ધમકી, કીંવા વચન કોર્ટના અ-
ભિપ્રાયમાં એવા હોય કે પોતાના ઉપર જે કામ ચાલે છે
તે કામને સંબંધે પોતાને સદરહું મુજબ કબુલત કર્યાથી
સંસાર વિષયનો હરકાંઈ કાપદો થશે, અથવા એવી હરકાં
ઈ આશ્વ દુર થશે, એમ સમજવાને સદરહું તોહિમતવા
ળા સખસને યોગ્ય જણાય, એવા સખસ તેને સદરહું
મુજબની લાલચ કીંવા ધમકી કીંવા વચન ઉપરથી ગણ્યાં
છે, તો કબુલત મજબૂર સદરહું કોઈદારી કામમાં લગ
તી નથી.

૨૬ પ્રમાણે વિશેષ રાખેલા કાયદાનો વિચાર કરતાં એવો અભિપ્રાય થાય છે કે જે તોહામતના મથાળાનો કોઈ ગુન્હાગાર છે તે તોહામતના મથાળાના એક તોહામતનો પુરાવ ગેરબાજબી રીતે દાખલ કરવામાં આવ્યો હોય (તોહામતના એ મથાળાના ગુના ગુન્હા વિશે) અને આવાં તોહામતના મથાળા વિશે તોહામત ખરાબ હોય તો આખો મુકદ્દમા ફરી તપાસમાં લેઈ શકે છે. અને જે એવું ગાલમ પડે કે પુરાવ ગેરરીતરસ્તે દાખલ કરવામાં આવ્યો છે તથા ફરીને તોહામતના ખીજા મથાળા વિશે જ્યુરીને ખરી રીતે અસર થઈ જણાય તો તથા, તે મથાળાનું તોહામત રદ કરવું નહીં, પણ તે ઉપર હુકમ ફરી શિક્ષા ફરમાવવી.

પુરાવતા આક્ટની ઠલગ ૧૬૭* હાઈ કોર્ટમાં જ્યુરીથી કોજદારી તપાસ થઈ હોય તેને લાગુ પડે છે.

* જ્યારે નહીં લેવા યોગ્ય પુરાવ લીધો હોય, અથવા લેવા યોગ્ય પુરાવ નહીં લીધો હોય, ત્યારે જે કોર્ટની રૂબરૂ એ બાબત હરકત ઉઠાવવામાં આવી હોય, તે કોર્ટની નજરમાં જે એમ આવે કે હરકતવાળા લીધેલા પુરાવ શિવાય ઠરાવ મજબૂર કરવાને, જેટલો પુરાવ જોઈ એ તેટલો પુરાવ હોય, અથવા નહીં લીધેલો પુરાવ લીધો હોય તો તે ઉપરથી ઠરાવમાં ફેર પડત નહીં તો સદરહું મુત્તમ પુરાવ લીધો અથવા નહીં લીધો એટલાજ આત્ર સમગ્ર ઉપરથી ફરી તપાસીત કરાવવી નહીં, કોઈ હુકમમાં કામનો હુરકાઈ ઠરાવ રદ કરવો નહીં.

રાણી વિરજ્ઞ હરગોવિન્દદાસ અને હરકીશનદાસ.

તારીખ ૨૫મી માહે જાનેવારી.

આ મુકરદમામાં તેહિમતદાર હરગોવિન્દદાસ અને હરકીશનદાસને બાકીના કુલપાવર^૧ માળેજેટ મીસ્તર માણેક જી કાયસજી ઝેંઝીએ ડગાઈ રે ના ગુન્હા બાબત તારીખ ૪મી માહે સપ્ટેમ્બર સને ૧૮૭૧ને રાજ ગુન્હેગારે ડગાવી દરેક જણને છ માસ રાખત મશુરી સાથે કેદ, તથા રૂપૈયા ૫૦૦ દંડ, અને તે ના આગે તો તેજ જાતની જાણ માસ વધારે કેદ ભાગવતીની શિક્ષા કરી.

અપીલમાં સુરતના સેસન જડજે (મીસ્તર ડબ્લ્યુ, એમન્ડુનહામ) તેહિમત અને શિક્ષા બાહાલ રાખી. ગુકરદમાની હકીકત સેસન જડજના નામેના ડરાવ ઉપરથી પ્રેરતી રીતે માલમ પડ્યું.

પુરાવ ઉપરથી એમ માલમ પડેછે કે બંને અપીલવાળાંને એક મનોરદાસનું રૂપૈયા ૬૦૦નું દેવું હતું. અને તેમના ઉપર તેણે દાવો કરવાની ધારતી આપ્યાથી તેઓનું ઘર ઘરેણે મુકવાને હરગોવિન્દદાસ કબુલ થયો, અને રદામ્પનો કાગળ લાવી તેના ઉપર દસ્તાવેજ કર્યો, આ

૧ કુલપાવર માળેજેટને બદલે નવા ફોજદારી કાગ મલકાવવાની રીતના કાયદા પ્રમાણે પહેલા વરગતા માળેજેટ રાગજવા.

૨ કલમ ૪૧૭—જે માણસ ડગાઈ કરે, તેને એક વર્ષની મુદત સુધીની જેમાંના ગમે તે પ્રકારની કેદની, અથવા દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં આવશે.—

ને તેના ઉપર હરગોવનદાસે સહી કરી. આ દસ્તાવેજ તે ના બાઈની સહી થયે અને સાક્ષિઓ થયેથી પુરો થવાનો હતો. તોપણ પછીથી ખીજા લેણદાર સાંઝે હરગોવનદાસે ઐડવાના તરીકે રૂપૈયા ૨૦૦ વધારે માગ્યા. મનોરદાસે તે આપવાની ના પાડી. અને આ રૂપૈયા આપતાં સુધી હરગોવનદાસે ઐ દસ્તાવેજ પુરો કરવાની ના દહી તે દસ્તાવેજ કદી પુરો થયો નહીં, કેમકે બંને અપીલવાળાએ એ ધર એક અમરતલાલને ધરેણે આપ્યું. આ હકીકત મનોરદાસે સાંભળ્યા ઉપરથી તે સગ્ગર જીરદારની કચેરીમાં તે દસ્તાવેજ રજીસ્ટર થતા અટકાવવાને સાંઝે ગયો, પણ તેનો દાહાડો વળ્યો નહીં.

હરગોવનદાસ એવું સાબિત કરવાને યત્ન કરેછે કે અધુરા દસ્તાવેજમાં રૂપૈયા ૯૧૯ દાખલ કરેલા છે, તેમાં રૂપૈયા ૨૦૦ ને માગેલા તેનો સમાસ થાયછે, અને તેણે દસ્તાવેજ પુરો કરી આપ્યો નહીં, કેમકે તે જ્યાં સુધી રજીસ્ટર કરવામાં આવે ત્યાં સુધી મનોરદાસે રૂપૈયા ૨૦૦ આપવાની ના પાડી, અને દસ્તાવેજમાં રૂપૈયા ૨૦૦ ની જીરી રકમ દાખલ કરી નહીં. પણ તે આ વાત સાબિત કરી શક્યો નથી. ઉપર ખતાબ્યા પ્રમાણે મને હકીકત માલમ પડીછે.

માજીસ્ટ્રેટે ઠરાવ્યું છે કે, અમરતલાલને ધરેણે આપવાનો ધરાદા છુપાવ્યો તે ઠગાઈ હતી, ને ઠગાઈથી મનોરદાસ સ્વભાવિક રીતે કરત તે કબૂ નહીં, એટલે તે અપીલવાળા ઉપર દાવો કરત; અને તેથી તે બંનેને ઠગાઈના ગુન્હેગાર ઠરાવ્યા છે, એવું અનુમાન કરીને કે

મનોરદાસે તેઓની ફક્ત જંગમ મિલકત ધરેણી આપવા નો ઇરાદો કરેલો તે તેના ભાઈ હરકીશનદાસે જાણ્યો. જોઈએ. જ્યારે રૂપૈયા ૨૦૦ને વાસ્તે તકરાર થઈ ત્યારે હું ધારૂં કે મનોરદાસે અમદમ આ જાખત સંબંધી તકરાર કરવી બંધ કરી દાવો કરવો હતો. તોપણ તેને ખબર થયા વગર અમરતલાલને ધરેણી આપ્યું, ત્યાંસુધી તે મેં જાદ દયાનતથી ઉઠાવ્યા કીધા તેમાં કંઈપણ શક નથી. આ કાગમાં ગુન્હે કરનાર પક્ષકાર હરગોવિન્દદાસ છે. પણ માજીસ્ટ્રેટ ડીકા કરેછે કે અગર જો હરકીશનદાસ દુર રહેતા હતા તોપણ તેને આ જાખત વિશે માહિતી હતી એવો શક લાવવાને પુરતુ કારણ છે. તોપણ આથી તેને ગુન્હેગાર ઠરાવવો ખસ નથી. જો, મનોરદાસે એવી સાક્ષિ નહીં આપી હોત કે દસ્તાવેજ પુરા કરવાને મેં ખને અપીલવાળાને ખાલાવ્યા હતા, અને તેનો નોટર ઇચ્છા શંકરે કેહેછે કે હું હરકીશનદાસ પાસે ગયો અને ખાલાવવાનું કારણ કહ્યું; જેથી તેણે આવવાનું વચન આપ્યું, પણ તે આવ્યો નહીં; હું માજીસ્ટ્રેટ સાથે મળતો આવું છું કે ખને અપીલવાળા મનોરદાસ સાથે દગો રમ્યા, અને તેથી અપીલ ના મંજૂર કરેછું.

તા. ૩૦મી માર્ચ નવેમ્બર સને ૧૮૭૧ ને રોજ તહીમતદારે તરફથી હાઇકોર્ટમાં અરજી આપવામાં આવી, તેમાં એવી વિનંતી કરવામાં આવી કે મદરૂં સુકરદ-માના કાગળો કુલપાવર માજીસ્ટ્રેટ પાસેથી મંગાવી તે હોમત અને શિક્ષા રદ કરવી, આજી મંજૂર કરવામાં આવી હતી.

આરજદારોના તરફથી એવી તકરાર ખતાવવામાં આવી હતી કે તોહોમત કાયમ રાખવાને ડગાઈના ઇરાદાનો પુરવ નથી, વળી તેણે તકરાર કરી કે આ કામ તદ્દત દિવાની છે.

તે ઉપરથી ઠરાવવામાં આવ્યું જે કોર્ટના અભિપ્રાયમાં આવેછે કે હકીકતો ઉપરથી ડગાઈનો ગુન્હો થઈ શકતો નથી, સખખ તોહોમત અને શિક્ષા રદ કરવામાં આવેછે.

રાણી વિરજ્ઞ કિકાભાઈ પરભુદાસ.

તારીખ પની માહે ડીસેમ્બર.

ગુજરાત મીતનો છાપનાર તોહોમતદાર કીકાભાઈ પરભુદાસને આખર લીધાનો ગુન્હેગાર ઠરાવી સુરતના કુલ પાવર^૧ માજીસ્ટ્રેટ મીસ્તર જગજીવનદાસ ખુશાળદાસે રૂપૈયા ૫૦૦ દંડ, અને તે ના આપે તો પાંચ માસ આ માત કે જે ભોગવવાની શિક્ષા કરી. આ તોહોમત અને શિક્ષા ઉપર કીકાભાઈ પરભુદાસે સુરતના સેસન જડજ (મીસ્તર ડબલ્યુ, એચ, ન્યુનહામ) ને અપીલ કરી. જેણે દંડ કરી રૂપૈયા ૧૦૦, અને તે ના આપે તો એક માસ આસાન કેદની શિક્ષા કરી.

હાઈકોર્ટમાં અપીલ થવાથી ઠરાવરામાં આવ્યું જે સને ૧૮૬૧ના આક્ટ ૨૫ પ્રમાણે આખર લીધા બાબત

⊕ કુલ પાવર માજીસ્ટ્રેટને ખદલે નવા ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદા પ્રમાણે પેદેલા વરગતા માજીસ્ટ્રેટ સંગળવા.

નું તોહોમત મુકવામાં હિંદુસ્થાનના રોજદારી કાયદાની કલમ ૪૯૯ માં ખતાવેલા અપવાદોની ના કેહેવાની જરૂર નથી.

જે સખ્ત ઉપર આખરૂં લીધાનું તોહોમત મુક્યું તે સખ્તને જે લાઇખલવાળો વિષય તેણે છાપ્યો, તેમાં જો કુતોહોમત જે પ્રમાણે તે દિવાની કોર્ટમાં પ્રતિવાદી હોય, અને તેઓની સાબિત કરવાને તેને જરૂર પડે તેજ પ્રમાણે સાબિત કરવાને તેને જરૂર પાડવામાં જડજની કાયદા પ્રમાણે બુલ નથી.

જે સવાલો ખાખત નિયેની કોર્ટના ઠરાવથી બંધાયેલા છે તે સવાલો શિવાય તોહોમતદારના ખરા અંતઃકરણ અથવા લાઇખલમાં જે જે હકીકતો લખીછે તે ખાખત સાચવટા સવાલો ખાખત હાઇકોર્ટ કૃપી તપાસની કોર્ટ માફક નિયેની કોર્ટના ઠરાવો વચ્ચે પડી શકતી નથી.

વોલ્યુમ ૧૦

શાણી વિરૂદ્ધ જેઠા બલા.

તા. ૨૭મી માર્ચ ૧૮૭૩

કૌન્સલરી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૨૯૬ પ્રમાણે સુરતના ડિસ્ટ્રિક્ટ માજિસ્ટ્રેટ મીરતર ટી. સી. હોપે આ મુકદ્દમામાં (૨૬૨-૭૩) અભિપ્રાય પુજાવ્યો હતો. એક ભંગીઓ ડીપ્રીએએ માંડીના ત્રીજા વરગના માજિસ્ટ્રેટની રૂબરૂ તોડે મતદાર જેઠા બલા ઉપર બુદ્ધિ પુર્વક વ્યથા કર્યાની ફરિયાદ કરી હતી. માજિસ્ટ્રેટે આ ફરિયાદ કાઢાડી લેવાની રજા આપી; ડિસ્ટ્રિક્ટ માજિસ્ટ્રેટના અભિપ્રાયમાં આવ્યું કે માજિસ્ટ્રેટને તે ફરિયાદ કાઢાડી લેવાની રજા આપવાનો અધિકાર નોહિતો, અને તે માટે હાઈકોર્ટના હુકમ સાથે આ મુકદ્દમા માકલ્યો હતો.

તે ઉપરથી ઠરાવવામાં આવ્યું જે બુદ્ધિ પુર્વક વ્યથાનો ચુન્હા કાયદેસર રીતે માંડી વળાય છે, અને તે માટે કૌન્સલરી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૧૮૮૩ પ્રમાણે તે કાઢાડી લેવાની રજા આપાય છે.

૧ કલમ ૨૯૬ પાને ૧૨ મે જુઓ.

૨ કલમ ૩૨૩ પાને ૧૧૧ મે જુઓ.

૩ કલમ ૧૮૮—જે ચુન્હા માંડો માંડે માંડી વળવાનો કાયદા પ્રમાણે અખિતયાર હોય તે ચુન્હા કોર્ટની બાહાર માંડી વળવાનો અખિતયાર જે સપ્તસોનું નુ

રાણી વિરૂદ્ધ જમલ શ્રાવન.

તારીખ ૨૭મી માહે માર્ચ.

ખાન દેશના સેસન જડજ મીસ્તર જી, એ, હામ
૪ ફેબ્રુઆરી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ
૨૯૬ પ્રમાણે આ મુકરદમા હાઇકોર્ટના હુકમ સાથે મોક
લ્યો હતો.

તોહોમતદાર જમલને પહેલા વર્ગના માજીસ્ટ્રેટ મી
સ્તર ડબ્લ્યુ, એ, ઇસ્ટે હિંદુસ્થાનના ફેબ્રુઆરી કાયદા-
ની કલમ ૨૨૮^૧ પ્રમાણે શાહિદ તરીકે સાક્ષી આપતી
વખતે ફેરફાર ખાલી પાતાની કોર્ટનો વખત યુમાગ્યાનો.

કશાન થયું હોય તે સખસોને છે. અને તે ગુન્હા કોર્ટમાં
માંડી વાળવા હોય, તો કોર્ટની પરવાનગી લેઈને માંડી વા
ળવા. ફરિયાદનું કામ ચલાવવાનું ઉપર કહ્યા પ્રમાણિત લેશે
તો તોહોમતવાળા સખસને છોડી દીધાના જેવું, કળ થશે.

† કલમ ૨૯૬ પાને ૧૨ મે જુઓ.

‡ કલમ ૨૨૮—કોઈ સરકારી નોકર કાંઈ ધનસાક્ષી
મુકરદમાના કોઈપણ ભાગમાં બેઠો હોય તે વેળાએ તે સ-
રકારી નોકરનું જે માણસ ધરાવેથી અપમાન કરે, અ-
થવા તેને કાંઈ હરકત કરે, તે માણસને છ મહીનાની મુ-
દત મુધીની આમાન છેડની, અથવા એક હજાર રૂપી
યા મુધીના દંડની, અથવા એ બંનેની શિક્ષા કરવામાં
આવશે—

ગુન્હેગાર ઠરાવ્યો, અને રૂપીયા ચાર હંડ કર્યો. સેતન જડજના અભિપ્રાયમાં આવ્યું કે સદરહું તોહોમત રાણી વિરૂદ્ધ અપ્પા ભીવરાવના ઠરાવ અન્વયે ગેર કાયદેસર છે, અને તેથી રદ કરવું જોઈએ.

તે ઉપરથી ઠરાવવામાં આવ્યું જે હિંદુસ્થાનના ફોજદારી કાયદાની કલમ ૨૨૮, અને ફોજદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૪૩૫ ના અર્થ પ્રમાણે શાક્ષીના ફેરફાર બાબવાથી જરૂર રીતે કોરટનો તીરસકાર થતો નથી, તોપણ તેમ થાય પણ અરે.

કલમ ૪૩૫—હિંદુસ્થાનના ફોજદારી કાયદાની કલમ ૧૭૧ મી, ૧૭૮ મી, ૧૭૯ મી, ૧૮૦મી અથવા ૨૨૮ મી કલમમાં ખયાન કરેલો કોઈ ગુન્હેગાર કોઈ દિવાની, ફોજદારી, કે રેવન્યુ કોરટના હેખતાં અથવા તેની હજુરમાં કરવામાં આવે, ત્યારે પછી તે ગુન્હેગારનાર રાણીનો વિભાષતી રેગન હોય કે નહીં તોપણ તેને પોહોરામાં રાખવાને તે કોરટ મુખ્તિયાર છે. અને તેજ દાહાડે કોરટ ઉઠતાં પોહોરાં કોઈપણ વખતે તે ગુન્હેગારની જબીજ કરવાને તે કોરટ મુખ્તિયાર છે, અને તે ગુન્હેગારનારને ખર્ચે રૂપીયા સુધીના હંડની શિક્ષા કરવાને અને તે હંડ ન આવે તો એક મહીનાની સુદત સુધીની દિવાની દુરગમાં કેદની શિક્ષા કરવાને તે કોરટ મુખ્તિયાર છે, પણ તે હંડ આવે એટલે તેને દુરગ છોડી મુકવો.

રાણી વિરૂદ્ધ લાલા શંભુ.

તા. ૨૭ મી માર્ચ

અમદાવાદના ડિસ્ટ્રિક્ટ માજિસ્ટ્રેટ મીસ્તર એ, એ, બોરાડેઈલે ફેબ્રુઆરી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૨૯૬* પ્રમાણે આ મુકદ્દમા હાઈકોર્ટમાં હુકમ આપે માકલ્યો હતો. મોડાસાના ત્રીજા વર્ગના માજિસ્ટ્રેટ મીસ્તર હરીલાલ સંપતરામે તોટ્ટામતદારની તપાસ ચલાવી હતી, અને તેને ચોરીના ગુન્હાનો વકતીરવાન ઠેરવ્યો હતો; પણ પોલીસ આશીસરના રિપોર્ટ ઉપરથી તેણે સદરહું મુકદ્દમા ચલાવ્યો હતો તેથી, ડિસ્ટ્રિક્ટ માજિસ્ટ્રેટ ધાર્યું કે તેને આધિકાર નોહોતો.

તે ઉપરથી ઠરાવવામાં આવ્યું ને ફેબ્રુઆરી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૧૨૩† પ્રમાણે પોલીસ

* કલમ ૨૯૬-પાને ૧૨ મે જુઓ.

† કલમ ૧૨૩-અગર મજેલી ખજાર ઉપરથી એ મ જણાય કે ને સખસને પકડેલો છે તે સખસની ઉપર ને ગુન્હાનું તોટ્ટાગત મુકયું છે તે ગુન્હા તે સખસે કર્યો છે, અને તે ગુન્હા જામીન બધું શકાય એવો નહોતો તે પોલીસની ચોકી ને અમલદારના હવાલામાં હોય તે અમલદારે તે ગુન્હા ખાખત ને માજિસ્ટ્રેટને આધિકાર હોય તે માજિસ્ટ્રેટની પાસે તે સખસને પોટ્ટારામાં માકલો દેવો. અને ફરિયાદ કરનાર કોઈ હોય તો ઠરાવેલે દીવસે તે માજિસ્ટ્રેટની આમજ હાજર થવા સાંઈ, તથા ખીજી રીતનો હુકમ થાય ત્યાં સુધી હાજર રહેવા સાંઈ તે ફરિયાદ કરનારને, તથા ને સખસો તે મુકદ્દમાની ફેશીયત

ના ચોકી ને અમલદારના હવાલામાં હોય તે અમલદાર
રે ને સખસ કોગતીએબલ ગુન્હાનો તકસીરવાન હોય
તેને ત્રીજા વર્ગના માજીસ્ટ્રેટ તરફ મોકલી દીધો હોય તો
તેની તપાસ તે ચલાવી સકે.

રાણી વિરૂદ્ધ નવરંગબેગ દલાબેગ.

તારીખ ૨૧ મી માહે મે.

તોહાગતદારને અમદાવાદમાં પેહેલા વર્ગના માજી
સ્ટ્રેટ મીસ્ટર ડબ્લ્યુ, આર, પ્રોટે, પોતાની કોરટમાં ધરાવા
યા બેઠી સાક્ષી * આપ્યાનો ગુન્હેગાર ઠેરવ્યો, અને બે
વર્ષની સખ મજૂરી સાથે કેદની શિક્ષા કરી.

માહે જાનેવારી સને ૧૮૭૩ ના માસના અમદાવા
દના માજીસ્ટ્રેટોનાં ફોજદારી પત્રકો તપાસવા ઉપરથી
જસ્ટીસ મેલવીએ સુકરદમાના કાગળો મંગાવવાનો હુકમ કર્યો.
તે આપ્યા પછી ઠરાવવામાં આવ્યું ને ઇનસાફી સુકર
દમામાં ધરાવાયા બેઠી શાહેલી આપ્યાનો ગુન્હો, ને
માજીસ્ટ્રેટની રૂબરૂ બેઠી શાહેલી આપી તેનાથી ચુકવાય
નહીં. તે માટે કલમ ૨૬૭ પ્રમાણે કોરટ તપાસ રદ કરે
છે અને ફરમાવેલું કે, યોગ્ય કોરટની રૂબરૂ એટલે પહેલા
વર્ગના માજીસ્ટ્રેટની અથવા સેસન કોરટની રૂબરૂ આ

થી વકીફ જણાતા હોય તેઓમાંથી જરૂર હોય તેટલા સ
ખસોને લખતથી બાંધી લેવા.

* કલમ ૧૬૩—પાને ૨૧ મે જુઓ.

કલમ ૨૬૭—પાને ૨૦ મે જુઓ.

કરદમાની નવે સરતથી તબવીજ કરવી.

રાણી વિરૂદ્ધ માનસંગ ભાવશંગ.

તાશીખ ૨૧ મી માહે મે.

ફેજદારી કામ ચલાવવાની રીતના કાયદાની કલમ ૨૯૬† પ્રમાણે ભરૂચ જિલ્લાના ઇનચાર્જ માજીસ્ટ્રેટ મીસ્તર જી, ડબલ્યુ, એનડરસને આ મુકદમામાં (રેકૉર્ડ્સ) અભિપ્રાય પુછાવ્યો હતો.

તેહીમતદારને આશીના† યુન્હા વાસ્તે વાગરના ખીજ વર્ગના માજીસ્ટ્રેટ મીસ્તર દામોદરદાસ ગોકળદાસે યુન્હેગાર ડેરવી વીસ દીવસ સન્ન મળુ વી સાથે કેદ તથા રૂપૈયા ત્રણ દંડ અને તે ના આપે તો સાત દીવસ વધા ર કેદ ભોગવવાની ચિક્ષા કરી.

આ મુકદમામાં અભિપ્રાય પુછતી વખતે મીસ્તર એનડરસને એવું લખ્યું હતું કે “સદરહું મુકદમામાં પુ રાવ ઉપરથી એવું માન્ય પડશે કે ગંધારની ખાડીમાં સ્વ ભાવિક રીતે બનેલા મીઠામાંથી તેહીમતદાર એક મળુ મીઠું લેઈ ગયો, અને તે મીઠું કસ્ટમ ખાતાનો માણસદ રિયામાંથી સ્વભાવીક રીતે બનેલું મીઠું લેઈ ગતાં અટકાવવાને સાહે રહેલો તેની નિયેમાની નીચે હતું

તાશીખ ૧૨ મી માહે સપ્ટેમ્બર અને ૧૮૭૨ ને રા નામદાર મેજિસ્ટ્રેટ ખોયડ અને કેમળલે હાઈકોર્ટમાં

† કલમ ૨૯૬ પાને ૧૨ મે જુઓ.

‡ કલમ ૩૭૬—પાને ૧૧ મે જુઓ.

(રાણી વિરૂંધે ફકીરા ખંડીયાના મુકરદમામાં) ઠરાવ કર્યા પછી મને શક રહે છે કે તોહિામતદારે યુન્ટો કર્યા છે કે નહીં, તથા હું સદરહું કોરટના હુકમ ચાહે પ્રોસીડીંગ માં કલુધુ.”

તે ઉપરથી ઠરાવવામાં આવ્યું ને કોરટ, વચ્ચે પડી શકતી નથી કારણ કે મીઠાની કાયદેસર માલકી યર્ષ હ તી તે માટે તેનું બદલાવનતથા લેધ જવું તે ચોરી હતી.

સહકારી
સમાજ.
જાનકરજી

